

Júu³ tyá² 'e jmaa¹ a San Juan

'In Júu³ tya' Dios galí¹i tsá²

¹ La mo jéei¹ mo galáa² 'wii²¹² 'e sá² 'e galisá² seen²¹ mo jaain²¹ 'in sii²¹ Júu³ tya' Dios. Joon 'in Júu³ do tyín¹ coon¹³ Dios Jmii²¹ la joon 'in Júu³ do líi¹ mo jon Dios Jmii²¹. ² La mo 'wiin²¹² 'ii-o siin¹² in coon¹³ Dios Jmii²¹. ³ Joon to² tyá² Dios Jmii²¹ 'ii-o gajmaa¹ a jilaa²¹ 'e sá². Joon jiiin¹³ coon²¹ 'e sá² jo sá² wa jo gajmaa¹ a 'ii. ⁴ 'Li-o cwoo¹ o juncwii²¹ tya' tsá². Joon lawa jí² coo²¹ líi¹ i tsá² coon¹³ 'e jí² do-o jnéi¹ tsá² xiia²¹ fu tsalín². ⁵ Joon 'e jí² coo²¹ do cwoo¹ o jí² tya' a li 'íi¹ nuu²¹ joon 'e nuu²¹ do jo mo líi³ i dúu¹ 'e jí² do.

⁶ Joon Dios gasii¹ in jaain²¹ tsá² sii²¹ Wó³. ⁷ 'In Wó³ do gajó² fu juncwii²¹ ifaa²¹ o cwáain¹ tya' 'e jí² do 'e coon¹³ la joon ilí² ñi¹ tsá² 'e gacwa² 'e jí² tya' Dios, joon jo¹ o iliin¹ in. ⁸ 'In Wó³ do jo líi¹ 'e jí² do jiiin¹³ 'e gasii¹ in Dios 'ii 'e faa²¹ a cwáain¹ tya' 'e jí² do. ⁹ Joon 'e jí² 'e jai² do niga'láa² 'wii²¹² cwoo¹ o 'e jí² tya' a fu juncwii²¹ joon jnéé² mo tsá² xiiala ngii¹ i tyani Dios.

¹⁰ Gateen¹ in 'in Júu³ tya' Dios do fu juncwii²¹ joon xáfiin¹³ 'ii-o gajmaa¹ a fu juncwii²¹ to² tyá² Dios 'in tsá² taan²¹² in fu juncwii²¹ jo mo galicwii¹ in. ¹¹ Gacwaa¹³ i fu ni cwoo¹³ juncwii²¹ tya' a pe 'in tsagoo¹ o jo ga'ii²¹ 'ii. ¹² Pe seen²¹ mo 'in ga'ii²¹ 'ii joon jo¹ o galíi². Joon tya' 'in tsá² 'in jmoo¹ o la

joon cwóí¹ Dios 'ii iliin¹ jóon¹ Dios. ¹³ Joon 'in tsá² 'in liin¹ jóon¹ Dios do jon'on galiseein²¹ la liseein²¹ yuun²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ jon'gi galiseein²¹ to² tyu² tsá² jon'gi liseein²¹ la galiseein²¹ jóon¹ tsami² coon¹³ tsañuu¹ tsu líi¹ jóon¹ Dios 'ii.

¹⁴ Joon 'in Júu³ tya' Dios 'in seein²¹ coon¹³ on la mo 'wiin²¹² galíi¹ tsá² joon gacwoo²¹ o jee²¹² jna' coon²¹ sii¹³. Joon 'iin²¹² in tsá² 'áai¹ joon jmaai² júu³ ja² mo faa^{21a}. Galee^{21e} cwáain¹ 'e líi¹ to² fee¹ gi joon 'e to² 'e líi¹ do 'e tíi² jiiin¹³ 'ii-o tsu jiiin¹³ 'ii-o jóon¹ Dios Jmii²¹. ¹⁵ Joon Wó³ gafaa^{21o} 'wii²¹² tya' 'e Júu³ do joon gajin² in sii²¹ tsá² fúui¹:

—Mo gafuu^{212uu} 'naa': “Jaain²¹ 'in jó¹ cñin²¹ gi lagi jna, 'ii 'in feei¹ gi lagi jna tsu naseen²¹ mo jéei¹ gi lagi jna. 'Ino-o 'i’ —jin² Wó³.

¹⁶ Joon tsu 'wii¹³ feei¹-tsi 'áa¹ mo ga'ii¹³ mo' 'e tyú² tyi' la ca 'ii¹³. ¹⁷ Joon 'e ley do Moisés gacwo^{1o} tsá² to² tyu² Dios pe 'e liñi¹ tsá² 'e 'iin²¹² in Dios 'ii joon jilaa²¹ júu³ 'e jai² née^{3e} tsu 'wii¹³ gacwéi¹ Jesucristo fu juncwii²¹. ¹⁸ Jiiin¹³ jaain²¹ tsá² jo mo gangaa¹ Dios Jmii²¹ jiiin¹³ ca fu, pe 'in jaan²¹ mo jóon¹ on niga'e² mo jna' Dios Jmii²¹. Joon tñ²¹ 'in jóon¹ on do 'e² mo jna' xiiala líi¹ Dios tsu tyíin¹ mo coon¹³ Dios Jmii²¹.

*Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ faa^{21a} 'wii²¹² tya' Jesu-
cristo*

¹⁹ Jee²¹² jmii²¹² joon 'in tsá² Israel née¹ i Jerusalén gasii¹ in 'inlíi¹³ untsá² coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ levitas 'e tsafeei¹³ Wó³. Joon mo gatyalín² li taan¹ in Wó³ do gaunngí¹:

—¿'lin 'nə?

20 Joon coon¹³ coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹ gañii¹i:

—Jon'on jna Cristo.

21 Joon gaunngii¹gi 'in tsá² do:

—¿'lin 'nə jon? ¿Ti 'nə-~~u~~ Elías, 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá² tya' Dios cali¹ li¹?

Joon Wó³ do gañii¹i:

—Jon'on jna 'i.

Joon tsifu gaunngii¹gi:

—'Áai¹ ti li jó¹ jaain²¹ tsá² 'e ijacwoo²¹ júu³ tya' Dios; ¿ti 'nə-~~u~~ 'i?

Joon gañii¹i Wó³:

—Jon'on jna 'i.

22 'In tsá² do gajin²'in sii²¹i Wó³:

—¿'lin 'nə jon? tsə 'ná¹-a lee²¹e'e júu³ tya' 'in tsá² 'in gasii¹in jna'a. ¿Ee sii¹³'i cwáain¹ tyi'i?

23 Wó³ dogi gañii¹i:

—Jna jaain²¹ 'in ngi¹ to² 'oo¹o fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹, jna fuu²¹²uu tsá²: “Ná²-a ná³ coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ tya' Ña'ñə¹u” —gajin² Wó³ do. La nigajin² 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tya' Dios cali¹ 'in sii²¹ Isaías.

24 'In tsá² do 'in jalín² jafee¹³i Wó³ do jalín² to² tyə¹² tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos. 25 Joon 'in tsá² jaliin¹ do gaunngii¹i jin²'in gasii²¹i Wó³:

—¿'Ee li' saa¹u'u tsá² jmi²¹ wa'a jon'on Cristo 'nə, jon'on Elías 'nə, jon'on 'in cwoo¹o júu³ tya' Dios 'nə?

26 Joon Wó³ do gañii¹i:

—Jna-a sáa¹³na tsá² jmi²¹ jiin¹³ coon¹³ jmi²¹; pe seen²¹mo jaain²¹ tsá² jee²¹² 'naa' 'in jo cwii¹naa'.

27 Joon feei¹gi 'ii lagi jna xufiin¹³ ciiin²¹giXu lagi jna. Jo tii²na sii¹³ii loo²¹ tsi mii¹i.

28 Jilaa²¹ 'elo 'e gali² coon²¹ li sii²¹ Betábara li 'ngoo¹³ jmii²¹ Jordán li 'yeei²¹ ñi¹. Tsu do-o taan¹in Wó³ saa¹i tsá² jmii²¹.

Wó³ sii²¹i tsá² 'iin Jesús

29 Mo gajná² jmii²¹² joon Wó³ gangaa¹i Jesús jatyéen¹in co' li siin¹³ Wó³. Joon Wó³ do gasii²¹i 'in tsá² téen²in do:

—Tyaan²aan' cwáain¹. Ino-o 'in 'iin² tsaá² tya' tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ 'in gasii¹in Dios. Líi¹i lawa joo'saa²¹ 'in jngaai¹³ tsá² Israel coon¹³ la joon 'iin²in tsaá² tya' tsá². 30 Nigafo³oo cwáain¹ tya'a mo gafuu²¹²uu 'naa': “Ciiin²¹gi lagi jna ijó¹ jaain²¹gi 'in feei¹gi lagi jna tsu 'ii 'in seein²¹ jée¹gi lagi jna.” 31 Ce jiin¹³ jna jo ñii³ii 'iin 'i, pe gagoo²¹²oo sáa¹³na tsá² jmii²¹ cwáain¹ 'e licwii¹in tsá² seein²¹ Israel 'i.

32 Joon jin²in Wó³ sii²¹i tsá²:

—Gamáa¹moo 'in Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹u' líi¹i maa²¹² jgáa¹i fu ñu'fú² joon gajaan¹an coon¹³ Jesús do. 33 Jo mo licwii¹na pe 'in nigasii¹in jna 'e sáa¹³na tsá² jmii²¹ sii²¹i jna: “Imáa¹mo'o 'in Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹u' xáa¹i joon iján² tya' jaain²¹ tsá². Joon 'in tsá² do-o isáa¹i tsá² jmii²¹ coon¹³ Espíritu Tyú² tya' Dios.” 34 Joon gamáa¹moo joon jmóo³oo júu³ jai² 'e 'ido-o líi¹i Joon¹ Dios Jmii²¹.

'In tsá² tya'a Jesús gatø²ø nifu

35 Mo gajná² joon, jon do-o tún¹ nisiin¹²in Wó³ coon¹³ gáí¹gi 'in ngí² coon¹³on. 36 Joon mo ganí²i Wó³ ngí¹i Jesús, joon gajin²in:

—Jóøi²duu', 'ino-o 'in gasii¹in Dios ityí²i tsaa² tya' tsá² lawa jaain²¹ joo'saa²¹ xuui²¹² 'in jngaai¹³ tsá² 'in tyí²i tsaa² tya'a.

37 Joon 'in gáí¹ 'in ngí² coon¹³ Wó³ do mo ganúu²un 'e faa²¹a 'ido la do joon gangaliín² coon¹³ Jesús. 38 Joon gajiin¹² Jesús ní¹i jóø²ø ni 'ido 'e ngaliín²mo 'ido coon¹³on. Joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿'lin 'naa²¹naa'?

Joon gañii¹i 'ido:

—Tifo² tyii'i, ¿xiia tyi' 'næ?

39 Jesús gajin²in:

—Ñiliin¹naa', cwojóø²duu'.

Joon gangaliin¹mo 'ido joon ganii²¹o xiia' tya' Jesús. Joon ca'lóo² 'e jmí²¹² joon 'e ningó¹ 'iin² tyán² ca'lóo² joon ganiuu²mo.

40 Joon Andrés sii²¹ jaain²¹ jee²¹² 'in gáí¹ do 'in ganúu²un júu³ tya' Wó³ joon ngaliin¹mo coon¹³ Jesús. Joon ruu²¹i Díí³ do tsá² ngaa¹³i coon¹³ sii²¹ Simón Pedro. 41 Joon Díí³ do tsifu nga'nee¹³i Simóoi¹³ joon gasii²¹i:

—Nitsee²¹moo'o Mesías (Mesías 'øøi²¹-tsi tsá² Cristo coon¹³ jmí¹ tya'a Díí³ do. Joon coon¹³ jmí¹ 'øøi²¹-tsi tsá² Cristo 'in gatyii¹³in Dios Jmii²¹.)

42 Mo ngayuui¹³ joon tø¹²ø Díí³ Simóoi¹³ fu li tyíin¹ Jesús. Joon mo gani² Jesús 'ii joon gajin²in sii²¹i Tú³:

—Simón sii²¹ 'næ, jóon¹ Jonás 'næ, pe ciiin²¹gi 'ilisi²¹ 'næ Cefas ('e 'øøi²¹-tsi tsá² Pedro.)

Jesús tø¹²ø Felipe coon¹³ Natanael

43 Mo gajná² joon gali'in²¹² Jesús tsáa¹ a coon²¹ li sii²¹ Galilea. Joon do-o gatsee²¹; jaain²¹ tsá² sii²¹ Felipe, joon gajin²in:

—Moo²¹o' coon¹³ jna.

44 Joon 'in Lii²¹² do tsagoo¹o Dí³ coon¹³ Tú³ jaliin¹ coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Betsaida. 45 Joon Lii²¹² do ngó¹o nga'nee¹³; Natanael joon mo gatsee²¹; joon sii²¹;

—Ninee²¹² moo'o 'in tsañuu¹ do 'in faa²¹ a Moisés ni jí² tya' 'e ley do, joon 'in faa²¹ a 'in tsá² 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéi¹. Jesús 'ii, 'in jóon¹ José 'in seein²¹ fuu²¹ li sii²¹ Nazaret.

46 Joon gajin²in Natanael:

—¿'Ee gon 'e tyú² 'e cwo'íi¹ Nazaret?

Joon gañii¹ Lii²¹² do:

—Ñijøø²du'.

47 Joon mo ganí² Jesús jatyéen¹in Natanael, joon gajin²in:

—Logi nijó¹ jaain²¹ tsá² 'in la ja²mo seein²¹ Israel, jo tajuui²¹ lí¹.

48 Joon gaunngii¹ Natanael:

—¿Xiiala lí² 'e cwii¹u jna?

Joon Jesús-gi gañii¹:

—Nimáa¹ moo 'nũ 'wii²¹² 'mó² cworí³ tyiin¹u'u la nũ'gi itøø²¹ Lii²¹² 'nũ.

49 Joon gajin² Natanael sii²¹; Jesús:

—Tifo² tyii'i, 'nũ Jóon¹ Dios Jmii²¹; 'nũ Róøi¹³ tya' tsá² Israel.

50 Joon gañii¹ Jesús:

—¿Tí jo¹o lí²u jna tsu 'wii¹³ gafuu²¹²uu 'nɯ 'e gamáa¹na 'nɯ 'wii²¹² 'mó² cwarí³? Nogí imóo³gí 'e fee¹gi lagi la lí² 'e gañi²i do.

⁵¹ La joon jón² gajin² Jesús:

—'E ja²mo 'e fo³oo lo, 'naa'oo' imoo²oo' ná¹ fu ñu'fú² joon imáa¹naa' ángeles tya' Dios Jmii²¹ soo²¹o joongi jgaa²¹i lí siin¹³in jna 'in Ruu²¹na Tsá².

2

Ngó¹o Jesús coon²¹ lí gacui² cwoo²¹ tsá² fu lí sii²¹ Caná

¹ 'Ní¹ jmii²¹² ningóo¹ joon gangó¹ sáa³ Jesús coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Caná 'e ná¹ lí sii²¹ Galilea. Nga-jóø²ø coon²¹ lí cui² cwoo²¹ tsá². ² Ngó¹o jon Jesús coon¹³ tsá² tya'a lí gatø¹²ø tsá² 'ii 'e lí cui² cwoo²¹ tsá². ³ Joon la 'ii²¹² joon gatsá²-a 'e vino 'uun²¹un tsá². Joon gajin²in sáa³ Jesús sii²¹i 'ii:

—Jo sá²gi vino 'uun²¹un tsá².

⁴ Pe joon gajin²in Jesús:

—Saa²¹², ¿'ee lí 'e fu²¹u jna la joon? Jo mo tí² 'ii²¹ tyíia.

⁵ Pe sáa³ Jesús gasii²¹i 'in tsá² jmoo¹o tyíia³ taa²i do:

—Jmaa²aa' jilaa²¹ 'e jin²in.

⁶ Joon do-o táan² jnúu² tu² 'e lí¹ cuun²¹² 'e nij-maa¹'²¹ 'in tsá² do to² jiiin¹³ la lí 'e nití²i run²un. La coon²¹ tu² do 'e ní'ó² ochenta joongi 'e 'ó² cíein¹³ litro jmii²¹. ⁷ Jesús gajin²in sii²¹i 'in tsá² jmoo¹o tyíia³ do:

—Tyí¹³aa' jmii²¹ la røø¹ tu² no.

Joon gaunrøø¹mo la tsijmuui²¹. ⁸ Mo ngayuui¹³ joon gajin²in Jesús sii²¹i 'ido:

—'Naa' natyiin²xuu' capii³ joon cwocwóo¹³oo' 'in náa¹ ni² li ti jmii²¹².

La joon gajmaa¹a. ⁹ Joon 'in tsá² náa¹ ni² li ti jmii²¹² do ga'un¹xu capii³ 'e jmii²¹ do 'e galí¹ vino, pe jo nii¹i xiia fu sá² 'edo. Jiin¹³ la yaamo 'in jmoo¹o tyiia³ do ñii¹i. Tsu 'ii-o gatyiin¹in 'e jmii²¹ do tsi tu². La joon 'in náa¹ ni² do gatø¹²o 'in tsá² gacui² cwoo²¹o. ¹⁰ Joon gajin²in:

—Jiin¹³ joon tii² 'e si² tya' tsá² 'e cwo¹o tsá² vino tyú²gi tya' jileei²¹ 'in tsá² taai² do nifu joon mo ngayuui¹³ ga'un¹un 'láai² joon cwo¹o tsá² vino 'wéi¹gi. Pe 'nu-x ga'ma²'a 'e vino tyú²gi ca li gatséi¹.

¹¹ 'Elo gajmaa¹a Jesús fu li sii²¹ Caná li tyu² to² Galilea. 'E joon milagro 'e gajmaa¹a nifu 'e ga'ee¹e xiiala líi¹i. Joon 'in tsá² ngí¹i coon¹³on jo¹o líi²i.

¹² Mo ngíi¹ 'e galí² la do gangóo¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Capernaum. Ngalín² coon¹³ sáa³a joongi coon¹³ ruu²¹i joongi coon¹³ 'in tsá² 'in ngí² coon¹³on. Joon do-o gajaan¹an coon²¹ tún² jmii²¹².

Jesús gauntyú²o 'e cwo¹ fee¹ si² Jerusalén

¹³ Tsu najatyéein¹ jmii²¹² pascua tya' tsá² Israel gangó¹ Jesús fu fuu²¹ li sii²¹ Jerusalén. ¹⁴ Joon inuu cwo¹ fee¹ si² do gatsee²¹i tsá² 'in 'nii¹i joo²¹ joongi 'in 'nii¹i joo'saa²¹ joongi 'in 'nii¹i maa²¹² joongi tsá² 'in née¹i li unsii²¹i cuu² tya' tsá². ¹⁵ Joon mo gani²i Jesús 'elo joon gajmaa¹a coon²¹ sii² 'e tsi³ nii²¹² loo²¹ yu'. Joon ga'woo¹mo jileei²¹ 'in taa²i co' cwo¹ do fu caluu coon¹³ jileei²¹ 'in joo'saa²¹ joongi coon¹³

joo²¹. Joongi tya' 'in unsi²¹i cuu² do gadya²o cúu¹u ni'wó³ joongi gajin¹mo mesa tya'a. ¹⁶ Joongi jin²in si²¹i 'in tsá² 'ni²¹i maa²¹²:

—jWooi²naa' 'in no caluu! jJo jmaa²aa' 'moo¹³ inuu tya' Ñu³uu!

¹⁷ Joon gati²-tsi tsá² ngí¹i coon¹³on 'e júu³ tyá² taa¹³ ni jí² tya' Dios 'e jin²: “Áa¹mo 'iin²¹²na 'nu²u joon jo cwó³oo wa'a jmaa¹a tsá² 'e gó² tya'a.”

¹⁸ Joon 'in tsá² sein²¹ Israel do gaunngi¹i 'ido: —¿'Ee li² lí² jmaa²a jøø²¹ø'ø 'e cwee¹i 'e tsáai¹-tsii¹ 'e tí²u jmaa²a 'elo?

¹⁹ Joon Jesús gajin²i si²¹i 'in tsá² do: —Xee²naa' 'e cwo¹ lo joon jee²¹² 'ni¹ jmi²¹² iun'yee¹ moo tú¹n.

²⁰ Joongi gañii¹ 'in tsá² Israel do: —Tonló¹ tsi jnu² jii²¹ gala'i²¹²i 'in gajmaa¹³a 'e cwo¹ lo; ¿ti 'nugi lii¹i jmaa¹³a jee²¹² 'ni¹ jmi²¹²?

²¹ Pe li' jin² Jesús cwáain¹ tya' 'e cwo¹ tsu cuerpo tya'a ña'o 'e 'ee¹ do. ²² 'Wii¹³ cwáain¹ la joon mo gajin¹in Jesús jee²¹² 'li²¹² joon gati¹-tsi 'in tsá² ngí² coon¹³on 'e la lí² 'e nijin²i do jo¹o galí²i 'e júu³ taa¹³ ni jí² tya' Dios coon¹³ 'e júu³ 'e la lí² 'e nijin² Jesús.

Jesús ñii¹o jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá²

²³ La 'ii²¹² taan¹in Jesús fu Jerusalén do la 'ii²¹² joon gati² jmi²¹² pascua joon fúu¹mo 'áai¹ jo¹o galí²i 'ii. Jo¹o galí²i coon¹³ jilaa²¹ milagro niga-jmaa¹a Jesús. ²⁴ Pe cu¹u-tsi Jesús coon¹³ 'ido tsu goon¹³ ñii¹o 'e 'i¹-tsi 'ido. ²⁵ Jo 'in tyéen¹in jmi²¹² wa' 'in jma² 'ii júu³ xiiala lí¹i tsá² tsu 'ña'o niñii¹ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá².

3

Jafee^{'13}i Nicodemo Jesús

¹ 'Yiia^{'13} joon seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Nicodemo, líi¹i tsá² fariseo. 'Ii 'in jée¹ jaain²¹ jee²¹² tsacøøi^{'13} 'in tyu^{'2u} to² jee²¹² 'in tsá² Israel. ² Joon 'in Nicodemo do ningóo¹o ngafee^{'13}i Jesús lí' canuu²¹. Joon nigasi^{'21}i:

—Tifo^{'2} tyii'i, nee^{2oo}'o 'e Dios gasii¹in 'nũ i'e^{'21}e jna'a tsu ce jiiin^{'13} jaain²¹ jo lí² jmá¹ milagro la lí 'e líi^{'1} 'nũ wa jo uncoon^{'13}on Dios 'nũ.

³ Joon gajin^{'2}in Jesús sii^{'21}i 'ii:

—'E júu³ ja^{'2}mo fuu²¹²uu 'nũ, 'in jo liseein²¹ 'múui² jo lí² tsatáa¹i lí tyu^{'2} Dios to².

⁴ Joon gaunngii^{'1}i Nicodemo:

—Pe ¿xiiala ilí^{'2} 'e liseein²¹ 'múui² jaain²¹ tsá² feei^{'1}? ¿Ti lí² tsá'ii¹i nũ' tu^{'2}u sáa³a wa'a liseein²¹ tún¹?

⁵ Joon Jesús-gi ganii^{'1}i:

—'E júu³ ja^{'2}mo fuu²¹²uu 'nũ, 'in tsá² 'in jo mo galiseein²¹ coon^{'13} jmii²¹ joongi coon^{'13} 'in Espíritu Tyú^{'2} tya' Dios jo lí² tsatáa¹i lí tyu^{'2} Dios Jmii²¹ to².

⁶ Tsu tsá²-a líi^{'1}i 'in galiseein²¹ saa³ jmii²¹ tsá² pe jileei^{'21} 'in 'ii^{'21}i juncwii²¹ tya'a tya' 'in Espíritu Tyú^{'2} tya' Dios lawa'a coon²¹ juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios.

⁷ Jo tsa'goo^{'21}-o'o 'e fuu²¹²uu 'nũ: “Jilee^{'21}mo 'ná¹ liseein²¹ 'múu²i.” ⁸ Coon²¹ tyí^{'2} 'e 'íi^{'1} doñixiia' joon núu²un tsá² pe jo ñi^{'1}i tsá² xiia' najó² si xiia' tsáa¹a 'ee. La joon jon líi^{'1}i 'in nigacwo¹ 'in Espíritu Tyú^{'2} tya' Dios juncwii²¹ tya'a.

⁹ Joon gaunngii^{'1}i Nicodemo tún¹:

—¿Xiiala ilí^{'2} 'elo?

10 Joon Jesús-gi gañii¹:

—¿Ti 'nɯ-ɯ jaain²¹ tifo² jee²¹² tsá² Israel 'in tii²¹; 'áai¹ joon jo 'øøi²¹-o'o'elo? 11 'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'nɯ, jna'a faa¹³a'a jiin¹³ 'e néé³e'e. Joon júu³ ja²mo jmoo²¹o'o jiin¹³ 'e niganee²¹e'e. Pe 'naa' jo jo¹ líí²naa' 'e sii¹³i'i. 12 Wana jo jo¹ líí²naa' 'e fuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' 'e juncwii²¹ lo, 'áai jo i'øøi²¹-oo' cwáain¹ tya' ñɯ'fú² fuu²¹²uu 'naa'.

13 'Ce jiin¹³ jaain²¹ jo mo ngó¹o fu ñɯ'fú² jiin¹³ 'ii 'in nigajgái¹ fu ñɯ'fú². Joon jiin¹³ jna-a 'in Ruu²¹na Tsá² 'in gacwo² ñɯ'fú² nigajmaa¹a la joon. 14 Joon la gasaa¹i Moisés 'in mii²¹ líí¹; ñí³tsaa' 'mó² 'e jøø²i tsá² 'ii fu li jo 'in tsá² seein²¹ wa'a un'láai² Dios 'ii, la joon jon 'ná¹ saa¹i tsá² 'in Ruui²¹ Tsá² tsaa' 'mó². 15 Joon jilee²¹ 'in jai² líí² 'ii jo tee²¹i li 'ii²¹ pe taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo.

'Iin²¹²in Dios tsá² taain²¹² fu juncwii²¹

16 'Tɯ 'áa¹mo gali'in²¹²in Dios tsá² taain²¹² fu juncwii²¹, tsɯ 'wii¹³ joon gacwóo¹i 'in jaan²¹mo Jóon¹on ijúun²in 'wii²¹² tya' tsá². 'E tya' jilee²¹ 'in jai² líí² 'ii jo itsáa¹a fu li 'ii²¹ pe taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. 17 Jo gasii¹in Dios Jóon¹on fu juncwii²¹ wa'a jmoo¹o 'ii²¹ 'e júun²in tsá², gasii¹mo wa'a jmaa¹a tiin¹³ tsá² 'wii¹³ 'ii-o.

18 'Jilee²¹ tsá² 'in jai² líí² 'in Jóon¹ Dios do, jo ijmaa¹a Dios 'ii²¹ tya'a wa'a tsáa¹a li 'ii²¹ pe tya' jilee²¹ 'in jo jai² líí² 'ii nigajmaa¹a Dios 'ii²¹ tya'a itsáa¹a li 'ii²¹ tsɯ jo mo galijai² líí² 'in jaan²¹mo Jóon¹ Dios Jmii²¹. 19 Nigajmaa¹a Dios 'ii²¹ itsalín² li 'ii²¹ 'in jo jai² líí² Jóon¹on tsɯ 'in tsá² do jmoo¹o

'e gó². Joon mo gajó² 'e jí² 'e jai² 'e cwo¹ tsá² ñii¹; xiiala ngii¹ tyani Dios jo ga'ii²¹ 'in tsá² do 'e jí² do tsu ti²gi-tsi ngii¹ li nuu²¹ lagi li sá² jí². Joon tsu 'wii¹³ joon nigajmaa¹ a Dios 'ii²¹ tya'a. ²⁰ Jilee²¹ 'in jmoo¹ o 'e gó² 'aa¹ o 'e jí² do joon jo tsatyéen¹ en co' 'e jí² do tsu jo 'iin²¹² in 'e liñii¹ tsá² 'e gó² jmoo¹ o. ²¹ Pe tsatyéen¹ mo co' 'e jí² do jilee²¹ 'in ti²-tsi jilaa²¹ 'e jai² tsu 'iin²¹² in liñii¹ tsá² 'e 'yaa¹-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹ o.

'E faa²¹ a Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ cwáai¹ tya' Jesús

²² Mo ngayuui¹³ joon, ningalín² mo Jesús coon¹³ 'in tsá² ngi¹ coon¹³ on fu li sii²¹ Judea. Joon do-o gajaan¹ an coon²¹ sii¹³ xh saa¹ tsá² jmii²¹. ²³ Taain¹ Wó³ fu li sii²¹ Enón co' Salim. Saa¹ i Wó³ jon tsá² jmii²¹ tsu 'áai¹ sá² jmii²¹ do. Joon do-o gajalín² mo tsá² wa'a saa¹ i Wó³ 'ii jmii²¹. ²⁴ Jilaa²¹ 'elo gali² la nu'gi gataain¹³ tsá² Wó³ 'nuñí³.

²⁵ Joon 'inliii¹³ tsá² 'in ngii¹ coon¹³ Wó³ ga'láa² 'wii²¹² jo cwo¹ o júu³ ruu²¹ coon¹³ 'inliii¹³ tsá² Israel cwáain¹ tya' 'e run² un tsá² jiiin¹³ la tii². ²⁶ Joon ngalín², ngafee¹³ i Wó³ joon gajin² in sii²¹ i Wó³ do:

—Tifo² tyii¹, 'in taain¹ coon¹³ 'nu li' ngoo¹³ jmii²¹ Jordán li 'yee²¹ 'ñi¹ joon gasii¹³ i jna'a cwáain¹ tya'a; nano saa¹ i tsá² jmii²¹ joon jilee²¹ mo tsá² ngii¹ coon¹³ on.

²⁷ Joon jin² Wó³ sii²¹ 'ido:

—Cwó² Dios jilaa²¹ 'e sá² tya' tsá². Joon jiiin¹² xh jo 'ee 'oo¹ o wana jo mo cwó² Dios. ²⁸ 'Naa' niganuu² uñ' júu³ tyiia mo gafuu²¹² uu 'naa' júu³

coon²¹ tsáa¹ 'e jon'on jna Cristo. Jna jaain²¹ tsá² gasii¹in Dios ingí³ñi tyaní¹in 'e jmoo¹³oo tsá² júu³ 'e tí² li jó¹ Cristo. ²⁹ Joon jløø¹³moo 'e tsalín² tsá² tsanúu²an júu³ tya'ido. Jmóo³-oo la jmoo¹o tsá² mo tsalín² fu li cui² cwoo²¹ tsá². Jløø¹³mo 'in tsá² do 'wii²¹² tya' tsá² gacui² cwoo²¹. Ga'ii²¹mo 'in tsamí² do 'ii. La joon jon jna jløø¹³moo mo 'ii²¹i tsá² 'in Cristo do. ³⁰ 'Ná²-a 'e lifeei¹gi 'ii joon jna ixaai¹gii —jin² Wó³ do cwáain¹ tya' Jesús.

Faa²¹a tsá² jiiin¹³ 'e ñii¹i

Faa²¹gi Wó³ do jin²in:

³¹ —'In gajgái¹ fu juncwii²¹ feei¹gi 'ii²¹ lagi jileei²¹ tsá². 'In tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ lo ñii¹o jiiin¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo, la joon síi¹i. Pe 'in nicwa'íi¹i ñu'fú² jgáa¹i fu juncwii²¹ feei¹gi 'ii lagi jileei²¹ tsá², ³² joon jmoo¹o júu³ jai² jilaa²¹ 'e niganii²¹²in coon¹³ jilaa²¹ 'e niganúu²un. Pe jiiin¹³ jaain²¹ jo 'in jo¹ líi²i júu³ tya'a. ³³ Pe jilee²¹ 'in 'ii²¹i júu³ tya'a jmo²o tsá² júu³ 'e júu³ jai² 'e júu³ tya' Dios do. ³⁴ Joon 'ii 'in gasii²in Dios faa²¹a jmai² júu³ tya' Dios, tsu gacwóoi¹ Dios 'in Espíritu Tyú² tya'a 'e gasá¹i. ³⁵ Joon 'áa¹mo 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ Joon¹on joon gajan²an cwoo²¹o jilaa²¹ 'e sá². ³⁶ Jileei²¹ 'in jai² líi²i 'in Joon¹ Dios do taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Pe 'e²e Dios wúu¹ 'áai¹ jileei²¹ 'in jo 'ii²¹i Joon¹on. Joon jo taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo.

4

*Jesús jin²in sii²¹i jaain²¹ tsamí² cwáain¹ júu³ tya'
Dios*

¹Galiñii¹ 'in tsá² fariseos 'e fúu¹mo tsá² gangalín² coon¹³ Jesús lagi Wó³. La joon jon fúu¹mo 'in saai¹ jmii²¹ lagi Wó³. ²Pe tsei² jo saai¹ Jesús tsá² jmii²¹ jiin¹³ 'in ngí¹ coon¹³o 'in saai¹ tsá² jmii²¹. ³Joon mo galiñii¹i Jesús 'elo joon gacwo¹³i fu li sii²¹ Judea joon itsee¹³i fu li sii²¹ Galilea.

⁴⁻⁸Joon fu li ngangí¹i 'ná¹ ngí¹i coon²¹ li sii²¹ Samaria. Joon náa¹ coon²¹ fúu²¹ sii²¹ Sicar. Joon co' joon roon¹on coon²¹ sii¹³ 'wó² 'e gacwo¹ 'lii²¹² Jacob jóon¹on 'lii²¹² Sé² calií. Joon nityi³ coon²¹ too²¹ li nisá² jmii²¹ 'e sii²¹ la sii²¹ Jacob. Jesús tyaliin¹ coon¹³ tsá² tya'a 'in ngí¹i coon¹³ 'e li tyi³ too²¹ do mo tí² tyiañi¹ joon ni'woo²¹-o 'áai¹. Joon tsá² tya'a do nilín² 'e fúu²¹ ni náa¹ tyan' do ningalá¹ 'e idø¹ø. Joon gacwo² Jesús caai² li tyi³ too²¹ do. La 'ii²¹² tyíin¹in joon tyía¹ jaan²¹ tsamí² seein²¹ Samaria tsacoon¹ jmii²¹ 'e tsi too²¹ do. Joon gajin² Jesús:

—Cwoo¹³xu jna jmí¹³i.

⁹Joon 'in tsamí² do nigajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Xiiala 'e mii¹³ 'nu jna jmii²¹, tsu tsá² seein²¹ Israel 'nu joon jnagi 'in seein²¹ fu Samaria?

(Joon gajin²o la joon tsu jo tyú² seein¹ coon¹³ 'in tsá² seein²¹ fúu²¹ do.) ¹⁰Joon gañii¹i Jesús:

—Waxu' li 'nu ñi²¹i jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios joon 'iin 'in mi¹ jmii²¹ líi²u, 'nu-u nogi mii¹²i jna-a joon jnagii icwo²oo 'nu jmii²¹ 'e jiin¹in.

11 Joon gañii¹ 'in tsamí² do sii²¹; Jesús:

—Tsañuu¹ jo ñi²¹ xiiala søø¹³ø jmi²¹ 'e tsi too²¹ no jiin¹³ 'nii²¹² jo tyan²¹an tsu 'o²o 'e tsi too²¹ no. ¿Xiiala icwo²¹o jna² jmi²¹ 'e jiin¹? 12 'Lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' 'in ningii¹ Jacob 'in gasáa¹a 'e too²¹ sá² jmi²¹ no tyi jna'a. Tsu 'e jmi²¹ sá² noo jon ga'un¹un 'ña'a coon¹³ jóon¹on joongi coon¹³ joo'núu³ tya'a. ¿Ti joon líi²u 'e feei¹gi 'na lagi 'ii?

13 Joon gajin²in Jesús:

—Jileei²¹ 'in 'uun²¹ 'e jmi²¹ no 'in 'yá² 'unjmi²¹mo 'i tún¹. 14 Pe jileei²¹ 'in 'uun²¹ 'e jmi²¹ cwóo³ jna jo jmi²¹² 'ya²gi 'unjmi¹i. Tsu jmi²¹ 'e cwóo³ jna li lawa coon²¹ li nii¹³ jmi²¹ 'e li tsi alma tya'a. Joon 'e jmi²¹ 'e nii¹³ do icwoo¹o juncwii²¹ tya'a 'e seein²¹ coon²¹ tøø²mo.

15 Joon gajin²in 'in tsamí² do:

—Tsañuu¹, si cwoo¹³ jna 'e jmi²¹ no tsu joon jo 'yá²gii unjmi²¹na. Joon jo 'ná²gii yatyiin³aan jmi²¹ 'e li tyí³ too²¹ lo.

16 Joon gajin²in Jesús:

—Cwooi², cwotee²e ñuu¹ tyi'i. Joon ñiliin¹naa' fu lo.

17 Joon gani¹ 'in tsamí² do:

—Jo seein²¹ ñuu¹ tyiia.

Joon gajin²in Jesús:

—Jo¹o júu³ tyi'i 'e foo²¹o jo nuu¹ tyi'i seein²¹.

18 Tsu nigacu²mo cwoo¹o 'ñá² naa¹³, joon 'in coon¹³on la no jon¹ ñuu¹ tyi'i 'i. 'E nija²mo 'e foo²¹o.

19 Mo ganúu²un 'in tsamí² 'e júu³ do joon gajin²in:

—Tsañ^{uu}1, 'i1-tsii 'e lí1'u'u jaain21 tsá2 'in cwo1 júu3 tyú2 tya' Dios. 20 'Líi212 tsacøøi'13 tyii'i 'in galiseein21 Samaria gaun'goo21o Dios 'e moo'21 lo. Pe 'naa', tsá2 seein21 Israel, foo'21 'naa' 'e jiiin'13 fuu21 lí sii21 Jerusalén lí lí2 un'goo21o tsá2 Dios.

21 Joon gañii1 Jesús:

—Jo'1 cwolii1un jna, yá3, 'e nijatyéen1mo tyan'2an 'e un'goo2oo' Ña'ñu'1u' jo tyiin2 ñilíin2naa' 'e moo'21 lo jogi tyiin2 cwolín2naa' fu Jerusalén. 22 'Naa' tsá2 seein21 Samaria, jo ñii2ii' 'naa' 'iin 'in un'goo2oo'. Pe jna'a né2oo'o 'iin 'in un'goo21o'o, tsu Dios gacwo'1o jna'a tsá2 saan21a'an Israel 'e júu3 tya' 'e tiin'13 tsá2. 23 Pe ití2-i 'ii'21 joon 'ii'21 joongi tí2 la no wana 'e la jai'2 'e un'goo21o tsá2 Ñu'1u' iun'goo21o 'ii jiiin'13 coon'13 'ii'21 tya' 'in Espíritu Tyú2 tya'a joongi coon'13 'e la jai'2. Tsu la joon 'iin'21in Ñu'1u' 'e un'goo21o tsá2 'ii. 24 Tsu Dios 'in Espíritu Tyú2 joon tsu 'wii'13 joon 'in un'goo21o 'ii 'ná1 un'goo21o coon'13 'ii'21 tya' 'in Espíritu Tyú2 tya'a joongi coon'13 'e la jai'2.

25 Joon gajin'2in 'in tsamí2 do:

—Jna niñi2oo ijó1 Mesías —'øøi'21-tsi tsá2 'e Cristo do—; joon mi cwee1i joongi ijin'2in sii'21i jna' jilaa'21.

26 Jesús-gi gajin'2in:

—Jna-a 'in fee'2ee 'nu, jnagii jon fuu212uu 'nu. Jna-a 'i.

27 Tsifu joon gatyaliin1 tsá2 tya'a gani'goo21o-tsi 'e Jesús do siin'13in fee'21i jaain21 tsamí2. Pe jiiin'13 jaain21 jo tá2-tsi wa 'e ungi'1i 'ee 'iin'21in 'ido owa 'ee-gi júu3 tyaa1 'ido. 28 Joon 'in tsamí2 do, do-o

gatuu¹ tsuu¹ joon gangaa¹³ mo fu 'e fuu²¹ 'ido-o.
Joon ganijmaa¹³ a tsá² júu³:

29 —Ñijøø²¹² duu' jaain²¹ tsañuu¹ 'in nigasii²¹;
jna jilaa²¹ 'e nigajmáa³aa. ¿Wa jon' 'ino-o 'in Cristo?

30 Joon ga'woo²¹ 'e fuu²¹ do joon ganilín² li
siin¹² 'in Jesús. 31 La 'ii²¹² joon 'in ngí¹ coon¹³ Jesús
do gamii¹ tyani 'ido, gajin² 'in sii²¹ 'ido:

—Tifo² tyii'i, cøø²¹ xu'u.

32 Pe joon 'ii gajin² 'in:

—'Óo³ 'e døø¹³ li 'naa' jo ñí³ 'oo'.

33 Joon 'in ngí¹ coon¹³ 'ido gacaain¹³ 'wii²¹²
unnngii¹ ruu²¹:

—¿Xufoo' seen²¹ 'in nijacon¹ 'e dø² 'ino 'ee?

34 Pe joon gajin² 'in Jesús sii²¹ 'ido:

—Mi jmáa³aa jilaa²¹ 'e 'iin²¹² 'in gasii²¹ 'in jna
joongi 'e tyee²¹ to² tya'a 'e joon lawa unñi² tyiaa.
35 'Naa' foo²¹ 'oo': “Ná² gi tyúuin² sii²¹ 'e joongi
ilee²¹ 'e jilaa²¹ 'e garoo²¹”; pe jna fuu²¹² 'naa':
tyán² duu' cwáain¹ li sijna² la gatón¹ náa² nilii²¹²
coon¹ on tsá². 36 Joon jileei²¹ 'in jmoo¹ to² joon
coon¹ o jilaa²¹ 'e garoo¹ do 'e joon 'e nicí² tya'a.
Joon 'e garoo¹ do 'e coon¹ 'in tsá² do li la líi¹
'in tsá² 'in 'ii²¹ juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹
tøø² mo mo jai² líi² 'e júu³ tya' Dios. Joon coon²¹
la joon jløø¹³ mo coon²¹ caan²¹ 'in gajñi² coon¹³
'in gacón¹ on do. 37 Tsu júu³ ja² 'e gasii²¹ tsá²:
“In gajni² do jmai² tyiin² mo coon¹³ 'in gacón¹ on
do.” 38 Jna-a gasii² na 'naa' 'e cwotyiin² aan' 'e do
li jo 'e gajñi² 'ii' do. In xee²¹ mo gajmaa¹ a to² do

joon 'naa'gii' coon²¹ tyatyiin²¹oo' 'e to² nijmaa¹a 'ido —jin² Jesús do.

³⁹ Joon fúu¹mo 'in tsá² seen²¹in 'e fuu²¹ do li tyu² to² Samaria jo¹o galíi²i Jesús 'wii¹³ 'e júu³ gatyá¹ 'in tsamí² do mo gajin²in: “In tsañuu¹ no gajin²in jilaa²¹ 'e nigajmáa³aa.” ⁴⁰ Joon mo gajalín² 'in tsá² seen²¹in Samaria do gamii¹i tyani Jesús wa iján²an 'ido coon¹³on. Joon Jesús gajaan¹an tún² jmii²¹² coon¹³ 'ido. ⁴¹ Joon fúui¹ lí¹ líi¹gi 'in jo¹ galíi²i mo ganúu²un jilaa²¹ 'e jin² Jesús. ⁴² Joon jin²in 'in tsá² do sii²¹i 'in tsamí² do:

—Nogi jo¹o nilíi²i jna'a jon' wa'a jiiin¹³ júu³ 'e ni tyá¹³ 'nu pe jna'a ninú³oo'o júu³ tyá'a joon nee²oo'o 'e ja²mo Cristo 'ii 'in jmoo¹o tiin¹³ tsá² taan²¹²in juncwii²¹.

'Un'láai² Jesús jóon¹ jaain²¹ tsá² 'in 'oo¹o to²

⁴³ Mo gangíi¹i tún² jmii²¹² joon gacwo¹íi¹ Jesús li sii²¹ Samaria joon gangóo¹-o fu¹ 'yúu²i fu li sii²¹ Galilea. ⁴⁴ Jo gajaan¹an fuu²¹ li sii²¹ Nazaret la li 'e nigajin²in 'ña'a Jesús, “Jaain²¹ 'in tsacwo¹o júu³ tyá² jo 'ii²¹i tsagoo¹o 'ii.” ⁴⁵ Joon mo gatyíi¹a li sii²¹ Galilea joon 'in tsá² seen²¹in joon ga'ii²¹mo 'ido 'e tyá²-u. Tsu 'in tsá² do ni' nilíin²mo li ti jmii²¹² pascua fu Jerusalén. Joon do-o niganii²¹i jilaa²¹ 'e nijmaa¹a Jesús li ti jmii²¹² do.

⁴⁶ Joon gacii¹³i Jesús, gangaa¹³i tún¹ fuu²¹ Caná náa¹ li sii²¹ Galilea. Fuu²¹ joon li nijmaa¹a jmii²¹ 'e galíi¹ vino. Joon tyíin¹in fuu²¹ Capernaum jaain²¹ 'in ni'oo¹o to² fee¹ tyani² røøi¹³. Joon seen²¹in jaain²¹ jóon¹on 'in nitsaa¹³. ⁴⁷ Joon mo ganúu²un

'in tsá² 'oo¹o to² do 'e nityía¹ Jesús fu Galilea, jaa¹³i fu li sii²¹i Judea, joon gangó¹o 'in tsá² do gangamii¹i tyani Jesús wa 'ii²¹i 'ido itsáa¹a fu tya' 'in tsañuu¹ do tsajmaa¹a mí¹ tya' jóon¹on 'ido. Tsu ti li ijúun¹mo 'ido. ⁴⁸Joon Jesús do gajin²in gasii²¹i 'ido:

—'Naa' jo jo¹ líi²naa' wa jo jéei¹³ gañii²ii' li² coon¹³ jilaa²¹ milagros.

⁴⁹Pe 'in tsá² 'oo¹o to² do gajin²in:

—Laa¹³xu'u góo³oo, líi³na ti jo jmaa²a feei¹-o'o 'wii²¹² tyiia wa'a tsá²a' cwojmaa¹³a mí¹ tya' yuu²¹ tyiia la nu'gi ijúun²in.

⁵⁰Joon gajin²in Jesús:

—Cwooi¹³ fu tyi'i tsu yuu²¹ tyi'i nityú¹mo.

Joon 'in tsañuu¹ do jo¹o líi²i júu³ tya' Jesús joon ganga²mo. ⁵¹Joon ngóo¹o gatye²mo tya'a mo ga'wooi²¹ tsa'leei¹³ tya'a gangaunjiin¹ 'ii. Joon gajin²in 'in tsa'leei¹³ tya'a do:

—Nityú¹mo yuu²¹ tyi'i do.

⁵²Joon gaunngii¹i 'ee 'ii²¹ 'e galáa²i 'in jóon¹on do. Joon gajin²in 'in tsa'leei¹³ do:

—Ca mo tyiia² la ngó¹o 'iin² coon²¹ gacwó² tyií².

⁵³Joon galili³ jmii²¹ 'in xuui²¹² do 'e 'ii²¹ joon mo gajin² Jesús do: “Cwooi¹³ fu tyi'i tsu yuu²¹ tyi'i nityú¹mo.” Joon 'ña'a 'in tsá² 'oo¹o to² do jo¹o líi²i Jesús coon¹³ 'in tsá² sein²¹ inuu tya'a.

⁵⁴'Elo galí² ti tún² milagro 'e gajmaa¹a Jesús mo tyee¹³i Galilea jaa¹³i Judea.

5

*Gaun'láa²i Jesús jaain²¹ tsá² 'ii¹³ tá² cwoo²¹o tñ²i
co' li si² pila Betesda*

¹ Mo ngayuui¹³ 'elo joon gatí² jmí²¹² tya' tsá² seein²¹ Israel joon Jesús gangó¹o tún¹ fu fuu²¹ li sii²¹ Jerusalén. ² Ce cu² jün²¹ 'e fuu²¹ do li goon²¹ 'yá² lí² cuun²¹² ñí¹ 'áai¹. Joon tyí³ coon²¹ 'ooca'nú¹ fee¹ 'e sii²¹ la sii²¹ Joo'saa²¹. Joon co' joon náa¹ coon²¹ pila fee¹ 'e 'o² jmí²¹ 'e sii²¹ Betesda coon¹³ jmí¹ 'e sii²¹ hebreo. Joon cu' li' do joon sá² 'ñá² 'ooca'nú¹ coo¹³. ³ Joon do-o teeí¹³ tsatsaa¹³ fúui¹ 'e ni 'wó². Tsá² 'in tyan¹ jilaa²¹ nii² jmoowú¹. Seein²¹ 'in tú¹i, joongi seein²¹ 'in jluui¹³, joongi seein²¹ 'in 'í¹ tá² cwoo²¹o tñ²i. Joon 'in tsatsaa¹³ do 'in jáan¹³an ijø¹²¹ 'e jmí²¹ do. ⁴ Joongi la coon²¹ naa¹³ jgaa¹i jaain²¹ ángel li náa¹ pila do joon jø¹ø jmí²¹ do. Joon 'in nifu 'in ga'í² tsi jmí²¹ do joon ga'láa²mo coon¹³ 'e jmoowú¹ tyaan¹an do. ⁵ Joon do-o niraan¹in jaain²¹ tsá² 'in ni'oo¹o dyadya¹ tsi jná² jün²¹ 'e nitsaa¹³a. ⁶ Joon mo ganí²in Jesús 'indo 'e raan¹in joon galili¹³ Jesús 'e lí¹-i nitsaa¹³a 'ido joon nigajin²in Jesús:

—¿Ti 'iin²¹²un 'láa²o?

⁷ Joon gañii¹ 'in tsatsaa¹³ do:

—Tsañuu¹, jo 'in seein²¹ taan²i jna tsi pila no mo jøø¹²¹ jmí²¹. La coon²¹ naa¹³ mo 'iin²¹²na 'ú³uu 'in xee²¹mo tsa'í² jéi¹gi lagi jna.

⁸ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsatsaa¹³ do:

—Ráan²un no, joon saa¹³ tyi¹ raan¹un, joon ngi² no.

9 Joon tsifu joon ga'láa²mo 'in tsañuu¹ do. Joon gasaa¹³ tyi¹ tya'a joon ga'láa² 'wii²¹² gangi¹i. Pe 'e jmii²¹² joon jmii²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², 10 joon gajin² 'in tsá² seein²¹ Israel 'in taan²¹²in do sii²¹i 'in tsá² ga'láa²i do:

—Jmii²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² no. Jo cwoo²¹i ngi²i, tyan²¹an tyi¹ tyi¹.

11 Joon gañii¹i 'in tsañuu¹ do:

—'In gaun'láa²i jna joon gajin²in sii²¹i jna: “Saa¹³ tyi¹ raan¹un tsín²un joon ngi² no.”

12 Joon gaunngii¹i 'ido jin²in:

—¿'Iin gasii²¹i 'nu la joon 'e saa¹³a tyi² tyi¹i joongi ngi² no?

13 Pe 'in tsañuu¹ do jo ñii¹i 'iin 'in gaun'láa²i 'ii do tsu 'áa¹mo fúui¹ tsá² 'in taa²i do, joon Jesús ni'ngaa¹³mo. 14 Mo ngii²i joon gajii²in Jesús 'in tsañuu¹ do co' cwo¹ fee¹ do. Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ni'láa²mo'o no, jo 'laa²¹²gi¹i si no-o gaci¹² jo¹gi 'e mo líi¹u'u do.

15 Joon ganga²mo 'in tsañuu¹ do ganijmaa¹³a 'in tsá² seein²¹ Israel júu³ 'e Jesús do-o 'in nigaun'láa²i 'ii. 16 Joon tsu 'wii¹³ gaun'láa²i Jesús 'in tsá² do jmii²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e joon 'áai¹ gauntyii²in 'in tsá² seein²¹ Israel do Jesús, 'iin²¹²in jnga²mo 'ido.

17 Pe Jesús-gi gasii²¹i 'ido:

—Ñu³uu gajmaa¹a to² ca jmii²¹² no la joon jna jon jmóo³oo to².

18 'Wii¹³ joon 'in tsá² seein²¹ Israel do 'áai¹gi gali'iin²¹²in jngaa¹³i 'ido. 'iin²¹²in jngaa¹³i 'ido tsu jo gauntiin¹³in 'e ley tya' jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²,

joon mo gajin²in 'e Dios jmii²¹i joon gajmee¹i 'ña'a coon²¹ røø²¹mo coon¹³ Dios Jmii²¹.

To² 'e 'oo¹o Jóon¹ Dios

¹⁹ Joon gajin² Jesús:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo lí² jmaa¹a 'in Jóon¹ Dios jiin¹³ coon²¹ wa'a 'ña'a. Jmoo¹-o jiin¹³ 'e nii²¹i jmoo¹o Jmii²¹ do. Jílaa²¹ 'e jmoo¹o Jmii²¹ do jmoo¹-o jon 'in Jóon¹on do. ²⁰ Joon Dios Jmii²¹ 'iin²¹²mo 'áai¹ Jóon¹on joongi 'e²o jílaa²¹ 'e jmoo¹o, joon nogi 'e'e²¹gi 'e fee¹gi 'áai¹ 'e itsa'goo²¹-'oo'. ²¹ La jmoo¹o Dios Jmii²¹ 'e jiin¹ 'lí²¹² joon cwo¹o juncwii²¹ tya'a, la joon jon 'in Jóon¹on cwo¹o juncwii²¹ tya' jiin¹³ 'in 'iin²¹²in cwo¹o. ²² Joon 'in Jmii²¹ do jo jmoo¹o 'ii²¹ tya' jiin¹³ jaain²¹ pe jiin¹³ Jóon¹on do nicwo¹o 'ii²¹ 'e lí² jmáa¹a 'ii²¹ tya' jileei²¹. ²³ 'E coon¹³ la joon iltsáai¹-tsi tsá² la tsáai¹-tsi tsá² Dios Jmii²¹. Wana jo tsáai¹-tsi tsá² Jóon¹on Dios Jmii²¹ joon la joon jon jo tsáai¹-tsi tsá² Dios Jmii²¹ tsu Dios Jmii²¹ gasii¹in Jóon¹on do.

²⁴ 'Tsu júu³ ja²mo 'e fuu²¹²uu 'naa': Jileei²¹ 'in cón² cwáain¹ 'e fo³oo lo joongi ja²mo lí²i 'in gasii¹in jna taa²¹ juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joon jo jmá¹a Dios 'ii²¹ tya'a 'e tsáa¹a lí 'lí³ tsu jo júuin²gi, jiin¹o coon²¹ tøø²mo. ²⁵ 'Tsu júu³ ja²mo 'e fuu²¹²uu 'naa', nogi ijó¹-o 'ii²¹ joon jmii²¹² no-o do, inú¹un 'lí²¹² júu³ tya' Jóon¹on Dios joon jileei²¹ 'in ganúu²un seen²¹mo coon²¹ tøø²mo. ²⁶ 'Tsu Dios Jmii²¹ cwo¹o 'ña'a juncwii²¹ tya'a 'ña'a la joon jon Dios Jmii²¹ gacwo¹o Jóon¹on 'ii²¹ 'e lisá² juncwii²¹ tya'a 'ña'a. ²⁷ Joon Dios Jmii²¹ gacwo¹o Jóon¹on

to² ijmáa¹a 'ido 'ii'²¹ tya' tsá² tsu Ruu'²¹mo Tsá² 'ii.
 28 Jo cwotyagoo'²¹-'oo' coon'¹³ jilaa'²¹ 'elo —jin'²in
 Jesús— tsu icwá² 'ii'²¹ mi nú¹un jileei'²¹ 'lii'²¹² júu³
 tya'a 29 joon i'woo²¹i tsi 'aan¹ tya'a. Jileei'²¹ 'in
 nigajmaa¹a 'e tyú² ijiin¹o joon iseen²¹mo coon²¹
 tøø²mo; pe jileei'²¹ 'in gajmaa¹a 'e gó² ijiin¹o 'e ilisá²
 'ii'²¹ tya'a joon tsaliin² fu li 'lii'³.

To² 'oo¹o Jesús

30 'Jna, jo li'¹ii jmáa³aa cwáain¹ tyiia 'ñii'a jiin'¹³xu
 —jin'²in Jesús—. Jmáa³aa 'ii'²¹ jiin'¹³ la to² nuu'¹³oo,
 joon røø²¹ 'ii'²¹ jmáa³aa. La joon jo jmáa³aa jiin'¹³
 la 'iin'²¹²na 'ñii'a 'ná¹-a jmáa³aa jiin'¹³ la 'iin'²¹²in
 Ñu'³xu, 'in gasii'²¹in jna. 31 Jo lí² fo'³oo 'wii'²¹² tyiia
 'ñii'a tsu jo tyiin². 32 Seen²¹mo jaain²¹gi tsá² xeei'²¹
 'in faa'²¹a 'wii'²¹² tyiia joon ñi'³oo 'e jin'² 'ido 'e
 tyiin'¹³mo joon. 33 Joon 'naa' gasii'²¹naa' 'in gani-
 unngii¹i Wó³ do cwáain¹ tyiia joon 'e júu³ gafaa'²¹a
 'ido 'e ja'²mo joon. 34 Jo 'ná¹ 'ii'¹³na júu³ 'e faa'²¹a
 jaain²¹ tsá² cwáain¹ tyiia. Jiin'¹³ fo'³oo la joon 'e
 ilí² tiin'¹³naa' 'wii'¹³ 'e júu³ tya¹a Wó³ cwáain¹ tyiia.
 35 Wó³ do líi¹i lawa coon²¹ jí² 'e coo²¹ joongi jná²
 joo'²¹. Joon 'naa'gii' galijløø'³moo' coon²¹ sii'¹³xu
 coon'¹³ 'e jí² do. 36 Pe jilaa'²¹ 'e jmóo³oo 'e tyú²gi 'e
 joon lagi 'e júu³ tya¹a Wó³. Joon jilaa'²¹ 'e jmóo³oo
 'e joon gajin'²in Ñu'¹u' 'e jmáa³aa. Jilaa'²¹ 'elo 'e
 ja'²mo 'e gasii'¹in Ñu'¹u' jna. 37 La joon jon 'in
 Ñu'¹u' 'in gasii'¹in jna faa'²¹o 'wii'²¹² tyiia xu¹fiin'¹³
 jo mo ganuu²uun' júu³ tya'a, jon'gi mo gañii'² 'naa'.
 38 Joon 'e júu³ tya'a jo mo ga'í² tsi alma tyii' tsu
 jo jo¹ líi²naa' Ñu'¹u' do 'in gasii'¹in jna. 39 'E la

joon 'naa' untsáa¹³oo' 'e jí² tya' Dios coon²¹ ce tún² 'áai¹ tsu 'i¹-oo' jee²¹² joon ityii^{2aa} juncwii²¹ tyii' itaa²¹ coon²¹ tøø²mo pe la jee²¹² joon gatí² unní²ii' li faa²¹a cwáain¹ tyiia. ⁴⁰ Joon 'naa' jo 'iin²¹²naa' 'wa' iliin²naa' jna i'ii¹³naa' 'e juncwii²¹ do.

⁴¹ 'Jna røø²¹ náa¹ tyiia wana tsáai¹-tsi tsá² jna owa jo tsáai¹-tsi tsá² jna 'ee. ⁴² Pe jna, cwii¹moo 'naa', joon ñí³oo 'e jo 'iin²¹²naa' Dios Jmii²¹. ⁴³ Jna nigoo²¹²oo cwáain¹ tya' Ñu^{3uu} pe 'naa' jo ga'ii¹³naa' jna. Pe wa'a cwé¹i jaain²¹ 'in xeei²¹ 'in jó^{1o} cwáain¹ tya'a ña'a joon 'ii¹³moo' 'i. ⁴⁴ ¿Xiiala jo¹ iliin¹ 'naa' jiin¹³ la 'e tsáai¹-oo' yaanaa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'? Joon jo cón² 'naa' cwáain¹ wa'a jløø¹³mo Dios cwáain¹ tyi'naa'. ⁴⁵ Jo jmáa^{3aa} tsaa² tyii' tyani Ñu^{3uu}. Moisés, 'in jo cu²-oo' coon¹³, 'ii 'in cwo¹ 'naa' tsaa². ⁴⁶ Wana jai² líi²naa' 'e gajin² Moisés, la joon jon jo^{1o} ilíin²naa²¹ jna tsu jí² gajmaa^{1a} Moisés do faa²¹ a cwáain¹ tyiajna. ⁴⁷ Pe wa jo jo¹ líi²naa' 'e jí² gajmaa^{1a} Moisés, ¿xiiagi la jo¹ ilíin²naa' júu³ 'e fuu²¹²uu 'naa'?

6

Cwo^{1o} Jesús 'ná² mil tsá² 'e dø^{1ø}

¹ Mo gangii¹ 'elo gangóo^{1o} Jesús fu li 'ngoo¹³ tyiia¹ sii²¹ Galilea, sii²¹ jon Tiberias. ² Joon 'áai¹ fúui¹ tsá² ngalín²in cüin²¹gi tsu goon¹³ niní² jilaa²¹ milagro joongi niun'láa²ⁱ tsá² 'in tsaa¹³. ³ Joon nigasóo^{2o} Jesús coon²¹ moo²¹ joon do-o gacwó² coon¹³ tsá² 'in ngi¹ coon¹³on. ⁴ Joon ti li tí² jmii²¹² pascua tya' tsá² Israel. ⁵ Joon mo gajøø² Jesús joon gani² tsá² fúui¹ 'in jalín² caluu joon gasii²¹i Lii²¹²:

—¿Xiia 'e tsalaa²¹²a' 'e dø¹ 'in tsá² fúui¹ no?

6 Jesús gasii²¹i Lii²¹² do la joon tsu 'iin²¹²in litsáai¹-tsi 'ee ijin² Lii²¹², tsu 'ña'a Jesús niñii¹o xiala ijmaa¹a. 7 Joon gajin² Lii²¹²:

—Jo leen²¹in cuu²jiin¹³ 'e 'lee¹³i tsá² tya' jí² jñéi¹ sii²¹ wa 'e li 'laa²¹²a' 'iñi¹ dø¹ 'in tsá² no fiin¹³ jmai²xu-xu 'e tií²xu la jaain²¹ tsá².

8 Joon jaain³¹ 'in ngi¹ coon¹³on do, 'in sii²¹i Dii³, ruu²¹i Simón Pedro, gajin²in:

9 —Lo-o siin¹³ jaain²¹ xuui²¹² 'in san² 'ñá² 'iñi¹ joon gáí¹gi joo²¹ taai² jmii²¹. Pe jo li tsanúu²un 'elo tya' 'in tsá² fúui¹ lo.

10 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² ngii¹i coon¹³:

—Síi¹³ii' 'in tsá² no cwocwaa²¹a.

Joon 'áai¹ sá² ñii²¹ do joon gacwó²o 'in 'ñá² mil tsá². 11 Joon ga'ii²¹i Jesús 'e 'iñi¹ do. Gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon mo ngayuui¹² joon gacwo¹o 'in coon¹³on do. Joon 'in tsá² do gajmaa¹a jmai²xu cwo¹o 'in tsá² fúui¹ 'in née¹i do. Joon la joon jon gajmaa¹a jmai²xu 'in joo²¹ taa²i jmii²¹ do. Cwo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in do. 12 Joon mo garó¹i tu² 'ido joon gajin²in Jesús sii²¹i 'in ngii¹i coon¹³on:

—Ngii¹³ii' jee²¹² tsá² no, tyiin²aan' jilaa²¹ 'e gasá¹i joon jo tsa'ii¹ jiin¹³xu.

13 Joon gacoon²¹o, joon 'e 'no² 'e gasá¹i tya' 'e 'ñá² 'iñi¹ do garó¹mo dyatún² mii¹tó³. 14 Joon mo ganí² 'in tsá² do 'e milagro do 'e gajmaa¹a Jesús, joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'e la ja²mo 'in 'ná¹ ijó¹o ni cwo¹³ juncwii²¹ cwo¹o júu³ tyú² tya' Dios.

15 Pe joon galili¹³i Jesús 'e 'iin²¹²in 'in tsá² do 'e tøø^{1ø} 'ido tyitsaa²¹mo wa iliin¹in 'ido røøi¹³ tya'o, joon gajeen²¹mo Jesús 'ña'o tún¹jee²¹² moo²¹.

Ngii¹i Jesús ni jmü²¹

16 Joon mo canuu²¹ 'in tsá² 'in ngi¹ coon¹³ Jesús gajgá¹mo fu li náa¹ tyíia¹ do. 17 Joon gan-gatáa¹i tsi coon²¹ barco joon gata²mo fu¹ itáan¹in li 'ngoo¹³ tyíia¹ do li sii²¹ Capernaum. Joon 'aa²¹ mo niniuu²¹mogi joon jo mo tyee¹³mogi Jesús. 18 Joon garóon²on coon²¹ tyí² tá² 'áai¹ joon gajnáa¹a jmü²¹ tsaa' barco. 19 Joon mo ningó¹o jiin¹³ 'ñá² si jnúu² kilómetro ni jmü²¹ joon ganí²mo Jesús 'e nijó¹-o jatyéen¹in tyan' li ngó¹on barco. Joon gafoo¹³mo. 20 Pe Jesús gajin²in sii²¹²i 'ido:

—Jna-a lo. Jo jmoo^{1oo} 'goo^{21oo}.

21 Joon jløø¹³mo 'in tsá² do ga'ii²¹mo Jesús tsi barco do. Joon la 'ii²¹² do-o tyalín²mo 'wó² tyuun²¹ li 'ná² li nitsalín² do.

'Naa²i tsá² Jesús

22 Mo gajná² joon 'in tsá² gajan¹an li' la 'ngoo¹³ tyíia¹ do galili²i 'e 'in tsá² ngi¹i coon¹³on do-o gacón² 'e barco do tsu jiin¹³ do-o 'e barco 'e sá². Joon gañii¹ 'e jo gangó¹on Jesús coon¹³ 'ido. 23 La 'ii²¹² joon gatyali² barcos xiia²¹ taa²i tsá² 'in jalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Tiberias tyan'an li gacwo¹ Jesús 'maai¹³ Dios cwáain¹ tya' 'iñi¹ gagøø^{121ø} 'in tsá² do. 24 Joon mo galili¹³ 'in tsá² do 'e jo taan¹in Jesús jon'gi tsá² tya'a taan²¹²in joon gangataa²mo tsi barco do joon gangalín²mo jon fuu²¹ li sii²¹ Capernaum ganga'nee¹³i Jesús.

*Lawa 'í² 'e gø³ tsá² cwo¹o waa²¹ pí² tya' tsá² la
joon jon Jesús cwo¹o fu juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹
coon²¹ tøø²mo*

²⁵ Joon mo gatyalín² li 'ngoo¹³ tyíia¹ do joon
gatsee²¹i Jesús joon gaunngii¹i:

—Tifo² tyii¹i, ¿liigi gacwe²o'lo?

²⁶ Pe Jesús-gi gajin²in:

—'E ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'naa²¹naa' jna tsu
gatyee²¹oo' ce rø¹i tuu¹uu' jon'gi wa 'wii¹³
'øøi²¹-oo' 'e li² milagro gajmáa³aa do. ²⁷ Jo jmaa²aa'
to² wa 'ná¹ 'e jnaa¹aa' 'e cøø²øø' 'e tyá² jmoono pe
jmaa²aa' to² tya' 'e jnaa¹aa' juncwii²¹ tyii' 'e taa²¹
coon²¹ tøø²mo. Joon jna-a, Ruu²¹na Tsá² cwó³oo 'e
juncwii²¹ do tsu coon¹³ 'e li² milagro 'e jmóo³oo do
jmaa¹a Dios Jmii²¹ júu³ 'e jmoo³oo to² 'e tyu²u.

²⁸ Joon gaunngii¹i 'in tsá² do:

—Wa'a jmó²o'lo to² tya' Dios, ¿'eegi 'ná² jmaa²¹a'a?

²⁹ Joon gañii¹i Jesús:

—'E 'ná¹ jmaa²aa' to² tya' Dios 'e jo¹o liin¹naa 'in
gasii¹in Dios Jmii²¹.

³⁰ 'I-gi gaunngii¹i:

—¿'Ee li² cwee¹i 'e jmaa²a jøø²¹ø'ø tsu joon jo¹
lii¹na'a 'nu? ¿'Ee 'e jmaa²a? ³¹ 'Lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'
'in ningii² gagøø²¹ø 'e sii²¹ maná coon²¹ cwo¹³ li
tyuan²¹. Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: “Dios gacwo¹o
'in tsá² do 'iñi¹ jó¹o fu ñu¹fú².”

³² Joon gañii¹i Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': Jon' Moisés 'in
gacwo¹ 'naa' 'e 'iñi¹ jó¹o fu ñu¹fú², pe Ñu³oo 'in
gacwo¹ 'naa' 'e 'iñi¹ la jai² 'e jó¹o fu ñu¹fú². ³³ Tsu

'e 'iñi¹ 'e cwo¹ Dios Jmii²¹ 'e gajgó¹ fu ñu¹fú² joon,
'e 'iñui¹ do-o 'e cwo¹ fu juncwii²¹ tya' tsá².

³⁴ Joon 'in tsá² do gajin²in sii²¹i Jesús:

—Tsañuu¹, cwoo¹³ jna'a coon²¹ tøø²mo 'e 'iñi¹
no.

³⁵ Joon Jesús-gi gajin²in:

—Jna-a 'e 'iñi¹ no 'e cwo¹ juncwii²¹ tya' tsá².
Joon jileei²¹ 'in uncaan²¹in coon¹³ jna jo jmii²¹²
'yá² un'áa¹i joongi 'in jo¹ líi²i jna jo jmii²¹² 'yá²
unjmúu¹i. ³⁶ Pe jiin¹³ la 'e nifuu²¹²uu 'naa', jo
jo¹ líi²'naa' jna xufiin¹³ wa niñii¹'ii'. ³⁷ Jileei²¹
'in gacweei¹² Ñu¹³uu jna inuncaan²¹in coon¹³ jna
joon jileei²¹ in uncaan²¹in coon¹³ jna jo 'woo²na
fu caluu. ³⁸ Tsu jo gó²oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ wa'a
'e tyu¹³uu to² 'ñii¹a, gagó³oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e
jmáa³aa jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in 'in gasii¹in jna. ³⁹ Joon
'e 'iin²¹²in Ñu¹³uu 'in gasii¹in jna 'e jo tsa'ii¹i jiin¹³
jaain²¹ 'in nigacwoo¹³i jna. Iin²¹²in 'e jmáa³aa
jiin¹in 'in tsá² do mi ti jmii²¹² li gatséi¹. ⁴⁰ Jiin¹³
'e 'iin²¹²in 'in gasii¹in jna 'e jileei²¹ 'in jøø²i jna,
Jóon¹on Dios jna, joongi jo¹o líi²i jna, itaa²¹a
juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joongi jna-a jmáa³aa
ijiin¹o mi ti jmii²¹² li gatséi¹.

⁴¹ Joon coon¹³ 'e júu³ tya' Jesús lo ga'láa² 'in tsá²
Israel do 'wii²¹² gasii²i cwáain¹ tya' Jesús 'e 'wii²¹²
gajin²in: “Jna-a 'e 'iñi¹ 'e gajó² ñu¹fú².” ⁴² Joon
gajin²in 'in tsá² do:

—Ino-o Jesús jóon¹on José. Cwii¹mo' jmii²¹i
joongi cwii¹mo' sáa³a. ¿Xiiala li 'e jin²in 'e gajgáa¹i
ñu¹fú²?

⁴³ Joon Jesús gasii²¹i 'ido:

—Jo s̄ii¹³naa' jee²¹² yaanaa' cwáain¹ tyiajna.
 44 Jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin uncaan²¹in coon¹³ jna wa jo
 'iin cwoo¹³i Ñu^{1u}' jna. Joon jna-a jmáa³aa ijiin¹in
 mi ti jm̄i²¹² li gatséi¹. 45 Jee²¹² jí² tya'a 'e gajmaa¹a
 'in tsá² cwo¹o júu³ tyú² tya' Dios calii 'e 'e jin¹:
 “Dios i'e²e jileei²¹ tsá².” La joon jileei²¹ 'in nuu¹u
 júu³ tya' Ñu^{1u}' joon galicwii¹mo, joon 'ii 'in tsá² in
 uncaan²¹in coon¹³ jna².

46 'Jiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in taan²¹²in ni cwoo¹³
 juncwii²¹ jo mo ganii¹in Dios Jmii²¹. Pe sein²¹
 jaan²¹mo 'in gajó² fu ñu¹fú² jiin¹³ 'ii niganii¹in Dios
 Jmii²¹. 47 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa'; 'in jai² líi²i
 jna 'oo¹o juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo.
 48 Jna-a 'e 'iñi¹ 'e cwo¹o fu juncwii²¹ tya' tsá² 'e
 taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 49 'In 'ii²¹² tsacøøi¹³ tyii 'ii 'in
 gagøø²¹ø 'e sii²¹ maná fu cwoo¹³ tyu^un²¹ do joon
 jo gasi'neei¹³ gajún¹mo. 50 Pe jna fo³oo cwáain¹ tya'
 'e 'iñi¹ 'e gajó² fu ñu¹fú², joon jileei²¹ 'in gagøø²¹ø
 'e 'iñi¹ do jo júun²in. 51 Joon jna-a 'e 'iñi¹ do 'e
 cwo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e gajó² fu ñu¹fú². Joon
 jileei²¹ 'in gø²ø 'e 'iñi¹ lo taa²¹a juncwii²¹ tya'a
 coon²¹ tøø²mo. Joon 'e 'iñi¹ icwóo³oo lo, 'ñii'a lo.
 Icwóo³oo 'wii²¹² tya' jileei²¹ 'in taan²¹²in ni cwoo¹³
 fu juncwii²¹ 'e lí² sá² juncwii²¹ tya'a —jin² Jesús.

52 Joon ga'láa² 'in tsá² Israel 'wii²¹² jo cwo¹o júu³
 ruu²¹i, jin²in:

—¿Xiiala icwo¹i 'ña'a ityee³ jna' 'ii?

53 Joon gajin²in Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wa'a jo cøø¹³øø' 'naa'
 'iñi¹ ngú¹ Ruu²¹i Tsá², joongi wa'a jo 'úu¹³uu' jm̄i¹
 'øø²i jo sá² juncwii²¹ tyii'. 54 Pe jileei²¹ 'in gø²

'iñi¹ ngúu³uu joongi 'in 'uun²¹un jmi¹ 'øø²na taa²¹ juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joon jna-a jmaá³aa ijiin¹in mi ti jmi²¹² li gatséi¹. ⁵⁵ Tsu ngú¹ taan²na joongi coon¹³ jmi¹ 'øø²na 'e la ja²mo cwo¹o 'waa²¹ pí² tya' tsá². ⁵⁶ Joon jileei²¹ 'in gø¹² ngú¹ taan²na joongi 'uun²¹un jmi¹ 'øø²na incaan²¹in coon¹³ jna, joongi jna coon¹³ 'ii. ⁵⁷ Joon Ñu^{1u}, 'in gasii²¹in jna sá²-a juncwii²¹ tya'a, joon 'ii-o cwo¹o jna juncwii²¹ tyiia. La joon jon jna jileei²¹ 'in 'ii²¹ 'waa²¹ pí² tyiia cwo²oo juncwii²¹ tya'a joon. ⁵⁸ Fo³oo cwáain¹ tya' 'e 'iñi¹ 'e gajó² fu ñu¹fú². Joon 'e 'iñi¹ no jo li la li 'e sii²¹ maná 'e gagøø²¹ 'li²¹² tsacøøi¹³ tyii' 'in ningí²ⁱ, gagøø²¹o 'e maná do pe jo gasi'neei¹² jún¹mo. Pe 'in gø¹² 'e 'iñi¹ 'e fuu²¹²uu 'naa' lo itaa²¹ fu juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo 'i —jin¹² Jesús.

⁵⁹ Jesús ga'ee¹ 'e 'e júu³ lo 'e la caan²¹in tsá² inuu cwo¹ sinagoga 'e si¹² coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Capernaum.

Júu³ tya' 'e seein²¹ tsá² coon²¹ tøø²i

⁶⁰ Joon mo ganúu²un tsá² 'e júu³ lo joon fúu¹mo 'áai¹ 'in ngi¹ coon¹³ Jesús jin¹²in:

—'Wúu¹mo 'áai¹ 'ii²¹ tsá² 'e júu³ lo. ¿'in in unjí² 'e júu³ lo?

⁶¹ Joon galili¹³ Jesús 'e júu³ síi¹ 'in tsá² do joon gaunngii¹i síi²¹i 'ido:

—¿Ti jo tí²-'oo' 'e júu³ tyiia lo? ⁶² ¿'Ee i¹-'oo' wa'a ñii¹ⁱⁱ 'in Ruu²¹ⁱ Tsá² sóo²o fu ñu¹fú² li mo tyiin¹in la jéi¹? ⁶³ 'E cuerpo tya' tsá² jo to² 'íi³in 'e joon, jiin¹³ espíritu tya' tsá² 'e taa²¹ juncwii²¹ tya' coon²¹ tøø²mo. Joon 'in Espíritu Tyá² tya' Dios cwo¹o juncwii²¹ tya' espíritu tya' tsá². Joon 'e júu³

fuu²¹²_{uu} 'naa' lo cwáain¹ tya' 'e espíritu do. Joon coon¹³ 'e júu³ fo³oo lo lí²-i cwo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁶⁴ Pe seen²¹mo jee²¹² 'naa' 'in jo jo¹ lí²i —jin² Jesús.

Tsu ñii¹i Jesús ca la mo 'wiin²¹² 'iin 'in jo jo¹ lí²i 'ii joongi ñii¹o 'iin 'in 'nii¹i 'ii. ⁶⁵ Joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² do:

—'Wii¹³ joon nifuu²¹²_{uu} 'naa' 'e jiiin¹³ jaain²¹ jo líi¹ uncaa²¹in coon¹³ jna wa'a jo 'in mo cwóo¹i Ñu¹u' jna.

⁶⁶ Mo ngí²i gajin² Jesús 'e júu³ lo, fúu¹mo 'in tsá² 'in la mo ta ngí¹i coon¹³on gatíuu²mo 'ii, joon jo ngí¹gi 'ido coon¹³on. ⁶⁷ Joon gaunngí¹i Jesús sii²¹i la ji dyatuuin¹ tsá² tya'a do:

—¿Tí 'iin²¹²naa' cwoliin¹naa' jon?

⁶⁸ Pe joon gajin² Simón Pedro:

—Ña'ñu¹u', ¿'iin coon¹³ tsaa²¹a'a? Jiiin¹³ júu³ tyi'i no 'e cwo¹ juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁶⁹ Joon jna'a jo¹o nilí³na'a 'nu joon ne²oo'o 'e 'nu-u Cristo, Joon¹on Dios Jmii²¹ 'in seen²¹ coon²¹ tøø²mo.

⁷⁰ Joon Jesús gajin²in:

—Xuñin¹³ 'ñia'oo nigatyi²mo 'naa' ji dyatuuin¹ 'naa' pe jaain²¹ 'naa' lí¹i 'in 'lí³mo.

⁷¹ Faa²¹a Jesús cwáain¹ tya' 'in sii²¹ Judas Iscariote, joon¹on Simón, tsu 'ii in'ní¹i Jesús ciiin²¹gi. Ijmáa¹a la joon xuñin¹³ lí¹i tsá² tya' Jesús jee²¹² 'in dyatuuin¹ do.

7

Ruu'²¹i Jesús jo jai'² líi'²i

1 Mo ngayuui'¹³ gajin'² Jesús 'e júu³ lo joon gangíi'¹i la caain²¹ Galilea. Jo 'iin²¹²in ján² coon²¹ líi sii²¹ Judea tsu 'in tyu'² to² tsá² Israel 'iin²¹²in jnga'²mo 'ido. 2 Joon tsu 'wii'¹³ ti líi ti jmíi'²¹² tyu' tsá² Israel 'e sii²¹ 'e jmíi'²¹² jon¹ tsá² tsi 'nú¹ nuu²¹, 3 'in ruu'²¹i Jesús gajin'²in síi'²¹i 'ido:

—Jo jon'³on lo, cwoo'¹i fu Judea 'e coon'¹³ la joon 'in ngí'¹i coon'¹³ 'nu 'in taan²¹²in lijóø²ø jilaa'²¹ 'e jmoo'²o. 4 Joon wana 'iin²¹²un 'e li cwii'¹in tsá² 'nu jo jmaa'²¹a milagro tyi'i líi 'uui²¹. Jmaa'²¹a líi jóø²ø jileei'²¹ tsá² wana ijmaa'²¹a milagro.

5 Jin'² ruu'²¹i la joon tsu jo jo'¹ líi'²i ruu'²¹i 'ii. 6 Joon gajin'² Jesús síi'²¹i 'ido:

—Jo mo ti 'ii'²¹ tyiia, pe tyi'naa' jmoo²¹ joon²¹ coon²¹ hora 'e tyú'^{2-æ}. 7 'In tsá² taan²¹²in juncwii'²¹ jo 'ee'¹i 'naa' pe 'ee'¹mo jna tsu jna-a jmóo³oo júu³ røø²¹ 'e jilaa'²¹ 'e jmoo¹o jmai'² 'e gó². 8 Cwoliin²naa' fu líi ti jmíi'²¹² tsu jna jo ní³ii tsu jo mo gatséi¹ cwáain¹ tyu' 'ii'²¹ tyiia.

9 Joon mo ngayuui'¹³ gajin'²in 'elo, gajan¹o coon²¹ líi sii²¹ Galilea.

Jesús 'e'²e tsá² líi ti jmíi'²¹² 'e sii'²¹i jmíi'²¹² 'e jon¹on tsá² tsi 'nú¹ nuu²¹

10 Pe mo ngayuui'¹³ gangalíin²in ruu'²¹i Jesús, Jesús gangó¹o cín²¹mo fu líi ti jmíi'²¹² do. 'Uun²¹mo tyí¹a, jo gangíi'¹i jee²¹² tsá². 11 Joon 'in tsá² Israel do 'áa¹mo 'naa'¹i 'ido 'ii jee²¹² líi ti jmíi'²¹². Jin'²in:

—¿Xiiafu tyee'¹i 'in tsañuu¹ no?

12 Joon jee²¹² 'in tsá² taan²¹²in li ti jmii²¹² do 'áa¹mo shí¹i cwáain¹ tya' Jesús do. 'Inlíi¹³ jin²in: "Jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyú¹mo 'ino." Pe 'inlíi¹³gi jin²: "Jon¹ 'in tyú¹no, tsu 'in coon²¹on tsá² tóo² 'ino."

13 Pe jiin¹³ jaain²¹ jo faa^{21a} jná² nii²in 'wii²¹² tya' 'ido, tsu 'wii¹³ gøø²¹mo 'in tyu² to² tsá² Israel do.

14 Joon jmii²¹² do ningó¹o coon²¹ tsa¹ mo ga'í² Jesús inuu cwo¹ fee¹ si² do, joon ga'láa² 'wii²¹² 'e²e tsá² júu³ tyú². 15 Joon 'áai¹ ninga'goo²¹-tsi 'in tsá² tyu² to² Israel do joon gajin²in:

—¿Xiiala li 'e galitii²¹i 'in tsañuu¹ no jilaa²¹ 'e jin²in no, tsu jo mo gauntsáa^{1a}?

16 Joon Jesús-gi gañii¹i:

—Jilaa²¹ 'e 'ée³ee lo jon' 'e tyiia lo tsu 'e tya' 'in gasii¹in jna. 17 Joon wa 'iin²¹²in jaain²¹ tsá² jmáa^{1a} la to² tyu² Dios Jmii²¹, joon iliiñii¹ 'e 'ée³ee lo júu³ tya' Dios si 'e fo³oo la 'øøi²¹-tsii 'ñii'a 'ee.

18 'In faa^{21a} jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi yaai 'e la joon wa' 'e un'goo²¹o tsá² 'ii-o. Pe 'in faa^{21a} 'wii²¹² tya' 'inxeei²¹ 'e un'goo²¹o tsá² 'in gasii¹in 'ii-o infaa^{21a} 'e la ja²mo jo júu³ tajuu²¹ lí².

19 'Moisés gacwo¹ 'naa' 'e ley do, ¿ja jo'? Pe jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jo gauntiin¹³ 'naa' 'e ley do. ¿'Ee lí 'iin²¹² 'naa' jngaa¹³ 'naa' jna?

20 Joon 'in tsá² taan²¹²in do gañii¹i:

—'In 'lí³mo 'yuui² alma tyi'i. ¿'lin 'iin²¹²in jngai² 'nu?

21 Joon gajin² Jesús:

—Gajmáa³aa coon²¹ milagro jmii²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e joon ni'goo²¹-'oo' jilee²¹ 'naa'.

22 'Moisés do gacwo¹o 'naa' 'e tii² 'e nisii²¹ jee²¹²

'naa' 'e sii²¹ circuncisión (pe jon' 'ña'a Moisés gasi²¹i tii², 'lii²¹² tsacøøi¹³ tya'a 'in ningii²mo gasii²¹ 'e tii² do). Tsu 'wii¹³ joon jmoo² 'naa' 'e tii² no mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². ²³ Joon 'naa' 'e untiin¹³ 'naa' 'e ley tya' Moisés jmoo²oo' li² xuui²¹² tsañuu¹ 'e sii²¹ circuncisión xufiin¹³ jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Wa 'naa' jmoo²oo' la joon jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², ¿'e li' jmoo²oo' 'nii²¹-oo' tyiia 'wii¹³ gaun'láa²na jaain²¹ tsañuu¹ jmoowúu¹ 'e tyaan¹an jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²? ²⁴ Jo cwojmaa²aa' 'ii²¹ jiin¹³ la 'øøi²¹-oo' yaanaa'. Mo jmoo²oo' 'ii²¹, cwojmaa²aa' coon²¹ tsáa¹.

Jesús faa²¹a xiiafu nijaa¹³i

²⁵ Joon 'inlii¹³ 'in taan²¹²in Jerusalén do ga'láa² 'wii²¹² unngii¹i, jin²in:

—¿Ti jon' 'ino 'in 'naa¹i 'ido 'e jngaa¹³i? ²⁶ No siin¹³in faa²¹a jee²¹² tsá² jná² nii²mo joon jiin¹³ jaain²¹ jo 'in sii²¹ 'ii. Xufoo¹³ líi²i tsa'a^{to}² 'e 'ino-o Cristo 'in gasii¹in Dios Jmii²¹. ²⁷ Pe jna' ne²o' xiiafu li gajó² 'in tsañuu¹ no pe mi jó¹ Cristo jiin¹³ jaain²¹ jo 'in ñi¹i xiiafu li jó¹o, —jin² 'in tsá² do.

²⁸ Joon mo ganúu²un Jesús 'elo li siin¹³in 'e²e tsá² júu³ tyú² inuu cwo¹ fee¹ do, joon gafaa²¹a tá², jin²in:

—¿Ti jo¹ 'e cwii¹mo 'naa' jna? ¿Ti jo¹ ñi²oo' xii'afu li gó³oo? Jo mo gó³oo 'wii²¹² tyiia 'ñii'a. Pe gó³oo to² tyú² jaain²¹ 'in ja²mo seein²¹, 'in jo cwii¹naa'. ²⁹ Pe jna, cwii¹moo tsu gó³oo fu li tyiin¹in joongi 'ii-o sii¹in jna —jin² Jesús.

30 Joon 'iin²¹²in 'in tsá² do saan¹mo 'ii tsajée¹i fu 'nəñí³. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo gason¹ tya'a tsu jo mo gatí² 'ii²¹ tya'a. 31 Pe fúu¹mo 'áai¹ 'in jo¹o galíí² 'ii. Joon gafaa²¹a 'ido jin²in:

—'Láai² milagro jmaa¹a 'in tsañuu¹ no. ¿Ti 'ná¹ jmá¹a Cristo mi jó¹o 'láai²gi milagro lagi 'in tsañuu¹ no? Jo 'ná¹ lí²na'a. Líí²na'a 'e Cristo 'ino.

Coon²¹ poo²¹² tsá² sii²¹ fariseo sii¹in 'ii¹³ moyóo¹³ 'in taa²-i cwo¹ fee¹ do tsaseen¹³in Jesús

32 Joon mo ganúu²un 'in tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹i fariseo 'e faa²¹a tsá² cwáain¹ tya' Jesús gasii¹i røø²¹ coon¹³ 'in tyu² to² untsá² do 'e sii¹in 'ii¹³ moyóo¹³ 'in taa²i cwo¹ fee¹ do tsaseen¹³in Jesús. 33 Joon gajin²in Jesús:

—Taa²¹²taa coon¹³ 'naa' coon²¹ ca tá² joon mi yuui¹³ joon nii¹³ moo tún¹ fu li tyíin¹in 'in gasii¹in jna. 34 Joon 'naa' i'naa¹³ moo' jna pe jo tyee¹naa' jna tsu jo li tyalín²naa' fu li nii¹³na.

35 Joon gacáin¹ unngii¹i ruu²¹i 'in tyu² to² tsá² Israel do, jin²in:

—¿Xiiafu li tsei² 'ino 'e jo tyee¹na'? Wa jo tsáa¹a 'ino fu li taan²¹²in tsá² Israel jee²¹² tsá² faa²¹a jmí¹ griego, joon i'e²e 'in tsá² faa²¹a jmí¹ griego júu³ tya'a. 36 ¿'Ee 'øøi²¹-tsi 'e gasii²¹i jna' 'e 'nee¹³na' joon jo tyee¹na' tsu jo li tsaa²¹a' xiiafu li tsáa¹a?

Júu³ tyu² tya' 'e juncwii²¹ icwo¹o Espíritu Tyu

37 'E jmii²¹² tyiin²gi la jee²¹² jilaa²¹ 'e li gatséi¹ 'e jmii²¹², joon jmii²¹² joon garoon¹on Jesús gafaa²¹a tá², jin²in:

—Wana 'in 'i¹-tsi 'e licwii¹in Dios Jmii²¹ lawa jaain²¹ tsá² 'in unjmuu²i 'áai¹ 'i¹-tsi 'e tyee¹³i li sá² jmii²¹ 'ná¹ 'e jai² líi²i jna. Joon lawa tsá² 'in ga'un²un jmii²¹ tyú²-u 'ii¹-tsi la joon jon 'in jai² líi²i jna tyú² i'ii¹-tsi 'e licwii¹in Dios. ³⁸ Tsu tya' jileei²¹ 'in jai² líi²i jna ilí² tya'a la lí¹ 'e jin² ni jí² taa¹³ júu³ tyú² tya' Dios 'e jin²: “Alma tya' 'in jai² líi²i ilí² lawa coon²¹ jmii²¹ fee¹ 'e nii¹³ coon²¹ tøø²mo. Joon la cwaa¹a ti' jmii²¹ do 'e cwaan²¹mo jilaa²¹ nuu²¹ la joon jon 'e jmii²¹ nii¹³ alma tya' tsá² icwo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo.”

³⁹ Coon¹³ 'e la joon 'øøi²¹-tsi 'e faa²¹ Jesús 'e i'ii²¹i 'in tsá² jai² líi²i 'ii 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Tsu 'in Espíritu Tyú² do jo mo ga'í¹i alma tya' 'in jai² líi²i 'ii tsu jo mo jún¹ Jesús wa' 'e 'ii²¹i 'e 'ya²gi tya'a 'e cwo¹o Dios Jmii²¹ 'ii.

Jileei²¹ tsá² jmai² tyii²mo 'i¹-tsi 'wii²¹² tya' Jesús

⁴⁰ 'Inlíi¹³ jee²¹² 'in tsá² do mo ganúu²un 'e júu³ lo, joon gajin²in:

—'E ja²mo 'ino 'in tsañuu¹ 'in 'ná¹ jó¹ cwo¹o júu³ tyú².

⁴¹ 'Inlíi¹³ gi jin²in:

—Cristo no.

Pe 'in xeei²¹ gi gañii¹i:

—¿Xiiala cwoo¹i 'e Galilea 'e jó¹ Cristo? ⁴² Ni jí² tya' Dios faa²¹a 'e jún² tya' 'lii²¹² røøi¹³ David Cristo. Joon wa'a jún² tya' David 'ná²-a liseein²¹ Belén li galiseein²¹ David do.

43 La joon gaxé¹i tsá², galí² tsá² coon²¹ tún² poo²¹² 'wii²¹² tya' Jesús. 44 'Inlíi³ 'iin²¹²in tøø¹ø 'ido 'nũñ³ pe jiin¹³ jaain²¹ jo gasan² nii 'ido.

In tũ²i to² do jo jai² lí²i Jesús

45 Joon 'in 'ĩ¹³ moyóo¹³ taai²¹² cwo¹ fee¹ ngalíin² tún¹ fu li née¹i 'in fariseos do coon¹³ 'in tsá² tyũ² to² untsá², joon 'in née¹i do sũ²¹i 'ĩ¹³ moyóo¹³:

—¿'Ee li' jo té²ee' 'ido?

46 Joon gañii¹i 'in 'ĩ¹³ moyóo¹³ do:

—Jiin¹³ jaain²¹ jo mo gafaa²¹a la lí¹ 'e faa²¹a 'in tsañũ¹ no!

47 Joon gajin²in 'in tsá² fariseos do sũ²¹i 'ĩ¹³ moyóo¹³:

—¿Tĩ gacwoo²i yaanaa' con² 'ido 'naa' tóo²? 48 Ce jiin¹³ jaain²¹ tsacøø¹³ 'in tyũ² to² jna' jo jo¹ mo galí²i, jon'gĩ tsá² fariseos do jo¹ lí²i. 49 Pe jiin¹³ tsá² 'in jo cwii¹i 'e ley do ja²mo lí²i, joon Dios ijmáa¹a 'ii²¹ tya' 'ido.

50 Joon jaain²¹ tsá² 'in nityiin¹³ jee²¹² fariseos do 'in nisii²¹ Nicodemo, 'in ningó¹o ngafee¹³i Jesús li canũ²¹. Joon nigasũ²¹i 'in catyaa² do:

51 —Jiin¹³ la tyũ² to² ley tyi' jo li un'li¹³i' jmoo²¹o' 'ii²¹ tya' jaain²¹ tsañũ¹ 'e jo mo ganũ²ũ' nifu 'ee 'e gó² 'e nigajmaa¹a.

52 Joon gañii¹i 'in tsá² do sũ²¹i Nicodemo:

—¿Tĩ 'in seen²¹in Galilea 'nũ jon? Untsáa¹³du' jí² tya' Dios joon liñi²'i ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² cwo¹o júu³ tya' Dios jo mo jó² fu Galilea.

Tsamí² 'in ga'leei²¹

53 Joon la jaain²¹ la jaain²¹ ngaliin¹mo fu tya'a.

8

¹ Pe Jesús ngó¹o fu coon²¹ moo²¹ li sii²¹ Olivos. ² Mo jná² joon 'aa²¹a nga²mo fu in~~uu~~ cwo¹ fee¹ si² Jerusalén. Joon jileei²¹ tsá² gangalín² li siin¹³in Jesús. Joon gacwó² Jesús joon ga'láa² 'wii²¹² ga'e²e tsá² júu³ tyá². ³ Joon 'in tifo² tya' ley do joongi coon¹³ tsá² fariseos nijée¹i jaain²¹ tsamí² 'in gatsee²¹i 'in ngó¹o 'no³ 'láa¹ coon¹³ tsañ~~uu~~¹. Joon gasiin¹in tún² tsa² jee²¹² 'in tsá² taai² do, ⁴ joon gasii²¹i 'in tsá² do Jesús:

—Tifo² tyii'i, 'in tsamí² lo nigaseen¹³moo'o li ngó¹o 'no³ 'láa¹a coon¹³ tsañ~~uu~~¹. ⁵ Joon 'e ley tya' Moisés tyu²u to² jna'a 'e jngaa¹³na'a coon¹³ cuun²¹² jileei²¹ 'in 'láa¹ la 'láa¹ 'in tsamí² no. ¿'N~~u~~-gi xiiala foo²¹o?

⁶ Jin² 'in tsá² do la joon sii²¹i Jesús coon¹³ 'iin²¹²in tsáai¹-tsi 'ee ijin² Jesús t~~u~~ la joon wa iuntyifu¹ 'ní¹i Jesús. Joon gajuu²¹i Jesús 'ña'a joon ga'láa² 'wii²¹² jmaa¹a letra ni 'wó². ⁷ Joon 'in tsá² do ngó¹gi 'naai¹³ 'e unngii¹i. Joon ganii¹³i Jesús 'ña'a, joon gasii²¹i 'in tsá² do:

—Jmoo²¹ joon²¹ jaain²¹ 'naa' 'in jo mo ga'nóo²o tsaa² joon 'ii tyu²u 'e cuun²¹² do nifu.

⁸ Joon gajmaa¹a 'in tuu²¹i, gajmaa¹a letra ni 'wó² tún¹. ⁹ Joon mo ganúu²un 'in tsá² do 'e júu³ lo joon ga'aa¹o fa'ii²¹. Joon ga'woo²¹i t'i jaan²¹mo, ga'láa² 'wii²¹² 'in y~~uu~~¹³gi ga'woo²¹i nifu li tséi¹gi ga'woo²¹i 'in xaai¹gi. Joon mo gatoo¹ 'woo²¹i jileei²¹ joon 'ña'a Jesús gatuui¹gi coon¹³ 'in tsamí² do. ¹⁰ Joon

gani¹³i Jesús 'ña'a, joon mo gajó²ø²ø jo 'iin sein²¹ jiin¹³ jaain²¹, jiin¹² tsam^í² do 'in tyín¹gi, joon gasii²¹i 'in tsam^í² do:

—Yá³, ¿'naaigi 'in jmoo¹o tsaa² tyi'i? ¿Ti jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin gapín² 'nɯ?

¹¹ Joon gajin² 'in tsam^í² do:

—'Un², jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin cwo¹o jna tsaa².

Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsam^í² do:

—Jon'gi jna pín²na 'nɯ. Cwooi¹³ no, jo cwo'laa²¹²gi'i.

Jesús líi¹i 'yiaa²¹ ti ni cwoo¹³ fu juncwii²¹

¹² Jesús sii²¹i tsá² tún¹, joon gajin²in:

—Jna-a líi¹na 'yiaa²¹ ti ni cwoo¹³ fu juncwii²¹. La jnaa²¹ tsá² coon¹³ 'yiaa²¹ tya' ñi¹ la joon jon tsɯ 'wii¹³ jna iliñi¹i tsá² xiiala 'e ngí²i tyani Dios. Joon 'in ngi¹ coon¹³ jna sá²-a 'yiaa²¹ tya'a 'e cwo¹o juncwii²¹ tya'a. Joon jo jmii²¹² ngi¹ li nɯ²¹.

¹³ Joon jin² 'in tsá² fariseos do sii²¹i Jesús:

—'Nɯ foo²¹o cwáain¹ tyi'i 'wo'o, 'e foo²¹o do jo to² 'í³in.

¹⁴ Joon Jesús-gi gañii¹i:

—Tyín²mo júu³ tyiaa xɯfiin¹³ jna 'ñii'a fo³oo cwáain¹ tyiaa. Pe 'ñiaa'oo ñi³ii fu li gagoo²¹²oo joongi fu li ní³ii. Pe 'naa'gii' jo ñi²ii' xiiafu li gagoo²¹²oo jon'gi fu li ní³ii. ¹⁵ 'Naa' jmoo²oo' 'ii²¹ jiin¹³ la 'ii²¹ tya' tsá² taan²¹²in juncwii²¹. Pe jna-a, jo 'in 'ii²¹ tya'a jmó³oo. ¹⁶ Pe wa jmáa³aa 'ii²¹ tya' tsá², jmáa³aa 'ii²¹ røø²¹, tsɯ jo jmó³oo 'ii²¹ 'ñii'a, Ñɯ³oo, 'in gasii¹in jna jmó³oo 'ii²¹ caan²¹mo coon¹³on.

¹⁷ Ni ley tyi'naa' faa²¹a: wana sein²¹ gáí¹ 'in

jmoo¹o júu³ røø²¹ faa²¹a røø²¹, joon 'ná¹-a 'ii¹³moo¹ júu³ tya'a. 18 Joon 'ñii'a fo³oo 'wii²¹² tyiia 'e la goo²¹o'lo coon¹³ Ñu¹'u' 'in gasii¹in jna.

19 Joon gaunngii¹ 'in tsá² do sii²¹í Jesús:

—¿Xiiafu tyín¹ ñu²'u?

Joon gajin²in Jesús:

—'Naa' jo cwii¹naa' jna jon'gi Ñu³uu cwii¹naa'.

Tsu wa'a cwii¹naa' jna, cwii¹moo' jon Ñu³uu.

20 Jesús gajin²in 'elo la 'ii²¹² 'ee¹e júu³ tyú² inuu cwo¹ fee¹ do co' li roon¹on cwóo¹ to² tsá² cuu². Pe ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin²¹ gasan² ni Jesús tsu jo mo ti 'ii²¹ tya'a.

Xiiafu tsei² Jesús

21 Jesús sii²¹gi 'in tsá² do:

—Nii¹³moo jna, joon 'naa'gii' 'naa¹³moo' jna pe mi júun²naa' røø²¹moo' tsaa². Joon fu li nii¹³na jo lí² cwolín²naa'.

22 Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do faa²¹a, ¿wa jon' ijngai² 'ino 'ña'o 'e sii²¹í jna' 'e jo lí² tsaa²¹a' fu li tsee¹³í?

23 Joon gajin² Jesús sii²¹í 'in tsá² do:

—'Naa', 'in seein²¹ li 'wii²¹² lo 'naa', pe jna 'in seein²¹ li yu³ do: 'naa' jiin¹³ 'in niseein²¹ fu juncwii²¹ lo-o pe jon' jiin¹³ 'in seein²¹ fu juncwii²¹ lo jna. 24 Tsu 'wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa' mi júun²naa' røø²¹moo' tsaa². Mi júun²naa' røø²¹moo' tsaa² tsu jo mo galijai² galí²naa' jna jiin¹³ la lí' 'e lí¹na.

25 Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—¿'lin-gi 'nu joon?

Joon gajin² Jesús:

—Ca la mo 'wii²¹²mo gafuu²¹²uu 'naa' 'iin jna. 26 'Láa²mo 'nogi 'e 'ná¹ fuu²¹²uu 'naa' xiiala líi¹naa'. Pe fuu²¹²uu 'naa' tsá² taan²¹²in juncwii²¹ jiin¹³ 'e ninúu³oo faa²¹a 'in gasii¹in jna joon jmai² 'e ja²mo faa²¹a 'ido.

27 Pe 'in tsá² do jo mo ga'øøi²¹-tsi 'e faa²¹a 'ido cwáain¹ tya' Ñu¹u'. 28 Tsu 'wii¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Mi saa¹³naa' jna, 'in Ruu²¹i Tsá², joon il-icwii¹naa' jna jiin¹³ la líi¹na. Joon iliní²ii' 'e jo jmóo³oo ce jiin¹³ coon²¹ 'e 'øøi²¹-tsii 'ñii'a. Pe jiin¹³ 'e ga'e²e Ñu¹u' jna fuu²¹²uu 'naa'. 29 Tsu 'in gasii¹in jna 'ii-o ngi¹i coon¹³ jna. Joon Ñu¹³uu jo mo gatíuu²i jna 'ñii'a, tsu jna jmóo³oo jiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi.

30 Joon mo gajin² Jesús 'elo 'áa¹mo fúui¹ 'in jo¹ galí¹i 'ii.

Xiiala líi¹i jóon¹on Dios joongi 'in jo la líi¹i coon¹³ tsaa² tya'a

31 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² Israel 'in jo¹ galí¹i 'ii:

—Wa gasii¹³naa' yaanaa' tá², jo túu²uu 'e niga-fuu²¹²uu 'naa', nilíin²naa' tsá² tyiia 'e la jai². 32 Joon iliní²ii' la jai², joon coon¹³ 'e la jai² do iláa²moo'.

33 Joon gajin² 'in tsá² do:

—Jún² tya' Abraham-mo jna'a, joon ce jiin¹³ cafu jo mo gajmoo²¹o'o to² tya' 'in sein²¹ fuu²¹ xiia' wa 'nogi 'e láa²na'a. ¿'Ee líi¹ 'e fu²u jna'a 'e láa²na'a?

34 Joon gajin²in Jesús:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa' lo, jileei²¹ 'in 'lá¹a tsaa² tyí¹ jo la tíi¹i coon¹³ tsaa² tya'a. 35 Jaain²¹

tsa'leei¹³ jo jmi²¹² wa'a ilín² tsá² in_{uu}. Pe jaain²¹ jóon¹on tsá² 'in lí¹i tsá² in_{uu} coon²¹ tø²mo 'i.
³⁶ Joon wana 'in Jóon¹on Dios jmaa¹a láa²naa', joon la joon 'e ja²mo 'e in láa²naa'. ³⁷ Niñí³oo 'e 'naa'oo' jún² tya' 'li²¹² Abraham, pe 'iin²¹²naa' jngaa¹³moo' jna tsu jo 'ii¹³naa' 'e nifuu²¹²uu 'naa'. ³⁸ Pe fo³oo jiin¹³ 'e ni'e²e Ñu³_{uu} jna joon 'naa' jmaa²aa' jiin¹³ 'e nijin² ñu²_{uu}'.

³⁹ Joon 'ii dogi gañii¹:

—Abraham-mo ñu¹ jna'a.

Pe Jesús gasii²¹i 'ido:

—Waxu li'i 'e jai² 'e ñu¹ 'naa' Abraham ijmaa¹³naa' la li' 'e gajmaa¹a. ⁴⁰ Xu^{fin}¹³ wa'a fuu²¹²uu 'naa' 'e júu³ jai² 'e ga'e²e Dios jna, pe 'naa' 'iin²¹²naa' jngaa¹³moo' jna. ¡Abraham jo gajmaa¹a la joon! ⁴¹ 'Naa' 'ná¹ jmaa²aa' la joon la li' 'e gajmaa¹a ñu²_{uu}'.

Joon 'ii dogi gajin²in:

—Jna'a jo lí¹na'a tsá² 'in jo jmii²¹ seein²¹ tsu seein²¹ jaan²¹o ñu¹u'u 'in sii²¹ Dios 'i.

⁴² Jesús joon gasii²¹i 'ido:

—Waxu li' 'e la jai² ñu²naa' Dios Jmii²¹ 'e la 'iin²¹²moo' jna, tsu goo²¹²oo fu tyani Dios, joon lo-o tyín¹na. Jon' gagoo²¹²oo cwáain¹ tyiia 'ñii'a tsu Dios Jmii²¹ gasii¹in jna. ⁴³ ¿'Ee li'i jo 'e 'øøi²¹-oo' 'e fo³oo lo? Jo 'øøi²¹-oo' tsu jo 'iin²¹²naa' núu³oo' júu³ tyiia. ⁴⁴ Joon ñu²naa' 'in 'li³mo 'ii. Joon jóon¹on 'ii 'naa' 'e joon 'iin²¹²naa' jmaa²aa' 'e 'iin²¹²in 'ii tsu ca la mo nifu gajngaa¹³i 'in 'lii³ do tsá². Ce jiin¹³ cafu jo mo gajmaa¹a 'e jai² jogi faa²¹a 'e jai². Mo faa²¹a júu³ tajuu²¹ faa²¹a jiin¹³ la 'e lí² lí¹i. Tajuu²¹mo 'ii, joon

jilaa²¹ júu³ tajuu²¹ 'e faa²¹a tsá² 'in 'líi³mo jmii²¹; 'e júu³ tajuu²¹ joon. ⁴⁵ Pe jna fo³oo 'e ja²mo, joon 'naa' jo jo¹ líi²naa' jna. ⁴⁶ ¿Tí seein²¹ jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in jmá¹a júu³ røø²¹ 'e 'oo² jna tsaa² tyi¹? Joon wa'a fuu²¹²uu 'naa' júu³ 'e jai², ¿'ee lí' jo jo¹ líi²naa' jna? ⁴⁷ Jileei²¹ 'in jóon¹on Dios nuu¹o júu³ tya' Dios, pe 'naa'gíi' jon' jóon¹on Dios 'naa' tsu 'wii¹³ joon jo 'iin²¹²naa' nuu²uu' júu³ tya' Dios —jin² Jesús síi²¹; 'in tyu² to² tsá² Israel do.

Cristo 'in niseein²¹ jéei¹gi lagí 'líi²¹² Abraham

⁴⁸ Joon gajin² tsá² Israel síi²¹; 'ido:

—'E ja²mo mo nigafaa¹³a'a 'e tsá² seein²¹ Samaria 'nu joongi 'e 'yuui² 'in 'líi³mo alma tyi'i.

⁴⁹ Joon Jesús-gí gañii¹:

—Jo 'in 'líi³ 'yuui² alma tyiia. Jilaa²¹ 'e jmóo³oo jmai² tya' 'e untyuu²¹²na Ñu³oo pe 'naa'gíi' jmai² 'e un'líi³moo' jna. ⁵⁰ Pe jna jo 'noo¹³oon wa' 'e untyuu²¹²; tsá² jna xufiin¹³ seein²¹ jaain²¹ 'in 'noo¹on la joon, joon 'ii jmoo¹o 'ii²¹. ⁵¹ 'E la ja²mo fuu²¹²u 'naa', jileei²¹ 'in unjíi² júu³ tyiia 'e fo³oo lo, jo jmíi²¹² ijúun²in.

⁵² Joon gajin² 'in tyu² to² tsá² Israel síi²¹; Jesús:

—Nogi tsei² 'e ja²mo líi²na'a 'e 'yuui² 'in 'líi³mo alma tyi'i. 'Líi²¹² Abraham joongi jileei²¹ 'in cwo¹o júu³ tyú² 'in gajún¹mo 'i joon 'nugi fu²¹u jna'a: “In unjíi² jilaa²¹ 'e fo³oo lo, jo jmíi²¹² ijúun²in.” ⁵³ ¿Tí líi²u 'e feei¹gi'i la 'líi²¹² nu¹u' Abraham? Gajún²mo 'i la joon jon gajún²mo 'in gacwo¹o júu³ tyú² la mo jéei¹. ¿'lin 'nu líi²u jon?

⁵⁴ Jesús gajin²in:

—Jo lí² untyuu²¹² na 'ñii'a, tsu wana untyuun²¹² na 'ñii'a jo to² 'íi³ in. Pe 'in untyuu²¹² u jna Ñu³ oo 'i, tsu 'ii jon foo²¹ 'naa' Dios tyii'. ⁵⁵ Pe 'naa' jo cwii¹ naa' 'ii. Pe jna cwii¹ moo. Joon wa jna fo³ oo 'e jo cwii¹ na 'ido joon jna tajuu²¹ moo la líi¹ 'naa'oo'. Pe la jai² cwii¹ moo joongi unjí² oo 'e jin² in. ⁵⁶ 'Líi²¹² tsafeei¹ tyii' Abraham galijløøi¹³ 'áa¹ mo mo galiñii¹ i ini² jmíi²¹² tyiia. Ganií²¹, joon galijløøi¹³ 'áai¹.

⁵⁷ Joon gajin² in 'in tyu² to² tsá² Israel do sii²¹; Jesús:

—Jo mo 'oo² gi'i cincuenta jiin²¹. ¿Xiiala lí² 'e foo²¹ 'o 'e gañíi¹³ u'u Abraham?

⁵⁸ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', la nu'gi 'e la seein²¹ Abraham, niseen²¹ mo jna —jin² Jesús.

⁵⁹ Joon 'in tsá² do gasaa¹³ a cuun²¹² ityuu¹³; Jesús. Pe Jesús do ga'mée¹ mo 'ña'a joon cwo¹ 'íi¹ o 'e cwo¹ fee¹ do. Joon gangíi¹; jee²¹² 'ido, ganga² mo.

9

Un'láa² i Jesús jaain²¹ tsá² tiui²

¹ Joon lí gangíi¹ do nii² in jaain²¹ tsañuu¹ 'in nigangaai¹³ tiui². ² Joon 'in tsá² ngíi¹; coon¹³ on do nigaunngíi¹; 'ido, joon nigajin² in:

—Tifo² tyii'i, ¿'ee lí' gangaa¹³ i 'in tsañuu¹ tiui²? ¿Xufu' røøi²¹ sáa³ jmíi²¹ tsaa² 'ee si' røøi²¹ 'ña'a no tsaa² 'ee?

³ Joon gajin² Jesús:

—Jo galí² tiui² cwáain¹ tya' tsaa² tya'a 'ña'a jon'gi tsaa² tya' sáa³ jmii²¹; 'e galí² tiui² 'wii¹³ tya' coon¹³

'e la joon ilí² 'e²e Dios tsá² jilaa²¹ 'e lí² jmáa^{1a}.
 4 Ná¹-a jmáa³aa to² tya' 'in gasii¹in jna mo jmíi²¹²
 tsu najó²-o 'e li nuu²¹ joon jo 'iin líi¹gí jmá¹ to². 5 La
 'íi²¹² 'e taan¹na 'e fu juncwii²¹ lo líi¹na jí² coo²¹ 'e ni
 cwoo¹³ juncwii²¹ lo.

6 Joon mo ngayuui¹³ gajin²in 'e júu³ lo Jesús
 gañí¹³i ni 'wó² joon gajmaa^{1a} xu capiléen³ jiin¹
 coon¹³ jmíi²¹ 'e²e. Joon gasoon²¹on unni² 'in tsá²
 tiui² do. 7 Joon gajin²in síi²¹i 'in tsá² tiui² do:

—Cwó², cworuun¹³un unni²i coon¹³ jmíi²¹ 'in
 'o² tsi pila síi²¹ Siloé —'øøi²¹-tsi tsá² 'e síi²¹, 'in
 gasii¹in do, coon¹³ jmíi¹.

Joon gangoo²¹-o 'in tsá² tiui² do, niruun¹³un
 unni¹in joon mo gacíi¹³i joon nijnaa²¹o. 8 Joon 'in
 tsá² née¹i tyan' lí tyín¹in 'in tuu² do coon¹³ tsá² 'in
 niganí²in 'in tiui do gajin²in:

—¿Ti jon' 'ino 'in tsá² la mo tyín¹in 'in mí¹i cari-
 dad?

9 'Inlíi¹³ gajin²in:

—'Inoo do.

'Inlíi¹³gí gajin²in:

—Jon' 'ino do, pe coonti-i la joon jnée²i.

Pe 'ña'a 'in tsá² do 'e noo²¹²ta tiui² gajin²in:

—Jna-a 'in tsá² ta tiui² do.

10 Joon gaunngíi¹ 'in tsá² do:

—¿Xiiala lí 'e nijnaa²¹o'o?

11 Joon gani¹i 'in tsá² ta tiui² do:

—Jaain²¹ tsañuu¹ síi²¹ Jesús 'in gajmaa¹xu jiin¹
 gasúun²un unni³ii, joon jin²in síi²¹i jna²: “Cwó²
 fu lí náa¹ pila síi²¹i Siloé, joon roon¹³on unni²i.”

Joon gangoo²¹²oon joon mo garuun¹³uun unni³ii do joon galí² jnaa²¹oo.

¹² Joon gaunngii¹i 'in tsá² do sii²¹i 'in tsá² ta tiui² do:

—¿Náai¹³gi 'in tsañuu¹ do?

Joon gajin² 'in tsá² ta tiui² do:

—Jo ñii²ii naai¹.

'In tsá² fariseos unngii¹i 'in tsá² ta tiui² do xiiala galí¹ jnaa²¹a

¹³ Joon 'in tsá² taai² do nijaa²¹²mo 'in tsá² ta tiui² do tyani tsá² fariseo. ¹⁴ Pe jmii²¹² 'ii¹ 'woo²¹ tsá² 'e jmii²¹² 'e gaun'láa²i Jesús 'in tsá² tiui² do. ¹⁵ 'Wii¹³ joon gaunngii¹i 'in fariseos do 'in tsá² ta tiui² do xiiala galí² 'e la no nilí²-i jøø²ø. Joon gajin²in 'ido:

—Jiin¹in gasúun²un 'ido unni³ii mo ngayuui¹³ joon joon garuun¹³oo, 'wii¹³ joon nijnaa²¹oo la no.

¹⁶ Joon 'inlíii¹³ tsá² fariseo jin²in:

—'In tsañuu¹ 'in gajmaa¹a 'elo jo gajmaa¹a 'ii²¹ tya' Dios tsu jo tsáai¹-tsi jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

Pe 'inlíii¹³gi gajin²in:

—¿Xiiala lí² jmáa¹a 'e lí² milagro no wa'a røøi²¹ tsaa² tyi¹?

Coon¹³ la joon galí² tún² poo²¹² 'ii. ¹⁷ Joon gaunngii¹i tún¹ 'in tsañuu¹ ta tiui² do:

—'Nu-gi, ¿xiiala foo²¹'o cwáain¹ tya' 'in tsañuu¹ 'in gacwo¹o unni²i do?

Joon 'i-gi gajin²in:

—Jna fo³oo, jaain²¹ tsá² 'in cwo¹o júu³ tyú² tya' Dios 'ido.

18 Pe 'in tyu² to² tsá² Israel jo jo¹ mo líi² mogi 'e ta tiui² 'in tsañuu¹ do ce gatø¹o 'in sáa³ jmii²¹ 'in tsá² ni'láa²i do. 19 Joon gaunngii¹i tsacøøi¹³ tya' 'in tsá² do:

—¿Ti 'ino-o yuu²¹ tyii' 'in ca la mo gangaa¹³ mo 'e foo²oo' nitiuu²mo? ¿Xiiala li 'e la no nijnaa²¹o?

20 Joon tsacøøi¹³ tya' 'in tsá² ta tiui² do gañii¹i:

—Ne²oo'o 'e yuu²¹ tyi-oo'o 'ino, joon ca la mo gangaa¹³i tiuu²mo. 21 Pe jo né²e'e xiiala li 'e la no nijnaa²¹o. Jo mo la né²e'e 'iin gaun'lá² unní¹i. Unngii¹ duu' 'ña'a no, tsu tsá² 'in nifée¹mo no. 'Ña'a noo jmá¹a júu³ røø²¹.

22 Jmii²¹i gajin²in la joon tsu 'wii¹³ 'e 'goo²¹-o. Tsu 'in tyu² to² tsá² Israel gasii²i røø²¹ 'e jo cwo¹gi tsataa²i inuu cwo¹ sinagoga jileei²¹ 'in jin² 'e Cristo Jesús. 23 Tso 'wii¹³ joon gajin² tsacøøi¹³ tya¹a: “Unngii¹duu' 'ña'a no, tsu tsá² 'in nifée¹mo no.”

24 Joon gatø¹ø 'in tyu² to² tsá² Israel do 'in tsañuu¹ ta tiui² do, joon gasii²¹i:

—Sii¹³ jna'a júu³ ja²mo tyani Dios. Jna'a ne²oo'o 'e tsá² røøi²¹ tsaa² tyi¹ 'ino.

25 Joon gañii¹i 'in tsá² ta tiui² do:

—Jo ñi³ jna ti røøi¹ 'ino tsaa² tyi¹ si jo røøi²¹ 'ee. Jiin¹³ 'e ñi³ii 'e jna-a tsá² ta tiuu²mo joon la no nijnaa²¹oo.

26 Joon gaunngii¹i 'in tsá² do tún¹:

—¿'Ee gajmaa¹a tyi'i? ¿Xiiala jmaa¹a 'e gacwo¹o 'nu unni²i?

27 Joon 'in tsá² ta tiui² do gajin²in:

—Nifuu²¹²gi jna 'naa' joon jogi unjii^{2ii'}. ¿'Ee li' 'iin²¹²naa' 'e fo³oo tún¹ 'e nifo³oo do? ¿Ti' 'iin²¹²naa' líin²naa' tsá² tya'a?

²⁸ Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do gauntyí²in 'ido joon gasii²¹i 'ido:

—'Nu-u, líi²u'u tsá² tya' 'in tsañuu¹ do pe jna'gii'i líi²na'a tsá² tya' Moisés ²⁹ tsu jna'a ne²oo'o 'e Dios nigafee²¹mo Moisés pe 'in tsañuu¹ do jo né²e'e xiiia fu seein²¹.

³⁰ Joon 'in tsá² ta tiui² do gajin²in:

—i'Áa¹i tsa'góo²-tsii 'e foo²¹ 'naa' 'e jo ñí^{2ii'} xiiia' seein²¹ 'ido pe 'ido nigacwo¹o jna unni^{3ii'}! ³¹ Tyú²-u né² jna' 'e jo unjii²i Dios júu³ tyú² 'e faa^{21a} tsá² røøi²¹ tsa² tyi¹. Unjii²i Dios jiin¹³ júu³ tya' tsá² 'in un'goo²¹o 'ii joongi jmoo¹o 'ido jiin¹³ 'e 'iin²¹²in Dios. ³² Jo mo lí sá² júu³ 'e galí jnaa^{21a} jaain²¹ tsañuu¹ 'in tiui² ca la mo gangaa¹³i. ³³ Wa' 'in tsañuu¹ no jo gasii¹in Dios 'ii jo 'e lí² jmáa^{1a} jiin¹³ coon²¹.

³⁴ Joon 'in tyu² to² tsá² Israel gajin²in sii²¹i 'in tsá² ta tiui² do:

—'Nu-u, 'in gangaa¹³ coon¹³ tsa² tyi¹, joongi 'iin²¹²un 'e³e jna'a júu³ tyú².

Joon gatyii¹mo 'in tsá² ta tiui² do jee²¹² 'ii.

Lawa jaain²¹ tsá² tiuu²mo 'in jo jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios

³⁵ Joon galiñii¹i Jesús 'e gatyii¹in tsá² Israel 'in tsá² ta tiui² jee²¹² 'ii joon mo jiin¹in Jesús 'in tsá² ta tiui² do joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿Ti jo¹ líi²u Joon¹on Dios?

³⁶ Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—Sii¹³ jna 'iin²¹² 'i tsu joon jo¹o líi²na 'ii.

³⁷ Joon gajin² Jesús:

—'In niñí¹mo 'nu 'i. Jna-a 'i 'in sii¹³u coon¹³on.

³⁸ Joon 'in tsañuu¹ do tsifu gasii²¹i moojní¹i tyani Jesús joon gajin²in:

—Jo¹o líi²na 'nu, Ña'ñu¹u'.

Joon gaun'goo¹o Jesús.

³⁹ Joon gajin² Jesús:

—Jna goo²¹²oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo 'e 'ná¹-a li sá² 'ii²¹ 'e li jnaa²¹ 'in tiui² joon 'in jnaa²¹ ili-tiuu²mo cwáain¹ tya' júu³ tyú² tya' Dios.

⁴⁰ Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseos 'in taai² do coon¹³ Jesús mo ganúu²un 'e júu³ do joon gaunngii¹i sii²¹i Jesús:

—¿Ti joon tsá² tiuu²mo jna'a jon?

⁴¹ Joon gajin² Jesús:

—Wa'a 'naa' 'e tiuu²naa' jo 'e tsa² røø²¹naa' cwáain¹ tya' tsa² tyi¹. Pe 'e foo²oo' 'e jnaa²¹oo' joon 'oo²oo' tsa² tyi¹.

10

Júu³ tya' li náa¹ 'yá²

¹ Faa²¹gi Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' —jin² Jesús— jileei²¹ 'in jo tsataai² li 'oo² 'yá² li taai² joo'saa²¹ pe tsataai² fu li' li xiia' 'uun²¹ 'i. ² Pe 'in tsa'í² li 'oo² 'yá² do 'ii 'in tsá² 'in ngi¹ to² 'aai¹ joo'saa²¹ do. ³ Joon 'in tsá² 'in ní² 'oo² 'yá² do inó² 'e 'oo² 'yá² do tya' 'in tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹ 'e tsa'í² 'ido. Joon 'in joo'saa²¹ do cwii¹o jmí¹ tya' 'in 'aa¹ 'ii. Joon 'in tsá² 'aa¹ joo'saa²¹ do ñii¹o 'ee sii²¹ 'ido la jaain²¹ la jaain²¹.

Joon 'woo¹ ni 'ido fu caluu. ⁴ Joon mo ngayuui¹³ 'woo¹ ni 'in joo'saa'²¹ do jileei'²¹ joon 'in 'aai¹ 'ii gangí¹ i ngóo¹-o nifugi li ningalín² 'in joo'saa'²¹ do. Joon 'in joo'saa'²¹ do ngalín² caluu tsu cwii¹ i 'ido jmíi¹ tya'a. ⁵ Pe jo tsalín² 'in joo'saa'²¹ do caluu 'in jo cwii¹ in xujoon 'e cwii¹ o, tsu jo cwii¹ i jmíi¹ i tya' 'in tsá² jo cwii¹ in —jin'² Jesús.

⁶ Jesús gatyaa¹ 'e júu³ lo tya' 'e 'e'² e tsá² pe 'in tsá² fariseos do jo ga'øøi'²¹-tsi 'e cwoo¹ i 'øøi'²¹-tsi 'e júu³ do.

Jesús líi¹ 'in 'aa¹ i joo'saa'²¹ 'in tyú¹

⁷ Joon gajin'² Jesús tún¹ sii'²¹ i 'in tsá² do:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa': Jiin'¹³ jna-a líi¹ na 'oo² 'yá² do 'e li tsataai² joo'saa'²¹, tsu la taai² joo'saa'²¹ tsi 'yá² coon¹³ 'oo² 'yá² do la joon jon 'wii'¹³ jna-a lí²-i tsataai² tsá² ñu'fú². ⁸ Jileei'²¹ 'in jalín² jée¹ gi la jna 'uun²¹ 'i, la jo unjí² in 'in joo'saa'²¹ do 'in jo cwii¹ in la joon jon jo unjí² in 'in tsá² tsataai² ñu'fú² 'in jalín² jée¹ gi lagi jna. ⁹ Jna-a líi¹ na 'e 'oo² 'yá² do joon jileei'²¹ 'in tsataai² 'wii'¹³ jna itiin¹³ mo 'ii. Líi¹ i lawa joo'saa'²¹ 'in tsataai² tsi 'yá² joongi 'woo¹ i seen²¹ in tyú² sá² 'e dø¹ ø.

¹⁰ 'Pe 'in 'uun²¹ do canii² jó² jajmaa¹ a 'uun²¹, joongi jajngaa¹³ i 'in joo'saa'²¹ do joongi tyaa¹ cwii¹³ in. Pe jna nigoo²¹² oo 'e cwoo² oo juncwii²¹ tya' tsá² joon jna cwóo³ oo coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e tyú² 'áa¹ mo. ¹¹ La 'in tsá² tí² i tyú² 'aa¹ i joo'saa'²¹ la joon jon jna tí² moo tyú² 'aa² na tsá². 'In tsá² 'in tí² i tyú² 'aa¹ i joo'saa'²¹ cwoo¹ o juncwii²¹ tya'a 'wii²¹² tya' joo'saa'²¹ 'áa¹ i. ¹² Pe 'in ní² joo'saa'²¹ 'e 'lee¹³ mo

jo jmoo¹o la joon tsu mo ní²in jó¹ jaain²¹ 'yiaa¹ lobo joon gatíuu²mo joo'saa²¹ 'aa¹i, gacwiin¹o tsu jo 'né²e 'in joo'saa²¹ do tsu jon' joo'saa²¹ tya'a. Joon 'in 'yiaa¹ lobo do gasan²mo 'in joo'saa²¹ do joon 'in catyaai² do gaxé¹mo. ¹³ 'In tsañuu¹ do gacwiin¹o tsu jmoo¹o to² 'lee¹³mo jo 'ee cwáain¹ tya'a 'in joo'saa²¹ do.

¹⁴⁻¹⁵ 'Jna-a líi¹na tsá² 'in tíi²i tyú² 'aa¹i joo'saa²¹. La cwii¹in Ñu³uu jna la joon jon cwii¹moo. La joon jon cwii¹moo tsá² tyiaa 'in jai² líi²i jna 'in líi¹i lawa joo'saa²¹ tyiaa. Joon 'ido cwii¹mo jna jon. Joon cwó³oo juncwii²¹ tyiaa 'wii²¹² tya' 'in joo'saa²¹ do. ¹⁶ Joon 'aa²mogii joo'saa²¹ xeei²¹ 'in taa²i tsi 'yá² li xiaa' 'in jon' taai² tsi 'yá² lo, 'ná¹ nitee²oo jon. Joon ijmaa¹a nuu¹³o júu³ tyiaa joon jilee²¹mo tsataai² coon²¹ 'yá² tya'a joon jaan²¹mo 'in 'aa¹i 'ii.

¹⁷ 'Nee¹mo Ñu³uu jna tsu cwó³oo juncwii²¹ tyiaa 'wii²¹² tya' tsá² joon iñii¹moo tún¹. ¹⁸ Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in jnga²i jna pe 'ñiaa'oo cwó³oo juncwii²¹ tyiaa tsu jiin¹³ la joon 'iin²¹²na. 'E tíi²moo cwó³oo joon coon¹³ la joon iñii¹moo tún¹. Tsu 'ii²¹ joon nijmaa¹a Nu³uu —jin² Jesús.

¹⁹ Joon mo ganúu²un tsá² Israel 'e júu³ lo joon gacoon²¹gi tún²-un gaxeei¹ yaai. ²⁰ Joon fúui¹ tsá² jee²¹² 'ii do gajin²in:

—¿'Ee líi' 'e unjíi²' júu³ tya' 'in tsañuu¹ no tsu 'in 'líi³mo 'in yuui² alma tya' 'ino joongi yu caa²¹²mo 'ino?

²¹ Pe 'inlíi¹³gi gajin²in:

—Wa'a 'yuui² 'in 'lii¹² alma tya' tsá² jo lí² faa'^{21a} tsá² la no. Jo lí² cwó^{1o} espíritu gó² unni² tya' jaain²¹ tsañuu¹ 'in tiui².

'In tyu² to² tsá² Israel untyí²in Jesús

²² Ningóo^{1o} jiin²¹ cwí² joon gatí² jmí²¹² 'e unjmuu²¹²ⁱ tsá² Israel cwo¹ fee¹ si² fu Jerusalén tí² la joon nigasi² 'e unjmuu²¹²ⁱ tsá² la coon²¹ jiin²¹ ca la mo niga'yee²¹ⁱ. ²³ Joon sá² coon²¹ ni'ná¹ fee¹ tya' cwo¹ do 'e sii²¹ⁱ Salomón joon ni'ná¹ joon ngi¹ⁱ Jesús. ²⁴ Joon 'in tsá² seein²¹ Israel do gajmaa^{1a} coon²¹ lí²¹ ce cu² jiin¹ lí siin¹²in Jesús joon gajin²in sii²¹ⁱ 'ido:

—¿Líi ca 'e cwo^{2o} jna'a 'e la né^{2e} 'e 'iin 'nu? Wana 'nu Cristo sii¹³ jna' coonti júu³ coon²¹ tsáa¹.

²⁵ Jesús gajin²in:

—Nífuu²¹² jna 'naa' pe 'naa' jo jo¹ lí²naa' jna. Jílaa²¹ 'e jmóo^{3oo} to² tyu² Ñu^{3oo} 'e ni'e^{2e} 'naa' 'e Cristo jna. ²⁶ Pe 'naa' jo jo¹ lí²naa' tsu jo lí¹naa' joo'saa²¹ tyíia jiin¹³ la lí 'e nigafuu^{212uu} 'naa' la mo jée¹. ²⁷ Tsu joo'saa²¹ tyíia cwí^{1o} jmí¹ tyíia joongi cwí^{1moo} joon 'ii-gí jalín^{2mo} coon¹³ jna. ²⁸ Joon jna icwó^{3oo} juncwí²¹ tya' 'e taa²¹ coon²¹ tøø^{2mo} joon jo jmí²¹² 'iin^{2gi}. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin tyí²in 'ido ja'cwóo^{3oo}. ²⁹ Ñu^{3oo} nicwoo¹³ⁱ jna joon 'ii-gí 'in fee¹ⁱ la jee²¹² jílee²¹ joon jiin¹³ jaain²¹ jo 'in lí² tyí²in 'ido ja'cwoo^{21o}. ³⁰ Jna-a coon¹³ Ñu^{1u}, jaan²¹mo jna'a lí¹na'a.

³¹ Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do son^{2on} cuun²¹² la mo 'e tyuu¹³ⁱ Jesús. ³² Joon gajin²in Jesús sii²¹ⁱ 'ido:

—'Láa²mo 'e tyú² nigajmáa³aa tyani 'naa' coon¹³ 'ii²¹ tya' Ñu³uu ζ_{noo} 'e tyú² lo 'e tyuu¹³naa' jna cuun²¹²?

³³ Joon gajin²in 'in tsá² tyu² to² Israel do:

—Jo tyuu¹³na'a 'nu cuun²¹² cwáain¹ tya' 'e tyú² nigajmaa¹³a pe cwáain¹ 'e nigafaa¹³a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu³ tyi'i. Tsu 'nu-u jaain²¹ tsañuu¹ 'in jmaa¹ 'i ña'a Dios.

³⁴ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Ni jí² ley tyi'naa' 'e faa²¹a 'e jin²in Dios: “'Naa' líi¹naa' dioses jon.” ³⁵ Né²o' 'e jin² jí² tya' Dios joon jo lí² wa' jo røø²¹²na'. Joon Dios gaunsii²¹i jna' 'in 'ii²¹ júu³ tyú² tya'a, “dioses.” ³⁶ Joon wa gatyii¹in Dios jna joongi sii¹in jna ni cwoo¹³ fu juncwii²¹, ζ_{xiiala} líi¹naa' 'e foo²oo' 'e nifo³oo júu³ 'laa²¹ mo gafo³oo Joon¹on Dios jna? ³⁷ Joon wa jo jmá³aa jilaa²¹ 'e jmoo¹o Ñu³uu joon jo 'ná¹ jo¹ líi²naa' jna. ³⁸ Pe wa'a jmá³aa, xufiin¹³ jo jo¹ líi²naa' jna, jo¹ cwolín²naa' jilaa²¹ 'e jmóo³oo 'e coon¹³ la joon 'e liní²ii' coonti 'e ngi¹i Ñu¹u' coon¹³ jna joongi jna ngii³oo coon¹³ Ñu¹u'.

³⁹ Coongi tún¹-un 'iin²¹²in 'in tyu² to² tsá² Israel do saan¹ pe Jesús galáa²mo 'ña'a.

⁴⁰ Joon Jesús gangaa¹³i fu li 'ngoo¹³ jmii²¹ sii²¹ Jordán li' li 'yei²¹ ñi¹. Joon joon gajaan¹an li mo ta natyín¹in Wó³ nisaa¹i tsá² jmii²¹² ca la jéei¹³.

⁴¹ Joon fúu¹mo tsá² 'in gangalín² ngajóøi² Jesús. Joon jin² 'in tsá² do cwáain¹ tya' Jesús:

—'E la ja²mo xufiin¹³ jo gajmaa¹a Wó³ do jjin¹³ coon²¹ lí² milagro pe jilaa²¹ 'e gajin²in 'wii²¹² cwáain¹ 'in tsañuu¹ no 'e nilaja²mo.

42 Joon fúu¹ 'áa¹mo tsá² 'in jo¹o galí²i Jesús li taain¹ do.

11

Mo gajúin¹ Lázaro

1-2 Joon née¹i gaai²¹ la 'oo²¹ ruu²¹i coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Betania, Lázaro coon¹³ María coon¹³ Marta. 'In María do, 'ii 'in nigaxée²i jmí²¹ jmafuu²¹ tí² Jesús joon gaunty^{uun}²¹ tí² Jesús coon¹³ jnutyi²o. La 'í²¹² joon galitsaa¹³a Lázaro do. 3 Joon gasii¹in 'in gáí¹ ruui²¹ Lázaro do júu³ fu li taain² Jesús, sí²¹i 'ido:

—'Áa¹mo jo¹ tsaa¹³a amigo tyi'i Lázaro.

4 Joon mo ganúu²un Jesús 'elo, joon gajin²in:

—Jo ijúun¹in coon¹³ 'e jmoowúu¹ do 'e 'í³in to² tya' 'e 'e²e tsá² jín¹³ 'ii²¹ tya' Dios Jmii²¹ joon coon¹³ la joon jon iliñi¹ tsá² 'ii²¹ tya' Joon¹on Dios.

5-6 Joon mo ganúu²un Jesús 'e júu³ lo 'e tsaa¹³ Lázaro gajaan¹o tún² jmí²¹²gi fu li taan¹in xufiin¹³ 'áa¹mo 'iin²¹²in Marta coon¹³ ruu²¹i Lázaro. 7 Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús sí²¹i tsá² 'in ngí¹i coon¹³on:

—Ttaa²¹a' tún¹ fu Judea.

8 Joon gajin² 'in ngí¹i coon¹³on do:

—Tifo² tyii'i, çti coon²¹gi tún¹ 'iin²¹²u'un cwoo¹³o? Jo 'áai¹ mo ngó¹ 'e 'iin²¹²in 'in tsá² do jngaa¹²i 'n^u coon¹³ cuun²¹².

9 Jesús do gajin²in:

—Sá² dyatun¹ hora 'e ti 'yia²¹. Wa 'e ngí¹ tsá² mo jmí²¹² jo tyuin² tsá² tsu sá²-a 'yia²¹ tya' juncwii²¹ lo tya' 'e jnée²in jóø²ø tsá². 10 Pe wa ngí¹ tsá² mo can^{uun}²¹, tyui² tsá² tsu jo 'yia²¹ jnée²in.

11 Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Nicwuu²¹mo amigo tyi' Lázaro. Pe no cun'un ní²ii niunjnaa¹-tsi.

12 Joon gajin²in 'in tsá² ngí¹ coon¹³on do:

—Ña'ñu¹u', wana jiin¹³ 'e nicwuu¹i lí²-i un'láa²mo 'ña'a. Jo 'ná¹gi cwoo¹³o.

13 Pe Jesús gajin²in 'e 'øøi²¹-tsi júu³ tya'a 'e nijún¹mo Lázaro joon ga'øøi²¹-tsi 'in tsá² 'in ngí¹ coon¹³on do 'e faa²¹a Jesús 'e jiin¹³ 'e canii² 'e cwuu¹mo 'ido. 14 Joongi gajin² Jesús la tí²:

—Nijún¹mo Lázaro. 15 Joon jløø¹²moo 'e jo nitiin¹³ taan¹na do tsu coon¹³ la joon 'e tyú²gi tyii' tya' 'e ja²mo lí²naa'. Pe tsaa²¹a' tsajøø²¹²na'.

16 Joon gajin² Tomás, 'in nisii²¹ jon Gemelo, sii²¹i 'in tsá² ngí¹ coon¹³on Jesús catyaa² do:

—Tsaa²¹² jna' jon, joon júun²na' caan²¹mo coon¹³on.

Jesús unjiin¹in tsá²jee²¹² 'lí²¹²

17 Joon mo gatyía¹ Jesús Betania ningó¹o tyún² jmí²¹² jiin¹³ la ni'ái¹ Lázaro. 18 Joon tsu 'wii¹³ náa¹ tyan' Jerusalén Betania, ti tún² kilómetros tsi ca'no³o, 19 joon 'áa¹mo fúui¹ tsá² seein²¹ Israel ningalín² nifee¹³i Marta coon¹³ María cwo¹o 'ido fo'feei¹ cwáain¹ tya' 'e gajúin¹ ruui²¹ 'ido. 20 Joon mo galiñii¹ Marta 'e ngó¹o jmoo²¹ tye²mo Jesús joon cwo¹í¹i Marta nijeen²en ni 'ido. Pe María-gi do gajaan¹o inuu. 21 Joon gajin² Marta sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', wa mo'o tyín¹u'un jo gajúun¹in ruu²¹na do. ²² Pe jna ñí³oo 'e cwo¹o Dios 'n_u jilaa²¹ 'e mi¹³i.

²³ Joon gajin² Jesús sñ²¹i Marta:

—Injiin¹in ruui²¹ 'n_u tún¹.

²⁴ Marta-gi gajin²in:

—Jo¹o, jna ñí³oo 'e injiin¹o mi ti jmi²¹² li gatséi¹ mo jiin¹in 'lí²¹².

²⁵ Joon gajin²in Jesús sñ²¹i 'ido:

—Jna-a jon jmáa³aa 'e jiin¹in tsá² jee²¹² 'lí²¹², jna-a cwo³oo tsá² juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 'In jo¹ lí²i jna x_ufin¹³ júun²in, ijiin¹o tún¹.

²⁶ Joon jileei²¹ 'in jiin¹ 'in jo¹ lí²i jna jo júun²in. ¿Ti jo¹ lí²u 'e júu³ lo?

²⁷ Joon gajin² 'in tsamí² do:

—Ña'ñu¹u', jo¹o lí²na 'e 'n_u-u Cristo, Jón¹on Dios Jmii²¹ 'in 'ná¹ jó¹o ni cwo¹³ juncwii²¹.

Jesús xuui²¹²-tsi mo tyí¹a ni 'aan¹ tya' Lázaro

²⁸ Joon mo ngayuui¹³ gajin² Marta 'e júu³ lo gangaté²e ruu²¹i María sñ²¹i 'ido 'uun²¹mo:

—Nicwa²mo Tifo² tyi' joon gajmaa¹a júu³ tøø²¹ø 'n_u.

²⁹ Joon mo ganúu²un María 'e júu² do tsifuu garoon¹on gangóo¹o ngafee¹³i Jesús. ³⁰ Jo ga'í¹in Jesús ti 'i fuu²¹ do pe do-o tyín¹in li gafee²¹i Marta 'ii. ³¹ Joon mo gani²i 'in tsá² Israel 'in taai² cwo¹o fo'feei¹ María 'e garoon¹on 'ido ce tyí² cwo'í¹i 'ido fu caluu joon ngalíin² caluu María lí²i 'e tsá¹ 'ido fu ni 'aa¹ do 'e ngatyí¹³i 'ido.

³² Joon mo gatyía¹ María li siin¹³in Jesús, joon gasi²¹i wojní¹i tyani Jesús joon jin²in:

—Ña'ñu¹u', wa mo'o tyín¹u'un jo gajúin¹ ruu²¹na do.

³³ Joon mo ganí² Jesús 'e ci²i María coon¹³ 'in tsá² Israel 'in ningalín² coon¹³ María joon galili²i Jesús fa'í²-i 'áai¹ joongi gangatyin²-tsi. ³⁴ Joon gaunngii¹i:

—¿Xiia li' ga'áa¹naa'?

Joon 'ido-gi gajin²in:

—Ña'ñu¹u', na¹ du' cwojØØ²Ø.

³⁵ Joon gatyí²i Jesús. ³⁶ Joon gajin² 'in tsá² Israel do:

—JØØ²duu' áa¹mo ni 'iin²¹²in ni 'ido.

³⁷ Pe 'inlíi¹³ jee²¹² 'in tsá² sein²¹ Israel do gajin²in:

—In no-o 'in gacwo¹o unni² 'in tsá² tiui² do, ¿ti jo 'ee nilii¹i jmá¹xu tya' 'e jo júuin² Lázaro no?

Gajin¹in Lázaro

³⁸ Joon Jesús ngatyin²-tsi tún¹, joon gangatyéen¹in ni 'aa¹ do. Joon 'e 'aa¹ do nilí² too²¹ xá² joon ni injni¹ coon¹³ coon²¹ cuun²¹² fee¹. ³⁹ Joon gajin² Jesús:

—Jan² cuun²¹² 'e injni¹ 'oo² no.

Joon Marta, ruui²¹ 'in 'líi²¹² do gajin²in:

—Ña'ñu¹u', wa jo nijmaa²¹a tsu ningóo¹on tyún² jmii²¹² jii¹³ la júin¹ Lázaro.

⁴⁰ Pe joon gajin²in Jesús:

—Nifuu²¹²oo 'nu wana jo¹ líi²u imóo³o'o xiiala 'e tsafee¹mo Dios.

41 Joon gajan²o cuun²¹² do joon gajóø²ø Jesús fu yu' joon faa²¹a júu³ tyá², jin²in:

—Nu³, cwo³-oo 'nu maa¹³mo'o tsu niganuu²o'o júu³ tyiia. 42 Jna ñí³oo 'e nuu²¹o'o júu³ tyiia coon²¹tøø²mo. Foo¹³na 'nu 'wii²¹²tya' 'e jøø²ø 'in tsá² no 'e ilitsáai¹-tsi 'e 'nu-u gasii¹un jna.

43 Mo ngayuu¹³ jin²in la joon, joon ga'oo¹o tá², tøø²¹ø Lázaro:

—¡Lázaro, júu¹ fu lo!

44 Joon 'in 'li²¹² do gacwo'í¹o joon 'in paa²¹ 'mi²i cwo²¹o coon¹³ tii²i joon 'in jni² 'mi²i tsi ní¹i. Joon gajin²in Jesús:

—Sii¹³ cwo²¹o tii²i cwotye²¹mo.

Sí¹i tsá² røø²¹ saan¹in Jesús

45 Joon fúu¹mo tsá² Israel 'in ningalín² coon¹³ María joon ganí² 'e nigajmaa¹a Jesús jo¹o líi²i. 46 Pe 'inlíi¹³ 'in tsá² do ngalín² nijmaa¹³a tsá² fariseos júu³ jilaa²¹ 'e niganii²¹i 'e gajmaa¹a Jesús. 47 Joon 'in tsá² fariseos do joongi coon¹³ 'in tyu² to² untsá² do gauncaain²¹ yaai coon¹³ jileei²¹ tsacøøi¹³ joon gajin²in:

—¿'Ee ijmo²¹o'? 'In tsanu¹ no 'áa¹mo jmoo¹o li² milagro. 48 Wana tuu²¹²na' 'ino, jilee²¹mo jo¹o ilín² 'ii. Joon 'in tsá² 'oo¹o to² Roma ijalín² 'e jafin²mo cwo¹ fee¹ tyi' joongi ija'in²mo jna'.

49 Pe jaain²¹ jee²¹² 'ii do 'in sii²¹ Caifás 'in tyu² to² fi²¹² untsá² jii²¹ joon gajin²in:

—'Naa' jo ñí²ii' jii¹³xu, 50 jon'gí li²naa' 'e tyú² tyi-o' 'e júuin² jaan²¹mo tsañuu¹ tya' goo²¹o' lagi 'e 'iin²in la tøøi² li saan²¹an'.

51-52 Pe Caifás do jo gajin²in jiiin¹³ 'e 'øøi²¹-tsi 'ña'a, Dios gacwo¹ 'ii 'e ga'øøi²¹-tsi 'e faa²¹a do 'e ijúuin² Jesús 'wii²¹² tya' jileei²¹ 'in seein²¹ Israel. Jon' ijúuin² 'wii²¹² tya' jiiin¹³ tsá² 'in seein²¹ Israel pe ijúuin² tya' iuncaain²¹ jileei²¹ jóon¹on Dios 'in née¹i li caain²¹ ni cwoo¹³ fu juncwii²¹. 'E gacwo¹o Dios 'ii 'e ga'øøi²¹-tsi la do tsu 'wii¹³ tsafeei¹ tyu² to² fii²¹² untsá² 'ii. 53 Ca jmü²¹² joon gasü²i 'in tsá² 'oo¹o to² do seein²¹ Israel xiiala ijngaa¹³i Jesús.

54 Wii¹³ joon jo lí² ngi¹gi Jesús jee²¹² tsá² seein²¹ Israel, joon gacwa'ü¹o fu lí¹ Judea joon gangóo¹o co' coon²¹ cwoo¹³ tyuun²¹ fu li sii²¹ Efraín. Joon do-o gajaan¹an coon¹³ 'in ngi¹i coon¹³on.

55 Joon xu 'ná¹gi ti jmü²¹² pascua tya' tsá² Israel. Joon fúu¹mo tsá² 'in née¹i 'e fuu²¹ náa¹ la caain²¹ co' Jerusalén ngalín² fu Jerusalén nu'gi lagi ití² jmü²¹² pascua 'e tsaruuin¹³ yaai joon coon¹³ la joon lityúu¹i. 56 'In tsá² jalín²in Jerusalén ngü¹i 'naa²¹i Jesús joon la 'ü²¹² taai² inuu cwo¹ fee¹ do unngü¹i ruu²¹i:

—Xiiala lí²u, ¿ti ijó¹o li ti jmü²¹² lo 'owa jo jó¹ 'ee?

57 Joon 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tyu² to² untsá² nityu² to² wana 'in niñí²in xiia' tyín¹in Jesús joon 'ná¹ cwatyajmaa¹³ 'ido 'ii júu³ tsu joon isaan¹mo 'ido.

12

Jaain²¹ tsamí² xéé²i Jesus jmü²¹ jmafuu²¹

¹ Jñúu² jmü²¹²gi 'ná¹ ti jmü²¹² pascua gangó¹on Jesús fu Betania li tyín¹ Lázaro 'in gaunjiin¹in Jesús jee²¹² 'li²¹². ² Joon do-o gatyaa¹ tyü² 'e dø¹²ø tsá² 'e

jløø¹³i 'e tyín¹ Jesús jee²¹² 'ii. Marta tyaa¹ 'uunñi² ni mesa la 'h²¹² tyín¹ Lázaro coon¹³ Jesús gø¹²ø. ³La 'h²¹² joon tyei² María tyiin¹an jm²¹ mafuu²¹ 'éein³ ti coon²¹ tsa² litro 'e tyín¹ 'moo³ 'áa¹mo. 'E jm²¹ mafuu²¹ 'e sii²¹ nardo do gasóon²on tñ² Jesús joon mo ngayuui¹³ joon tsifu gasii²¹i coon¹³ jnú² tyí¹i. Joon la caain²¹ tsi in^{uu} garó¹i jma² tya' 'e jm²¹ jmáfuu²¹ do. ⁴Joon jaain²¹ 'in tsá² tya' Jesús 'in sii²¹ Judas Iscariote, jóon¹on Simón, 'in ti li 'nñ¹i Jesús gajin²in:

⁵ —¿'Ee li' jo ga'nñ²¹² 'e jm²¹ mafuu²¹ do 'e uncoon¹³ tya' 'in taní²in tsu tyín¹ la ti 'e jnaa¹a tsá² jee²¹² coon²¹ jii²¹?

⁶ Pe Judas do jo gajin²in wa' 'e jo¹ 'nee¹i tsá² tañí²in, 'e gajin²in la do tsu 'uun²¹ 'ii joong¹ tsu 'wii¹³ 'e 'ii-o náa¹ cwoo²¹o tu'mi² taa¹³ cuu². Joon 'wo²o 'e cuu² taa¹³ tsi. ⁷Joon gajin² Jesús sñ²¹i Judas do:

—Jo jñ³ nu'u, tsu lawa 'e sóon²i jna mi 'á¹na. ⁸Coon²¹ tøø²mo seein²¹ tsá² taní²in jee²¹² 'naa' 'e lí² uncóon¹³oon' pe jna jo coon²¹ tøø²i iseen²¹na jee²¹² 'naa'.

Sñ¹i 'in tyu² to² untsá² 'e jngaa¹³mo Lázaro

⁹Joon mo galiñii¹ tsá² Israel 'e tyín¹ Jesús fuu²¹ Betania joon 'áa²mo fúui¹ ngaliin² ngajøø²¹²i Jesús, jon' wa' jii¹³ 'e 'iin²¹²in ní²in Jesús 'e 'iin²¹²in ní²mo jon Lázaro 'in gajmaa¹a Jesús gajii¹in jee²¹² 'h²¹². ¹⁰Joon gasñ¹i 'in tsá² tyu² to² untsá² do røø²¹ 'e jngaa¹³mo jon Lázaro, ¹¹tsu 'wii²¹² tya' 'ido-o fúu¹mo tsá² Israel jo¹o galí¹i Jesús joon gatuu²mo 'in untsá² do.

Mo ga't² Jesús Jerusalén

12 Fúu¹mo 'áai¹ tsá² 'in gangalín² Jerusalén li ti jmí²¹² pascua. Mo jná² joon mo galiñi¹ 'in tsá² fúui¹ do ityi¹a Jesús 'e fuu²¹ do, ¹³joon ganga'naa¹a ni moo²¹ joon ga'woo²¹i ngajeen¹in Jesús, joon faa²¹a tá¹, jin²i:

—i'In tyú¹mo Dios! i'In cwaa³mo 'in gajó² cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u'! i'In cwaa³mo 'in Róøi¹³ tya' tsá² Israel!

¹⁴Joon Jesús gatsee²¹i jaain²¹ bu³ joon gacwó²o 'ido jiin¹³ la lí² 'e faa²¹a ni jí² tya' Dios:

¹⁵Jo toon²oon' fo²-'oo' tsá² seein²¹ fuu²¹ li sii²¹ Sion. Jóø²duu' no-o cwéi¹ Róøi¹³ tyii', tyiin¹ jaain²¹ bu³.

¹⁶La mo 'láa² 'wii²¹² jo 'øøi²¹-tsi 'in tsá² ngi¹i coon¹³ Jesús jilaa²¹ 'e nigalí². Pe mo ngayuui¹³ gangai² Jesús fu ñu¹fú² joongi gati²i-tsi 'e jilaa²¹ 'elo 'e toon²¹² ni jí² 'e faa²¹a cwáain¹ tya' Jesús joon la joon nigajmaa¹a tya' 'ido.

¹⁷'In tsá² 'in nitéen²in coon¹³ Jesús la mo gatø²ø Jesús Lázaro 'oo² 'aan¹ joon gaunjiin¹o jee²¹² 'lí²¹², 'in tsá² do 'áa¹mo tyaa¹a júu³ cwáain¹ tya' jilaa²¹ 'e ganí²i. ¹⁸Tsu 'wii¹³ 'e júu³ gatyaa¹a 'ido joon ga'woo²¹i 'in tsá² fúui¹ do ngajéen²in Jesús. ¹⁹Joon 'in tsá² fariseos síi¹ la jee²¹² yaai:

—Jóø²oo', jo jmé¹i tyi' jilaa²¹ 'elo. Ñí²duu', jilee²¹mo tsá² ngalín² coon¹³ 'ii.

'Inlíi¹³ tsá² faa²¹a jmí¹ griego 'naa¹i Jesús

²⁰Jee²¹² 'in tsá² ngalín² fu li gati² jmí²¹² Jerusalén seein²¹ 'inlíi¹³ 'in nifaa²¹a jmí¹ griego. 'E nijalín² 'e un'goo²¹o Dios. ²¹'In tsá² faa²¹a jmí¹

griego do gangatyéen¹in co' li siin¹²in Felipe 'in seein²¹ coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Betsaida náa¹ cwoo¹³ 'wó² tya' Galilea. 'In tsá² griego do gamii¹i tyani Lii²¹² do sii²¹i 'ido:

—Tsañuu¹, 'iin²¹²na'a nee²¹²na'a Jesús.

22 'In Lii²¹² do ngajmaa¹³a júu³ Andrés joon mo ngayuui¹³ joon ngalín² mo je wáai² do ngatyaa¹a júu³ coon¹³ Jesús. 23 Joon gajin²in Jesús:

—'E gatyí¹a gatí²-i 'ii²¹ 'e untyú²i Dios jna, 'in Ruui²¹ Tsá², mi júun²na. 24 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wa ca mi² trigo 'e jo jni²i tsá² ni 'wó² joon wa jo júun²mo, joon la mo líi²¹² ca mi²i. Pe wa najúin¹ 'e ca mi² do joon 'e iyii¹a 'láai²gi. 25 Jileei²¹ 'in un'øøi¹ juncwii²¹ tya'a icaa²mo juncwii²¹ tya'a pe 'in jo tsáai¹-tsi juncwii²¹ tya'a 'e ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo iun'øø¹i juncwii²¹ tya' 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 26 Wana 'in 'iin²¹²in jmá¹a to² tyu³uu ná²a 'e jo tiui² jna. Joon doñixiaa' siin¹³na joon jon siin¹²in 'in jmoo¹o to² tyu³uu. Joon iuntyú¹mo Ñu³uu 'ii.

Jesús jmoo¹o júu³ 'e ti li júuin²

27 'No no 'áai¹ ni'i¹-tsii tya' 'e tsangii¹na —jin²in Jesús—. ¿'Ee ifo³oo? ¿Ti lí² fo³oo: “Ñu³, un'øøi¹ jna wa'a jo cwotyangii²na jilaa²¹ 'e itsangii²na?” Pe jo lí² fo³oo la joon tsu 'ii²¹ joon 'yuu²na. Ifo³oo: 28 “Ñu³, 'ii²i 'wo²o coon¹³ 'e la joon un'goo²¹o tsá² 'na” —jin² Jesús sii²¹i Jmii²¹ tyíin¹ ñu³fú².

Joon ganuu¹un coon²¹ júu³ jó¹ fu nu³fú² 'e ni-jin²in:

—Ni'e²moo 'ñii'a joongi i'ée¹³moo 'ñii'a tún¹ tya' 'e un'goo²¹o tsá² jna.

29 Inl̄ii¹³ 'in tsá² téen²in do jin²i:

—Cwaain² 'ñá³ 'in niga'óon²on do.

'In l̄ii¹³gi gajin²in:

—Jaain²¹ ángel gafee²¹i Jesús.

30 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Jon' gafaa²¹a 'e júu³ lo 'wii²¹² tyiajna, 'e gafaa²¹a 'wii²¹² tyi'naa'oo'. 31 Pe 'e la no-o gatí³ 'e jmá¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon la no i'wó¹mo Dios 'in tyu² to² ni cwoo¹³ juncwii²¹. 32 Joon mi sá¹i tsá² jna tsaa' 'mó² joon ityiin²¹an jna jileei²¹ tsá² —jin² Jesús.

33 Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a 'e i'øøi²¹-tsi tsá² xiiala mi júun²in. 34 Joon gañii¹i 'in tsá² do:

—Ninú³oo'o li faa²¹a jí² tya' ley tyii¹ 'e Cristo seein²¹ coon²¹ tøø²mo. ¿Xiiala li 'e foo²¹o 'e ná¹-a sá¹i tsá² tsaa' 'mó² 'in Ruui²¹ Tsá² no? ¿'lin 'in Ruui²¹ Tsá² no?

35 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Joon jee²¹² 'naa' coo²¹gi jí² pe coon²¹ catá²-a. Ngii²ii¹ la 'ii²¹² 'e jnéé²mogii¹ coon¹³ 'e jí² lo tsu joon jó¹ linuu²¹ li ngii²ii¹, tsu 'in ngi¹i li nuu²¹ jo ñii¹i xiiafu tsáa¹a. 36 Jo¹ cwolín²naa' 'e jí² lo la 'ii²¹² 'e 'oo²gii¹ tsu coon¹³ la joon ilín²naa' tsá² tya' 'e jí² lo.

Joon mo ngayuui¹³ gajin²in 'e júu³ lo, ganga²mo Jesús, ganga'mée¹³mo 'ña'a tya' 'in tsá² do.

Inl̄ii¹³ tsá² Israel jo jo¹ l̄ii²i Jesús

37 Jesús gajmaa¹a 'láa²mo li² milagro 'e nijøø² 'in tsá² do pe jo jo¹ l̄ii²mogi, 38 tsu 'ná¹gi 'e litiin¹³ jjiin¹³ la li 'e nigataan¹an ni jí² 'in tsá² 'in gacwo¹o júu³ tyú² ca la jéei¹ 'in sii²¹ Isaías:

Ña'ñu¹u', ç'in in jo¹ nilíi² júu³ tyú² tyi'?

ç'in niga'e² Ña'ñu¹u' 'ii²¹ tya'a?

³⁹ Tsu 'wii¹³ joon jo lí² jo¹ líi²i 'in tsá² do. Joon gataan¹an Isaías ni jí² tya'a:

⁴⁰ Dios 'e gajmaa¹a tiui² 'ido joongi gajmaa¹a 'e 'waa²¹ alma tya' 'ido,

tsu joon jo cwolijøø² 'ido coon¹³ unní¹i joongi jo cwo'øøi²¹-tsi coon¹³ alma tya'a,

joongi jo cwojalín² fu li siin¹³na wa 'e un'láa²na.

⁴¹ Isaías gajin²in 'e júu³ lo tsu 'e gacií¹o 'e tyú² tya' Jesús. Joongi 'e tya¹ 'ido júu³ 'wii²¹² tya'a.

⁴² Fúu¹mo 'in tsá² Israel jo¹o líi²i Jesús pe jo faa²¹a la joon jee²¹² tsá² tsu 'wii¹³ 'gøø²¹mo tsá² fariseos. Cagi tsacøøi¹³ seein²¹ Israel jo¹o líi²i Jesús. Li' 'goo²¹o wa gatyii¹in tsá² 'ii fu caluu cwo¹.

⁴³ 'In tsá² do 'iin²¹²in 'e seein²¹ tyú²gi coon¹³ tsá² lagi wa 'e iseein²¹ 'ido tyú² coon¹³ Dios.

Júu³ tya' Jesús faa²¹a jímáa¹a 'ii²¹ tya' tsá²

⁴⁴ Joon Jesús gafaa²¹a tá², jin²in:

—'In jo¹ líi²i jna jon' jii¹³ jna jo¹ líi²i, jo¹o jon líi²i Ñu¹u' 'in gasii¹in jna. ⁴⁵ 'In ní²in jna ní²mo jon 'in gasii¹in jna. ⁴⁶ Gagoo²¹²oo ni cwo¹³ juncwii²¹ lawa coon²¹ jí² coo²¹ joon jileei²¹ 'in jai² líi²i jna jo ján¹ li 'íi¹i nuu²¹. ⁴⁷ Wana seein²¹ 'inlíi¹³ nuu¹un júu³ tyiia, joon jogi unjí²i, jon' jna jmá³a 'ii²¹ tya'a tsee¹³i li 'líi³, tsu jo gagoo²¹²oo 'e jmáa³aa 'ii²¹ tya' tsá² 'e tsalín² li 'líi³ 'in taain²¹² ni cwo¹³ juncwii²¹. Pe gagoo²¹²oo 'e jmáa³aa 'e tiin¹³mo tsá². ⁴⁸ 'In jo tsáai¹-tsi jna joongi jo unjí²i júu³ tyiia ni'oo¹o coon²¹ 'e 'lei² 'ii li 'líi³. 'E júu³ nifo³oo 'e

joon 'e lei² 'ii li 'li³ jmi²¹² mi 'iin² juncwii²¹. 49 Tsu jo fo³oo 'e 'øøi²¹-tsii 'ñii'a, Ñu^{1u}, 'in gasii¹in jna-a, 'ii gacwo¹o jna jilaa²¹ 'e 'ná¹ fuu^{212uu} tsá² joongi 'e 'ná¹ 'e³ee tsá². 50 Joon ñi³oo jilaa²¹ to² tyu² Ñu^{3uu} cwo¹o tsá² juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøøi². La joon 'e fo³oo lo fo²oo jiin¹³ la to² tyu² Ñu^{1u} jna.

13

Jesús run²un tii² tsá² tya'a

1 'Yiia¹³ cwoun¹ló¹ pascua galiñii¹i Jesús 'e gati²-i 'ii²¹ 'e itiui² tsá² taain²¹² ni cwo¹³ juncwii²¹, joon itse²mo fu li tyin¹ Jmii²¹i. 'Áa¹mo gali'in²¹²in tsá² tya'a 'in taain²¹² ni cwo¹³ fu juncwii²¹. Joon la no i'é¹mo 'ña'a jiin¹³ la ti 'e gali'in²¹²in tsá².

2-4 'In 'li³mo ni³i alma tya' Judas Iscariote, jóon¹on Simón. Joon Judas do 'i¹-tsi 'ní¹i Jesús. Pe Jesús niñii¹o 'e gajó²o li tyin¹³in Dios Jmii²¹ joongi joon itsee¹³i tún¹. Joongi niñii¹o 'e Jmii²¹ do-o nigacwo¹ 'ii to² 'e tyu²o to² jileei²¹. Tsu 'wii¹³ joon la 'ii²¹² 'e tyin¹³in gø^{12ø} 'í¹ canuu²¹ coon¹³ tsá² tya'a joon gajmaa¹a siin¹²i li si² mesa joon gatyii¹o 'mi² cwaa²¹ 'e tyi²i. Joon ga'aa²¹i coon²¹ 'mi² toalla ñuu²¹i. 5 Joon gatyii²¹a jmi²¹ tsi coon²¹ 'ú¹ ñi³. Joon ga'láa² 'wii²¹² run²un tii² tsá² tya'a, joon gauntyuu²¹o coon¹³ 'mi² toalla 'e in'aai¹³ 'ñuu²¹i.

6 Joon mo gati² irun²un tii² Simón Pedro, joon gajin²in 'ido:

—Ña'ñu^{1u}, ¿ti 'nu iruun¹³un tii³ jna?

7 Joon gañii¹i Jesús:

—Jo 'øøi²¹-o'o la no 'e jmóo³oo pe ciin²¹xu
i'øø²¹mo-'o'o.

⁸ Pe Tú³ dogi gajin²in:

—Jo jmii²¹² ruun¹³un tíi³ jna.

Joon gajin²in Jesús:

—Wa jo ruun¹³uun tíi¹³i jo lí² liin²u tsá² tyiia.

⁹ Joon gajin² Simón Pedro:

—Wana 'e la joon, Ña'ñu¹u', jon' jiin¹³ tíi³ii
ruun¹³un, ruun¹³o'o cwóo³oo joongi mootyí³ii.

¹⁰ Pe gajin²in Jesús sii²¹i Tú³ do:

—In ningayuui¹³ galo¹o jo li 'ná¹ idyii¹i tya'a
jiin¹³ tíi²o 'ná¹ idyii¹i tsu nilo¹o. Joon nilaa¹naa'
xufiin¹³ jo jilee²¹naa'.

¹¹ Tsu niñii¹o Jesús 'iin in'ní¹i 'ii 'wii¹³ joon jin²in:
“Jo mo laa¹naa' jilee²¹naa'.”

¹² Joon mo ngayuui¹³ garun²un tíi² 'ido jilee²¹
joon gaci¹o siin¹³in 'mi² cwaa²¹ do tún¹, joon
gacwó²o tún¹ li si² mesa. Joon gajin²in sii²¹i tsá²
tya'a do:

—¿Ti 'øøi²¹-oo' 'e nijmá³aa? ¹³ 'Naa' fuu²uu' jna:
“Tifo² tyi'.” Joongi gasii²ii' jna: “Ña'ñu¹u'.” Joon
'e tíi²¹moo' fuu²uu' jna la joon tsu 'ii jna. ¹⁴ Joon
wana jna garuun¹³uun tíi¹³ii' joon líi¹moo Tifo²
tyii' joongi Ña'ñu²uu', la joon jon 'naa' 'ná¹ jon
rúun¹³uun' tíi² ruu²¹naa'. ¹⁵ Jna-a ni'e²ee 'naa'
xiiala 'e jmaa²aa' jiin¹³ la li 'e nigajmá¹ jna. ¹⁶ 'E
la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', ce jiin¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³
jo fee¹i la feei¹ ñifii²¹²i. Ce jiin¹³ jaain²¹ 'in sii¹i
tsá² wa 'e feei¹gi lagi 'in sii¹in 'ii. ¹⁷ Joon wana
'øøi²¹-oo' 'elo, jløø¹³moo' wa' jmoo²oo'.

18 'Pe jo fo^{2oo} 'wii²¹² tyii' jilee²¹naa'. Jna niñi^{2oo} 'iin 'in nityi¹³na. 'Ná¹-a untiin¹³ la li 'e faa²¹a ni j²tyaa¹³ júu³ tyá² tya' Dios 'e jin²: “Jaain²¹ 'in gø¹²coon¹³ jna nijmaa¹a 'e gó² tyiajna.” 19 Jmoo¹³oon 'naa' júu³ jéei¹ tsə joon mi lí² 'e ja²mo líi²naa' 'e jna-a Cristo jiin¹³ la li 'e nifuu^{212uu} 'naa'. 20 'E la ja²mo fuu^{212uu} 'naa', jileei²¹ 'in 'ii²¹i 'in gasii²na, 'ii²¹mo jon jna. Joon jileei²¹ 'in 'ii²¹i jna 'ii²¹mo jon 'in gasii¹in jna.

Jesús tyaa¹a júu³ 'e Judas 'in 'ní¹i 'ii

21 Joon mo ngayuui¹³ gajin²in Jesús 'elo joon galityin²-tsi 'áa¹mo alma tya'a joon gajin²in:

—'E la ja²mo fuu^{212uu} 'naa', jaain²¹² jee²¹² 'naa' i'ní¹mo jna.

22 Joon 'in tsá² tya'a do ga'láa² 'wii²¹² jøø²i ruu²¹; la jaain²¹ la jaain²¹ jo ñii¹ naai¹ 'in jin²in Jesús. 23 Jaain²¹ jee²¹² tsá² tya'a do 'in 'nee¹i Jesús 'áai¹ tyiin¹in gø^{12ø} caai¹ li tyiin¹ Jesús. 24 Joon Simón Pedro do gajmaa¹a li² tya'a wa'a cwounngii¹ 'iin 'in 'í¹i Jesús 'e faa²¹a la do. 25 Joon 'in tsá² do 'in 'nee¹i Jesús joon ganityéen¹in tyan'gi joon jin²in:

—Ña'ñu^{1u}, ¿'iin 'in 'ee¹u'u?

26 Joon gajin²i Jesús:

—'Oo^{3duu} coon²¹ 'no³ 'iñi¹ tsi 'uunñi², joon 'in cwo^{3oo} do, 'ii do.

Joon mo ngayuui¹³ gajin²in la joon, joon ga'oo^{21o} 'no' iñi¹ do tsi 'uunñi² joon gacwo^{1o} Judas Iscariote, jóon^{1on} Simón. 27 Joon tsifuu mo gatii²i Judas 'e 'iñi¹ do joon ga'í²i 'in 'lii³ alma tya'a. Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—E 'nogi jmaa²'a, jmaa²'a jmoono.

²⁸ Pe jiin¹³ jaain²¹ 'in nee¹i gø²∅ ni mesa do jo mo '∅∅²¹mogi-tsi 'e 'wii²¹² 'e gajin²in 'ido la do.

²⁹ Joon tsu 'wii¹³ Judas do 'e 'in 'mo³o tu'mi² taa¹³ cuu², 'inlíi¹³ ga'i¹-tsi 'e Jesús sii²¹i 'ido 'e tsalá¹a 'e 'ná² tya' mi ti jmii²¹² sixu 'e cwo¹xu tsá² taní² cuu².

³⁰ Joon mo ngayuui¹³ gø∅²¹∅ Judas 'e 'no³ 'iñi¹ do joon gacwo¹ñi¹o tsifu tsu canuu²¹.

Jesús tyu² to² 'e 'ná¹ 'nee¹mo tsaruu²¹i

³¹ Mo ngayuui¹³ cwo¹ñi¹ Judas, joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—La no iní²i tsá² 'e 'ya²gi tya' 'in Ruui²¹ Tsá². Joon 'wii¹³o iní²i tsá² 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹.

³² Joon wana 'in Ruui²¹ Tsá² do 'é²e 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹, joon Dios Jmii²¹ i'é²o jon 'e 'ya²gi tya' Jóon¹on. Joon la jmoono ijmáa¹a. ³³ Tsaru¹u', jo taain²¹²gii coon¹³ 'naa' 'wóo². 'Naa' i'naa¹³moo' jna, pe la li 'e gafuu²¹²uu 'in tsá² Israel do la joon fuu²¹²uu 'naa': Jo lí² cwolín²naa' fu li nii¹³ jna.

³⁴ Icwo³oo 'naa' 'e júu³ 'múui² lo 'e jmaa²aa': 'e un'nee¹naa' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. La 'nee¹na 'naa' la joon jon 'ná¹ 'e 'nee¹naa' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. ³⁵ Si na 'nee¹mo ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jilee²¹mo tsá² seein²¹ ni cwo¹³ juncwii²¹ ilili³o 'e 'naa'oo' líi¹naa' tsá² tyiia.

Jesús jmoo¹o júu³ 'e Pedro jo róø¹i cwíi¹in Jesús

³⁶ Joon Simón Pedro gaunngii¹i sii²¹i Jesús:

—¿Xiiifu cwo²u, Ña'ñu¹u'?

Joon gajin² Jesús:

—Fu li nii¹³ jna jo lí² cwoo²u la no coon¹³ jna pe ciiin²¹gi ñí¹³u'un.

³⁷ Joon gajin² T^ú³:

—Ña'ñu¹u', ¿'Ee li' jo lí² tsaa²¹a' caain²¹? La no nináa¹ tyú² tyiia 'e júun²na 'wii²¹² tyi'i.

³⁸ Joon gajin² Jesús:

—¿Ti' jo¹ nináa¹ tyú² tyi'i 'e júun²mo'o 'wii²¹² tyiia? 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nu, pe joon 'e ifo²¹o 'ni¹ naa¹³ 'e jo cwii¹u jna la nu'gi i'ó¹o tuitsáa².

14

Jesús lí¹i fu¹ 'e ngoo¹³ fu li tyín¹ Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹

¹ Faa²¹gi Jesús:

—Jo cwotaan²¹²naa' cu²-'oo'. Jo jmaa²aa' cuu¹³-'oo' coon¹³ Dios jon'gi cuu¹³-'oo' coon¹³ jna jon. ² Fu li tyín¹ Nu³uu joo²¹ 'áa¹mo li cwá²a tsá². Wa jo la joon lí² nifuu²¹²oo 'naa'. Joon inii¹³na nityí³aa tyú² coon²¹ li ní³ii'. ³ Nii¹³na nityí³aa tyú² joon mi yuui¹³ joon yíia³oo tún¹, yatee²ee 'naa', tsaa²¹a' coon¹³ jna. Joon coon¹³ la joon ili'yii²¹a' coon¹³ jna li tyín¹³na. ⁴ Ñí³ii' 'naa' fu li nii¹³na joongi niñii²oo' fu¹ li' li nii¹³na.

⁵ Joon gajin² Tomás sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', jo ne² jna'a xiia fu cwoo²¹o, ¿xiiala 'e la ne²e'fu¹ li' li cwoo²u?

⁶ Joon gajin² Jesús:

—Jiin¹³ jna-a 'e fu¹ do, joongi jiin¹³ jna-a 'e júu³ jai², joongi jiin¹³ jna-a cwó³oo juncwii²¹ tya' tsá². Jiin¹³ 'wii¹³ jna-a 'e lí² tyaliin¹in tsá² li tyín¹ Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹. ⁷ Joon wana galicwii¹moo'

jna joon ilicwii¹moo' joon Ñu³uu. Ca lano joongi li ngóo¹gi cwii¹moo' Ñu³uu joon nijóø²moo'.

⁸ Joon gajin² Felipe sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', cwoo¹³du' jna'a 'e nee²¹²na'a Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹, coon¹³ la joon lín²mo tyii'i.

⁹ Joon Jesús-gi gañii¹:

—Ningóo¹ 'áai¹ 'e taan²na jee²¹² 'naa' Felipe, ¿ti joon jo mo cwii¹mogi'i jna? Tsu 'in ní² jna ní²mo jon Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹, ¿'ee li'i 'e mi²¹i 'e 'ee¹³na 'naa' Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹? ¹⁰ ¿Ti jo jo¹ lí²u 'e ngii¹i Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ coon¹³ jna joongi jna ngii³oo coon¹³ 'ii? Jilaa²¹ 'e fo²oo jo fo²oo 'e 'i¹-tsii 'ñii'a. Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ 'in ngii¹i coon¹³ jna, 'ii-o 'in jmoo¹o 'e to² tya'a lo. ¹¹ Jo¹ cwolín²naa' jna 'e fuu²¹²uu 'naa' 'e jna-a ngii²ii coon¹³ Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ joongi 'ii ngii¹o jon coon¹³ jna. Joon wa jo jo¹ lí²naa' jna 'wii²¹² júu³ tyiia jo¹o cwolín²naa' jna 'wii²¹² tya' jilaa²¹ to² 'e jmóo³oo. ¹² 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in jo¹ lí²i jna ijmá¹o jon la jmóo³oo joongi ijmá¹a 'e fee¹gi lagi jna tsu nii¹³moo fu li tyiin¹ Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹. ¹³ Joon jilaa²¹ 'e mi² 'naa' coon¹³ 'e la sii²¹ jna, jna ijmá³oo tyii' tsu coon¹³ la joon 'i¹i Joon¹on Dios 'ña'a jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jmii²¹. ¹⁴ Jna-a ijmá³aa doñi'ee 'e mi² 'naa' coon¹³ 'e la sii²¹ jna.

Jesús cwoo¹o júu³ tya'a isí¹in 'in Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹

¹⁵ 'Sino 'naa' 'nee¹moo' jna ijmaa²aa' to² tyu³uu.

¹⁶ Joon imí³ii tyani Ña'ñu¹u' Dios 'e sí¹in jaain²¹gi

'in cwo¹ 'naa' fo'feei¹ in sii²¹ Espíritu tya' 'e jai². Joon 'ii ingí¹ coon¹³ 'naa' coon²¹ tøø². 17 'In tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹, 'in jo cwii¹in Dios, jo lí² 'ii²¹in tsu jo lí² jøø³i jogi lí² licwii¹in. Pe 'naa' nicwii¹moo' tsu ngii¹o coon¹³ 'naa' joongi 'ii²¹mo alma tyii' joon 'e 'yuu²i coon²¹ tøø²mo. 18 Jo tuu²na 'naa' lawa xuui²¹² 'nii², tsu yía³oo itaan²¹²na coon¹³ 'naa'. 19 Ciiin²¹giXu tsá² taan²¹²in ni cwoo¹³ juncwii²¹ jo ní²gi jna pe 'naa' máa¹moo' jna. Joon tsu 'wii¹³ ijiin¹i jna 'wii¹³ joon ijiin¹ 'naa' jon. 20 Joon mi ti jmi²¹² joon, joon iliñi³ 'naa' 'e 'yuu²na alma tya' Ñu³oo joon 'naa'gii' taa²naa' alma tyiajna-a joon jna-gi 'yuu²na alma tyi'naa'oo'. 21 Jileei²¹ 'in ñi¹i joongi 'in ijmáa¹a to² tyu²uu 'in 'íi¹i yaai 'e ja²mo 'nee¹i jna. Joongi Ñu³uu ili'nee¹mo jon 'ii, joon jna 'nee¹moo jon. Joon 'íi¹moo jon 'ñii'a 'ii —jin² Jesús.

22 Joon Judas (jon' Iscariote 'ii) gajin²in sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', ¿'ee li' i'íi¹i 'wo'o jna'a pe jo 'íi¹i 'wo'o tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹?

23 Joon gajin² Jesús:

—'In 'nee¹i jna unjii²o 'e fo²oo joon ili'nee¹mo Ñu³uu 'ii. Joongi Ñu³uu ijá²oo'o coon¹³on 'e toon²¹²o'on alma tya'a. 24 Joon 'in jo 'nee¹i jna jo unjii²i 'e fo²oo. 'E júu³ tyú² 'e nuu²¹ 'naa' jon' 'e tyiajna, 'e tya' Ñu¹o' in gasii¹in jna.

25 'Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo la 'ii²¹² 'e taan¹na coon¹³ 'naa'. 26 Pe Ña'ñu¹u' Dios isíi¹in 'in Espíritu Tyú² tya'a coon¹³ 'e la sii²¹ jna 'e cwo³oo 'naa'

fo'feei¹. Joon 'in Espíritu do i'e² 'naa' jilaa²¹ joongi 'e untii¹³-oo' jilaa²¹ 'e nifuu²¹²uu 'naa'.

27 'Coon²¹ 'e tyú² cwóo³oo 'naa' 'e tyú² si'í¹-oo' la tyú² 'íi¹-tsii. Joon jo li la li 'e tyú² 'in 'íi¹-tsi tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Jo cu²-oo' jogi jmaa²aa' 'goo²¹oo'. 28 Ninúu²oo' 'e nifo²oo 'e nii¹³moo joongi 'e yíia³oo 'e taan²¹²na coon¹³ 'naa' tún¹. Joon wana jo¹ 'nee¹naa' jna ilijløø¹³moo' mi liñí²ii' 'e nii¹³na li tyíiin¹ Ññ¹u', tsu 'in feei¹gi 'i lagi jna. 29 Fuu²¹²uu 'naa' 'elo jéei¹gi tsu mi lí² joon jo¹ ilíin²naa'.

30 'Jo fú³gíi 'láai² 'áai¹ 'naa' tsu nijó¹-o 'in tyu² to² ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo. Joon xufin¹³ jo to² cwoo¹ tyu² jna 31 la joon 'ná¹ lí² tsu coon¹³ la joon iliñí² tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e 'nee¹mo Ññ¹u' joongi jmóo³oo jilaa²¹ to² tyu²u. Téen²naa' jmaa²aa'. Moo²¹na.

15

Cwáain¹ tya' wuunjøø¹³

1 'E²gi Jesús tsá² tya'a jin²in:

—Coon²¹ wuunjøø¹³ lí² 'mó² 'ñá² coon¹³ jilaa¹³ cwáa¹ tya'a. Joon seen²¹mo jaain²¹ 'in un'øøi¹ sa³ do. Joon jna-a lí²na lawa 'mó² 'ñá² wuunjøø¹³ joon 'naa' 'in jai² lí²i jna lí¹naa' lawa cwáa¹ do. Joon 'e tyú² seen²¹ 'in jai² lí²i Dios li la li 'oofuu²¹ 'in'í¹³ tya'a. Joon Ññ¹³u lí¹i lawa 'in un'øøi¹ sa³ do. 2 Joon 'in un'øøi¹ wuunjøø¹³ tyu¹o jilaa²¹ cwáa¹ 'e jo cwoo¹o 'oofuu²¹ pe jí²i to² tya' jilaa²¹ cwáa¹ 'e cwoo¹o 'oofuu²¹ 'e joon cwoo¹o 'láai²gi. La joon

jmoo¹o Ñu³uu, tyuu¹³i jileei²¹ 'in jo 'in'í¹³ 'oofuu²¹ tya'a. Pe jileei²¹ 'in 'in'í¹³ 'oofuu²¹ tya'a untyúu¹i Dios 'ii wa'a sí'í¹³ 'láai²gi 'oofuu²¹. ³ Coon¹³ júu³ tyiia 'e ga'e²ee 'naa' nigalityúu¹moo'. ⁴ Joon la siseen¹³ cwáa¹ wuunjøø¹³ 'mó² 'ña², la joon jon 'naa' 'ná¹ seen²¹naa' 'in caan²¹naa' coon¹³ jna la 'in caan²¹na coon¹³ 'naa'. Coon²¹ cwáa¹ wuunjøø¹³ jo lí² cwoo¹o 'oofuu²¹ tya'a wa jo siseen¹³ 'mó² 'ña² tya'a, la joon jon 'naa' jo lí² cwoo²oo' 'oofuu²¹ tyii' wa jo seen²¹naa' 'in caan²¹naa' coon¹³ jna.

⁵ 'Jna-a lí¹na 'mó² 'ña² do joon 'naa' lí¹naa' cwáa¹ do. Joon jileei²¹ 'in ngí¹ sicaaain²¹ coon¹³ jna joongi jna sican²¹na coon¹³ 'ido, 'láai² 'oofuu²¹ 'in'í¹³ tya'a. Tsu 'naa' jo lí² jmaa²aa' jiin¹³xu wa'a jo uncoon¹³ jna 'naa'. ⁶ Joon jilee²¹ 'in jo jón² sicaaain²¹ coon¹³ jna lí¹i la li coon²¹ cwáa¹ wuunjøø¹³ 'e gapí² joon galityuu²¹ joon tsuu¹³ tsá² joon dya² tsá² ni jí² 'e jún¹.

⁷ 'Joon wana ján²naa' sicaan²¹naa' coon¹³ jna joon jo tuu²uu' júu³ tyiia lí²-i mí²ii' doñi'ee 'iin²¹²naa' joon cwo³-oo 'naa'. ⁸ Mo sí'í¹³ 'láai² 'oofuu²¹ tyii' un'goo²¹o tsá² Ñu³uu joon coon¹³ la joon 'ii¹ 'naa' yaanaa' 'e lín²naa' tsá² tyiia. ⁹ 'Nee¹moo 'naa' la 'nee¹i Ñu¹u' jna, ngí¹³ii', jmoo²oo' ce jilaa²¹ 'e 'iin²¹²na. ¹⁰ Wa'a jmaa²aa' jilaa²¹ to² tyu³uu ngí¹³ii', jmoo²oo' 'e li'nee¹moo 'naa'. Tsu jmóo³oo jilaa²¹ to² tyu² Ñu³uu joon ngí³ii, jmóo³oo 'e li'neemo jna.

¹¹ 'Fuu²¹²uu 'naa' la joon 'e lí² jmaa²aa' jløø¹³naa' coon¹³ jna joon jo 'ná¹ 'e jløø¹³naa'. ¹² Joon 'e to² tyu³uu li la li 'elo: 'nee¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'

jiin¹³ la 'nee¹moo 'naa'. 13 Joon 'ii¹i tsá² 'ña'a 'e 'nee¹i 'in seein²¹ tyú² coon¹³ mi júun²in 'wii²¹² tya'o. Jo sá² 'e fee¹gi lijmaa¹a. 14 Joon 'naa' líi¹naa' tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ jna wa jmoo²oo' jilaa²¹ to² tyu²uu. 15 Jo mo gafuu²¹²uu 'naa' lawa tsa'leei¹³ tyiia pe gafuu²¹²uu 'naa' lawa tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ jna, tsu 'in tsa'leei¹³ jo ñii¹i 'e jmoo¹o fii²¹²i. Pe gafuu²¹²uu 'naa' tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ jna tsu ni'e²ee 'naa' jilaa²¹ 'e gasii²¹i Ñu³uu jna. 16 Jo gatyii¹³naa' jna pe jna-gi gatyí²na 'naa' 'e jmaa²aa' to² tya' Dios joon 'láa²mo 'oofuu²¹ ilisá² tyii'. Joon 'iin²¹²na 'e wóo² taa²¹ 'e 'oofuu²¹ tyii' do. 'E la joon icwó¹ Ñu¹u' jilaa²¹ 'e mí¹i tsá² coon¹³ la sii²¹ jna. 17 Joon 'e lo-o to² tyu³uu: 'nee¹moo' la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

*'Ee¹mo 'in tsá² 'in tí²-tsí jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹
Jesús*

18 Faa²¹gi Jesús:

—Wa 'ee¹mo 'in tsá² 'in tí²-tsi jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ 'naa', cwoliñí²ii' 'e gali'ee²mo 'ido jna nifu. 19 Joon wa'a 'iin²¹²naa' jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ ili'nee¹mo 'naa' jilee²¹ tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ la 'nee¹mo 'in tsá² tya'a catyaa². Pe jna-a ga'woo²¹moo 'naa' jee²¹² 'in tsá² do 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ tsu 'wii¹³ joon 'ee¹mo 'in tsá² do 'naa' tsu jo líi¹naa' tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹. 20 Untii¹³-'oo' 'e júu³ gafuu²¹²uu 'naa': “Jo fee¹gi jiin¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ lagi fii²¹²i.” Wana ga'øø¹i 'in tsá² do jna, la joon jon in'øøi²¹² 'naa' jon. Joon wana gajmaa¹a nuu¹³uñ tsá² júu³ tyiia la joon

jon ijmá¹a nũũ¹³ũn júu³ tyii'. ²¹ Joon tsũ 'wii¹³ jo cwii¹in 'in tsá² do 'in gasii¹in jna ijmáa¹a jilaa²¹ 'elo tyi'naa' tsũ líi¹naa' tsá² tyiia.

²² 'Joon wa mo'o jo gagoo²¹²oo fuu²¹²uu 'in tsá² do jo 'ee tsaa² sá² tya'a. Pe gagoo²¹²oo joon nano jo tíi²igi 'noo¹o tsaa². ²³ Joon jileei²¹ 'in 'ee¹i jna 'ee¹mo jon Ñũ³ũũ. ²⁴ Joon wa mo'o jo gajmaa³aa jee²¹² 'ido to² 'e jo gajmaa¹a jiin¹³ jaain²¹ jo 'ee tsaa² sá² tya'a. Pe gani²i 'in tsá² do jilaa²¹ 'e gajmaa³aa. Joon xũfiin¹³ gani²i jilaa²¹ 'e gajmaa³aa, gali'ee¹mo 'in tsá² do jna, joon gali'ee¹mo Ñũ³ũũ. ²⁵ Pe 'ná¹ lí² jilaa²¹ 'elo 'e coon¹³ la joon lí² untiin³in 'e júu³ taa¹³ ley tya'a 'e jin²: “Xũfiin¹³ jo tíi²i gali'ee¹mo 'in tsá² do jna.”

²⁶ 'Síi³na 'naa' 'in Espíritu 'e la Jai² 'in jai¹ fu lí tyíin¹ Ñũ¹ũ', ijó¹o cwáain¹ tya' Ñũ¹ũ'. Joon mi jó¹ ifaa²¹o 'wii²¹² tyiia. ²⁷ La joon jon 'naa' isii²¹²naa' tsá² 'wii²¹² tyiia tsũ gangí²ii' coon¹³ jna ca mo 'wiin²¹².

16

¹ 'Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e jo tiui¹-'oo'. ² I'woo¹mo tsá² 'naa' caluu cwo¹ sinagogas tya'a joon tí lí tyíia¹ jmii²¹² mo líi²i 'in tsá² 'in jngaa¹³i 'naa' 'e jmoo¹o to² tyũ² Dios. ³ Jmóo¹o la joon tsũ jo mo galicwii¹in Ñũ¹ũ' jon'gi galicwii¹in jna. ⁴ Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo joon mi lí² joon itisi¹³-'oo' 'e gafuu²¹²uu 'naa²¹ —jin² Jesús.

'Ejmoo¹o 'in Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹
Faa²¹gi Jesús:

—Jo gafuu²¹²uu 'naa' 'elo mo 'wiin²¹² tsu taan²na jee²¹² 'naa'. 5 Pe nano nii¹³moo fu li tyiin¹ 'in gasii¹in jna. Joon jiiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' nigauungii¹i xiaifu nii¹³na. 6 Li' jmoo²oo' fa'í³ tsu 'wii¹³ fuu²¹²uu 'naa' 'elo. 7 Pe fuu²¹²uu 'naa' la jai': 'e tyú²gi tyii' 'e nii¹³na, tsu wa'a jo nii¹³na jo ijó¹ ingí¹ coon¹³ 'naa' 'in icwo¹o 'naa' fo'feeí¹. Pe wa nii¹³na isii²na 'ido. 8 Joon mi jó¹ 'ido 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ icon²¹ cwáain¹ 'ña'a 'e jo røø²¹ 'i¹-tsi cwáain¹ tya' 'e røø²¹ tsaa², jon'gi cwáain¹ tya' xiiala ngí¹ tsá² tyú² tyani Dios, jon'gi røø²¹ 'i¹-tsi cwáain¹ tya' ijmá¹a Dios 'ii²¹ tya'a. 9 Røø²¹i tsaa² tsu jo jai² líi²i jna. 10 Joon iliiñi¹ 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ tsu nii¹³na fu li tyiin¹ Ñu¹u'. Joon jo móo¹gi' jna. 11 Joon iliiñi¹ 'in tsá² do ijmá¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² tsu nigajmaa¹a 'ii²¹ tya' 'in 'lii³ 'in tyu² to² fu juncwii²¹ lo.

12 'Áai¹ 'láai² jilaa²¹ 'e 'i¹-tsii fuu²¹²uu 'naa' pe nano 'naa' jo líi¹ii' 'ii¹³naa'. 13 Pe mi jó¹ 'in Espíritu 'e la jai², 'ii 'in 'e²e 'naa' jilaa²¹ 'e la jai², tsu jo ifaa²¹a 'in Espíritu do cwáain¹ tya' 'ña'a. Ifaa²¹o jiiin¹³ jilaa²¹ 'e ninúu²un, joon isii²¹i 'naa' jilaa²¹ 'e 'ná¹ lí². 14 Iuntyúu¹i jna tsu i'e²e 'naa' júu³ tyiia. 15 Joon jilaa²¹ júu³ tya' Ñu¹u' la joon jon júu³ tyiia. Tsu 'wii¹³ joon lí²-i fuu²¹²uu 'naa' 'in Espíritu do i'e²e 'naa' júu³ tyiia.

Fa'í³ seen²¹naa' pe ilijløø³moo'

16 'E coon²¹ nogi jó¹ 'e jo máa¹moo' jna pe jée¹giXu joon imáa¹moo' jna tún¹ tsu nii¹³na fu li tyiin¹ Ñu¹u' —jin² Jesús.

17 Joon gauungii¹i 'in tsá² tya'a do la jee²¹² 'ii:

—¿'Ee cwoo¹i 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ no 'e gatyaa¹a 'ido? Gafaa²¹a jna' 'e coon²¹ nogi jó¹ 'e jo nee²¹²mo' pe mi lí² ciiin²¹gixu nee²¹²mo' tún¹. Joon jin²in 'e lí² la joon tsu tse³mo li tyiin¹ Ñu¹u'. 18 ¿'Ee 'øøi²¹-tsi tsá² júu³ tya'a 'e jin² “coon²¹ nogi jó¹”? Jo 'øøi²¹-tsi' 'ee faa²¹a 'ino.

19 Joon galiñi²mo-tsi Jesús 'e 'in tsá² do 'iin²¹²in unngii¹i tsu 'wii¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Jna gafuu²¹²uu 'naa' 'e coon²¹ nogi jó¹ 'e jo máa¹moo' jna, joon ciiin²¹gixu imáa¹naa' jna tún¹. ¿Ti 'inoo júu³ tyiia 'e síi¹³ii' jee²¹² yaanaa'? 20 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', icii²ii' 'e joongi fa'í³ jmoo²oo' pe 'in tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ lo, jløø³mo 'e seen²¹in. Joon xufin¹³ fa'í³ jmoo²oo', 'e fa'í³ do jmoo²oo' ilisii²i 'e seen²¹moo' jløø³moo'. 21 'E li la li mo liseein²¹ yuun²¹. Wúu¹ ni² 'in sáa³a yuun²¹ do tsu gati² 'ii²¹ iliseein²¹ yuun²¹ tya'a. Pe mo galiseein²¹ yuun²¹ do jo tí²gi-tsi sáa³a 'e wúu¹ ganii²¹i do tsu jløø³mo 'áai¹ 'e galiseein²¹ jaain²¹ xuui²¹² tsañuu¹.

22 La joon jon 'naa' jmoo²oo' fa'í³ nano pe la joon góo³oo yajøø²na 'naa' tún¹ la joon jløøi³ alma tyii' 'áai¹. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² tyii¹ 'e jløøi³ yu alma tyii'.

23 'Joon mi tí² jmi²¹² joon jo 'e iunngii¹ii' jna jiin¹³xu. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': Ñu¹u' icwo¹o 'naa' jilaa²¹ 'e mí¹³ii' coon¹³ la sii²¹ jna. 24 Ca nano jo mo gami²ii' coon¹³ la sii²¹ jna jiin¹³xu. Mí³ 'naa' joon i'ii¹³naa' 'e coon¹³ la joon ilijløø³naa' 'áai¹.

'E nali²i Jesús 'e sá² juncwii²¹

25 'Nifuu²¹²uu 'naa' coon¹³ júu³ jñi²i pe ti li tí² 'ii'²¹ 'e jo fuu²¹²gi³ júu³ jñi²i pe ifuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' Ñu³uu coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹.
 26 Joon mi ti' jmi²¹² joon imí²ii' coon¹³ la sii²¹ jna pe jo 'ná¹gi mii³ii tyani Ñu¹u' 'wii²¹² 'naa'²⁷ tsu 'ña'a Ñu¹u' 'nee¹mo 'naa'. 'Nee¹mo Ñu¹u' 'naa' tsu 'wii'¹³ gali'nee¹moo' jna, joon jo¹o líí²naa' 'e Dios gasii²¹in jna. 28 Gajúu³uu fu li tyín¹ Ñu¹u' joon gagoo²¹²oo 'e juncwii²¹ lo. Joon nano itá³uu 'e juncwii²¹ lo joon nii¹³moo tún¹ fu li tyín¹ Ñu¹u'.

29 Joon gajin²in tsá² tya'a sii²¹i Jesús:

—Nano foo²¹gi³i coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹ jo foo²¹gi³i coon¹³ júu³ jñi²i. 30 Ni lee²¹e'e cwáain¹ 'e ñi'²i jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá², joon jo 'ná¹ wa'a unngii¹i tsá² 'nu. Tsu 'wii'¹³ joon jo¹o líí²na'a 'e gañi'²i li tyín¹ Dios Jmii²¹.

31 Joon Jesús-gi gañii¹i:

—¿Ti jo¹ jo¹o líí²naa'? 32 Ijó¹o 'ii'²¹ joon 'ii'²¹ joon ixee²¹moo', joon ituu²moo' jna. Pe jo 'ñii'a 'e jóon³oon tsu sii¹³mo Ñu¹u' coon¹³ jna. 33 Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e jo cu³-oo' coon¹³ jna joon coon¹³ la joon seen²¹naa' tyá². La 'ii'²¹² taan²¹²naa' jee²¹² tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ imoo²oo' wúu¹. Pe tá² taain²¹²-oo' tsu nigali¹oo 'e sá² juncwii²¹—gajin² Jesús.

17

Faa²¹a Jesús júu³ tyá² tya' tsá² tya'a

1 Joon mo ngayuui¹³ gafaa²¹a Jesús 'e júu³ no joon gasaa¹³a ní¹i gajóø²ø ñu¹fú² joon gafaa²¹a júu³ tyá², gajin²in:

—Ñu³, 'e gatí² 'ii²¹ tyiia. Untyúu¹³u yuun²¹ tyi'i, joon coon¹³ la joon jon iuntyúu¹i 'nu. 2 'Nu nigacwo²¹o 'ii²¹ yuun²¹ tyi'i 'e lí² tyu²o to² jileei²¹ tsá². Joon lí² cwoo¹o coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo jileei²¹ 'in gacwoo¹³mo'o 'ido. 3 Joon 'e juncwii²¹ do 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo li la li 'e cwii¹mo 'in tsá² do 'nu, 'in jaan²¹mo Dios 'in jai² joongi 'e cwii¹mo jon Jesucristo 'in gasii¹un.

4 'Jna nigauntyúu¹moo 'nu jiin¹³ la taan²na fu juncwii²¹ lo, joon gajmáa³oo jiin¹³ la tí² to² gatyu²¹u jmáa³aa 5 Joon nano, Ñu³, cwo²¹o 'e siin¹³na tyani'i coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tyiia 'e ga'oo²oo mo tyiin¹na coon¹³ 'nu la nu'gi garón¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹.

6 'Niga'e²ee 'in tsá² 'in ga'woo²u'u jee²¹² 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ xiiala lí²u. Ga'wóo²u'u 'in tsá² do wa'a cwoo¹³u jna. Tsá² tyi'i 'ido joon gacwoo¹³u jna 'e liin¹mo tsá² tyiia. Joon 'in tsá² do gajmaa¹a nuu¹³un júu³ tyi'i. 7 Joon galiñii¹o 'e 'nu gacwo²¹o jna jilaa²¹ 'e sá² tyiia. 8 Joon gacwo³oo 'in tsá² do 'e júu³ tyi'i 'e nigacwoo¹³o jna, joon ga'ii¹mo. Gacón²o cwáain¹ 'e gagoo²¹²oo fu li tyiin¹u'un joon ja²mo lí²i 'e gasii¹un jna.

9 'Joon mí³ii tyani'i 'wii²¹² tya' 'in tsá² do 'in gacwoo¹³u jna tsu tsá² tyi'i 'ido. Jo mí³ii 'wii²¹² tya' 'in tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹. 10 Jileei²¹ tsá² tyiia lí²i jon tsá² tyi'i. La joon jon 'in tsá² tyi'i lí²i jon tsá²

tyiaa. Joon 'wii'¹³ jmoo¹o 'ido 'e tyá² faa'²¹ tsá² tyá² tyiaa.

11 'Jo joon²gii ni cwoo'¹³ juncwii²¹ tsu nii'¹³ moo ini³ii coon'¹³ 'nu pe 'in tsá² tyi'i do iján²a fu juncwii²¹. Ñu'³, 'nu-u jaain²¹ 'in tyú² tyanii²¹i'i, un'øø¹u'u coon'¹³ 'ii'²¹ tyi'i 'in tsá² do 'in gacwoo'¹³u jna 'e coon'¹³ la joon 'e coon'²¹ júu³ síi¹i lagi síi'¹³i'.

12 La 'ii'²¹² taan²na coon'¹³on gaunjií³na coon'¹³ 'ii'²¹ tyi'i 'in tsá² do 'in gacwoo'¹³u jna joon ga'aa²moo. Joon ce jiin'¹³ jaain²¹ jo nga'iin², ga'iin²mo jiin'¹³ 'in 'lii'³ do 'in 'ná¹ 'iin² 'e coon'¹³ la joon 'e tiin'¹³ jiin'¹³ la jin² ni jí² tya' Dios.

13 'Joon nano 'e nii'¹³na li tyín¹u'un, pe la 'ii'²¹² taain²gii fu juncwii²¹ lo fuu²¹²uu 'e júu³ lo 'e li-jløø¹³mo 'ido 'áai¹ coon'¹³ la jløø¹³na. 14 Gacwo'²oo 'ido júu³ tyi'i, joon gali'ee'¹mo 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ 'ii, tsu 'in tsá² tyi'i do jo líi¹i tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ la jo líi¹na jon. 15 Jo mí³ii tyani'i wa'a 'wóo²u'u 'in tsá² do jee²¹² 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹, mí³ii tyani'i wa'a jiin'¹³ 'aa²mo'o 'e jo lii'¹ 'in 'lii'³ 'ii. 16 La jo tí²-tsii jilaa'²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ la joon jon 'in tsá² do jo tí²-tsi. 17 Untyúu¹mo'o 'in tsá² do coon'¹³ 'e jai'² líi²i 'e lí² jmáa¹a to² tyi'i. Joon júu³ tyi'i 'e la ja'²mo. 18 Joon la gasii¹un jna jee²¹² 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ la joon jon jna síi³na 'in tsá² no jee²¹² 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹. 19 Joon 'wii'¹³ 'ii-o untyúu¹na 'ñii'a 'e coon'¹³ la joon ilityúu¹ 'ido coon'¹³ 'e la jai'².

20 'Mí³ii tyani'i 'wii'²¹² tya' 'ino joon jon' jiin'¹³ tya' 'ino mí³ii tyani'i pe mí³ii jon 'wii'²¹² tya' jileei'²¹ 'in

jo¹ lí²i jna ciiⁿ21gi mi nuu¹un júu³ tya' 'ido. 21 Mí³ii tyani'i 'e coon²¹ júu³ síi¹i 'ido, 'e seein²¹ caain²¹ coon¹³ jna', la 'yú¹ 'n_u alma tyiia joon la joon jon 'yú¹na alma tyi'i. Mí³ii tyani'i 'e coon²¹ júu³ síi¹i 'e coon¹³ la joon 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ ilijo² lí²i 'e gasii¹un jna. 22 Nigacwo²oo 'ido 'e 'ii²¹ tyiia 'e gacwo²'o jna 'e coon¹³ la joon coon²¹ júu³ síi¹i 'ido la síi¹³i'. 23 Jna 'yú¹na alma tya'a la joon jon 'n_u-u 'yú¹u alma tyiia, la joon jon síi¹i 'ido coon²¹ júu³ joon 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ icon²¹on cwáain¹ 'e gasii¹un jna. Joongi icon²¹on cwáain¹ 'e 'nee¹mo'o 'in tsá² tyiia jiin¹³ la 'nee¹u' jna.

24 Ñ_u³, 'n_u-u gacwo¹³u 'in tsá² do tyiia joon 'iin²¹²na wa'a taan²in fu li tyiin¹na 'e coon¹³ la joon lí² ñii¹o 'e 'ya²gi tyiia 'e gacwo¹³'o jna. Gacwo²'o jna 'e 'ya²gi tyiia do ts_u 'wii¹³ gali'nee¹mo'o jna la n_ugi garoon¹on ni cwo¹³ juncwii²¹. 25 Ñ_u³, røø²¹ 'ii²¹ jmoo²'o, joon x_ufiin¹³ 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ jo cwii¹in 'n_u, pe cwii¹moo 'n_u. Joon galiñi²i 'in tsá² tyiia do 'e gasii¹un jna. 26 Joon gajmáa³aa 'ido júu³ xiiala lí²u, joon ijmáa³oo jon. Ijmáa³aa 'ido júu³ xiiala 'nee¹u jna 'e coon¹³ la joon lí² 'nee¹e 'ido tsá² la 'nee¹mo'o jna joon 'ñii'a 'yú¹na alma tya'a.

18

Jee¹mo tsá² Jesús

1 Mo ngayuui¹³ faa²¹a Jesús 'e júu³ lo ga'wóo²mo Jesús coon¹³ tsá² tya'a joon ngalín² li ngoo¹³ cwo²

'e sii²¹ Cedrón. Joon do-o ga'í²i Jesús coon¹³ tsá² tya'a coon²¹ li sijna² 'mó² olivos. ² Joon ñii¹i Judas, 'in ti li'ní¹i Jesús jee²¹² 'mó² do tsu 'láai² naa¹³ ngóo¹o Jesús do coon¹³ tsá² tya'a. ³ Joon do-o gatyí¹a Judas, jee¹mo coon²¹ poo²¹² 'láa² coon¹³ 'inlí¹³ 'í¹³ tya' 'e cwo¹ fee¹ do. Jalín² to² tyu² 'in tyu² to² untsá², joongi to² tyu² tsá² fariseos. Joon san¹an ñí³ joongi san¹an jí² coon¹³ 'no³ cí¹. ⁴ Joon tsu 'wii¹³ ñii¹o Jesús jilaa²¹ 'e 'ná¹ ilí² gacwo¹³ 'í¹o joon gaunngí¹:

—¿'lin 'naa²¹naa'?

⁵ Joon gañii¹i 'in tsá² do:

—'Nee¹³na'a Jesús tsá² Nazaret.

Joon gajin²i Jesús sí²¹i 'ido:

—Jna-a 'ii.

Joon Judas, 'in ga'ní¹i Jesús, siin¹³mo jee²¹² 'ii do. ⁶ Joon mo gajin² Jesús: “Jna-a 'ii”, 'in tsá² fúui¹ do gajin¹in lí' caluu joon gaci²mo ni 'wó². ⁷ Joon gaunngí¹i Jesús tún¹:

—¿'lin 'naa²¹naa'?

Joon gajin² 'in tsá² do:

—'Nee¹³na'a Jesús tsá² Nazaret.

⁸ Joon Jesús-gí gajin²in:

—Gafuu²¹²uu 'naa' 'e jna-a 'ii. Joon wana 'naa²¹moo' jna cwo²oo' wa'a cwolín²mo 'in catyaaí² no.

⁹ Coon¹³ la joon gatiin¹³ júu³ tya' Jesús mo gajin²in: “Jee²¹² jileei²¹ 'in gacwoo¹³i Ñu¹u' jna, jo ga'iin² jiiin¹³ jaain²¹.” ¹⁰ Joon Simón Pedro do, 'in 'oo¹o coon²¹ ñí³, gasø¹o joon gatuu¹u loocwóo¹o tsáa¹ tya' jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² untsá².

Malco sii²¹ 'in tsa'leei¹³ do. 11 Pe Jesús gatyu² Pedro to² jin²in:

—Ton²-o'o ñí³ tyi'i 'nú¹ tya¹a, 'Ná² móo³oo jilaa²¹ wúu¹ icwo² Ñu¹'u' jna.

Jesús tyani Anás

12 Joon 'in 'láa² do coon¹³ 'in tyu² to² 'ii caan²¹mo coon¹³ 'in 'ii¹³ tya' tsá² Israel do gasan²mo Jesús, ga'ñuu¹u cwoo¹o 'ido. 13 Joon gatø¹o fu tya' Anás, tsajmii²¹ Caifás. Caifás do líi¹ 'in tyu² to² nifu tya' untsá² jiin²¹ no. 14 La mo jéei¹ 'in Caifás do gajin²in sii²¹i tsá² Israel 'e tyú²gi tya'a wa'a júun²in jiin¹³ jaan²¹mo tsá² tya' goo¹o.

Jo røø²¹ Tú³ 'e cwii¹in Jesús

15 Simón Pedro coon¹³ jaain²¹gi tsá² tya' Jesús ngalín² caluu Jesús. Joon 'in tyu² to² nifu tya' untsá² galicwii¹mo 'in tsá² jaain²¹ do, tsu¹ 'wii¹³ joon lí¹o ga'í¹i coon¹³ Jesús tya'i tyi¹ tya' 'in tyu² to² nifu do. 16 Pe Tú³ dogi gajaan¹an lí¹ caluu' 'ooca'nú¹ do. Pe 'in jaain²¹ do 'in cwii¹in 'in tyu² to² do gangó¹o, ngafee¹³i 'in tsamí² 'in 'oo¹o 'ooca'nú¹ do joon ga'í¹mo jon Tú³. 17 Joon 'in tsamí² do 'in 'oo¹o 'ooca'nú¹ gajin²in, sii²¹i Tú³ do:

—¿Ti jon' 'nu¹u jaain²¹ tsá² tya' 'ido?

Joon Tú³-gi ganii¹i:

—'Un², 'e wa jon' jna-a 'ii.

18 Joon tsu¹ 'wii¹³ cwii² jmoo¹o 'in tsa'leei¹³ coon¹³ 'in 'ii¹³ do gajmaa¹a coon²¹ jí² lí¹ tyaai¹ tsá². Joon do-o siin¹³in. Do-o jon siin¹³in Tú³ untyaa¹³i 'ña'a.

Unngü¹ 'in tyu² to² nifu Jesús

19 Joon ga'láa² 'wii²¹² 'in tyu² to² nifu untsá² unngi¹i Jesús cwáain¹ tya' 'in tsá² ngi¹ coon¹³on joongi cwáain¹ tya' 'e 'ee¹e do. 20 Joon Jesús do gajin²in sii²¹i 'ido:

—Nigafuu²¹²uu tyani jileei²¹ tsá². Ga'e²ee tsá² inuu cwo¹ sinagogas joongi inuu 'e cwo¹ fee¹ li licaain²¹ tsá² Israel, jiin¹³ coon²¹ jo 'ee gafo²oo li 'uui²¹. 21 ¿'Ee li unngi¹ii' jna? Cwounngi¹duu' 'in ganúu²un júu³ tyiia tsu ñii¹o 'ido jilaa²¹ 'e ga'é³ee.

22 Mo gajin² Jesús 'elo jaain²¹ 'ii¹³ tya' cwo¹ fee¹ do 'in sin² do 'e gajnaa¹ ni² Jesús, joon gajin²in:

—¿'Ee li' gañii¹i 'in tyu² to² nifu untsá² la no?

23 Joon Jesús-gi gañii¹i:

—Faa²¹du' 'e gó² 'e gafo²oo wa gafo²oo 'e gó², pe wa gafo²oo 'e tyú²-u, ¿'ee li' gajnaa¹a ní³ii?

24 Joon mi yuui¹³ joon gasii¹in Anás Jesús, si'ñuu¹mo, tyani Caifás 'in tyu² to² nifu tya' untsá².

Jo røøi²¹ Tú³ tún¹ Jesús

25 La 'ii²¹² untyaa¹i Tú³ 'ña'a gajin³ 'in tsá² do sii²¹i Tú³ tún¹:

—¿Ti jon' 'nu-u jaain²¹ tsá² tya' 'ino?

Pe jo garói¹ Tú³, joon gajin²in:

—'Un², 'e wa jon' jna-a 'ii.

26 Joon jaain²¹gi tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² nifu tya' untsá² siin¹³in do. Ruu²¹mo 'in gatú² Tú³ loocwóo¹o. Joon 'in tsa'leei¹³ no gajin²in sii²¹i Tú³:

—¿Ti jon'on gamaa²¹²moo 'nu jee²¹² 'mó² do coon¹³ 'ido?

27 Joon jo garói¹ Tú³ tún¹, joon tsifu joon ga'oo¹o jaain²¹ tuuitsáa².

Sin¹mo Jesús tyani Pilato

28 Mi yuui¹³ joon gatyii¹mo 'in tsá² do Jesús tya' Caifás joon gajee¹mo tyani Pilato. 'In Pilato do líi¹i gobernado to² tyu² Roma. La ngoo¹gi gataai² 'wó² ijná² joon jo ga'íi¹i 'in tsá² Israel do tyani gobernado tsu jo 'iin²¹²in un'lii¹³i yaai jiin¹³ la tiisi². Tsu wa mo'o gaun'lii¹³ yaai jo lí² dø¹ø 'uunñi² tya' pascua. 29 Tsu 'wii¹³ joon gacwo'íi¹i Pilato ngafee¹³i 'in tsá² do:

—¿'Ee tsaa² cwo²oo' 'ino? —jin²in.

30 Joon gañii¹i 'in tsá² do jin²in:

—Wa jo 'lii¹³mo 'ino, jo lí² jee²¹²na'a tyani'i.

31 Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² do:

—'Ná¹ jøø²moo' 'ino, cwojmaa²aa' 'ii²¹ tya' 'ino jiin¹³ la to² tyu² ley tyi'naa'.

Pe 'in tsá² Israel do gajin²in sii²¹i Pilato:

—Pe jna'a, tsá² Israel, jo ti²¹na'a wa'a jngaa¹³na'a tsá².

32 Coon¹³ la joon gauntiin¹³mo júu³ tya' Jesús 'e xiiala ijúun²in. 33 Joon ga'í² Pilato inuu palacio tya'a joon gatø¹ø Jesús joon gaunngi¹i jin²in:

—¿Ti 'nu-u 'in Róøi¹³ tya' tsá² Israel?

34 Joon gajin² Jesús:

—¿Ti la 'i¹-o'o 'wo'o si 'e gafee¹i tsá² 'nu cwáain¹ tyiia 'ee?

35 Joon Pilato-gi gañii¹i:

—¿Ti líi²u 'e tsá² Israel jna? Tsá² goo²o coon¹³ 'in tyu² to² untsá² 'in gajajee¹ 'na tyani³ii. ¿Ee goon²¹ gó² gajmaa²a tyani 'ido?

36 Joon gajin² Jesús:

—Jo líi¹na róøi¹³ fu juncwii²¹ lo. Wa'a líi¹na la joon 'e gatiin²mo tsá² tyiia 'e jo gataan¹³mo tsá² Israel jna. Pe líi¹na róøi¹³ fu li xiia²¹.

³⁷Joon gajin² Pilato:

—¿Ti joon róø¹³mo 'nɯ?

Joon Jesús gañii¹:

—Jna-a róøi¹³ jiiin¹³ la foo²¹ 'nɯ-ɯ. Cwáain¹ joon galiseen²¹na, joon cwáain¹ joon goo²¹²oo ni cwoo¹³ juncwii²¹. Gagoo²¹²oo gafo²oo júu³ 'e la ja²mo. Joon jilee²¹ 'in galinɯɯ¹³, nuu¹o jilaa²¹ 'e fo²oo.

³⁸Joon Pilato-do gajin²in:

—¿Noo 'e júu³ do 'e jai²?

Tyɯ² tsá² to² ijúun²in Jesús

Mo ngayuui¹³ gaunngii¹ Pilato Jesús 'elo, gacwo¹ii¹ tún¹, ngafee¹³i 'in tsá² Israel do tún¹. Jin²in:

—Jo gatsa³aa ce jiiin¹³ coon²¹ tsaa² tya' 'in tsañɯɯ¹ no. ³⁹Pe sá² coon²¹ tii²si² tyii' 'e láa²na jaain²¹ tsá² 'yuui² 'nɯñi³ mi ti jmii²¹² pascua no. ¿Ti 'iin²¹²naa' wa'a láa²na tyii' 'in Róøi¹³ no tya' tsá² Israel?

⁴⁰Joon 'in tsá² do ga'oo¹o, jin²in:

—¡Jo láa²u 'ino! ¡Cwoláa²u'u Barrabás tyii'i!

'In Barrabás do 'uun²¹ i.

19

¹Joon 'in Pilato gatyɯ² to² 'láa² wa'a tsajée¹i ipóo²i. ²Joon 'in 'láa² do gajmaa¹a coon²¹ corona li jmai² tóon¹, joon gaton¹on tyi² Jesús. Joon gatyii¹³in 'in 'láa² do Jesús coon¹³ coon²¹ 'mi² nɯɯ¹. ³Joon gajatyéen¹in joon gaunlee¹i jin²in:

—¡Wóo²o seen²¹ 'in Róøi¹³ tya' tsá² Israel!

Joon gajnáa¹a.

⁴ Joon gangó¹o Pilato caluu tún¹ ngafee^{'13}i tsá² Israel, jin^{'2}in:

—Tyaan²aan' cwáain¹, tyiin³duu 'in tsañuu¹ no 'e litsaa²mo-'oo' 'e jo gatsa^{'3}aa tsaa² tya'a jiin^{'13} coon²¹.

⁵ Joon gacwo'í¹ Jesús 'e inuu do 'e 'y^u tyi¹i corona li tóon¹, joon tyi^{'2}i 'mi^{'2} nuu^{'1} do. Joon gajin^{'2} Pilato si^{'21}i 'in tsá² Israel do:

—¡Lo-o siin^{'13}in 'in tsañuu¹ do!

⁶ Joon mo ganii¹in 'in ty^u³ to² untsá² joongi 'in 'í^{'13} do Jesús joon ga'láa² 'wii^{'212} 'oo¹o tá², jin'in:

—¡Cwotáan²in tsaa' crúu^{'13} 'ino! ¡Cwotáan²in tsaa' crúu^{'13} 'ino!

Joon gajin^{'2} Pilato si^{'21}i 'in tsá² do:

—'Naa' jeei¹duu', joon cwotéen¹naa' 'ido tsaa' crúu^{'13} yaanaa'. Pe jna-a cwáain¹ tyiia jo gatsa^{'3}aa tsaa² tya'a jiin^{'13} coon²¹.

⁷ Pe 'in tsá² Israel do gañii¹i:

—Sá² coon²¹ ley tyii'i, joon 'e ley do jin^{'2}in 'e 'ná¹ júun²in 'ido tsu gajmee¹mo 'ña'a Joon¹on Dios.

⁸ Joon mo ganúu²un Pilato 'e júu³ lo 'goo^{'1}gi 'áai¹.

⁹ Joon ga'í^{'2}i tún¹ palacio tya'a joon gaunngi^{'1}i, si^{'21}i Jesús:

—¿Xiiifu seen²¹u?

Pe Jesús do jo gañii¹i jiin^{'13}xu.

¹⁰ Joon Pilato gajin^{'2}in:

—¿'Ee li' jo ngi^{'13}i? ¿Ti jo ñí^{'2}i 'e tii^{'21}moo tyu^{'2}uu to² taan²u tsaa' crúu^{'13} si laa^{'212}moo 'nu 'ee?

¹¹ Joon Jesús-gi gañii¹i:

—'Nu-u jo lí² tyu² to² jna wa'a jo cwoo¹³; Dios tyi'i. Tsa 'wii¹³ joon fee¹gi tsa² tya' 'in tsá² 'in gajajée¹ jna tyani'i lagi tsa² tyi'i.

¹² Tsifu joon ga'láa² Pilato 'wii²¹² 'noo¹on xiiala lí² laai²¹ Jesús. Pe 'in tsá² Israel do ga'oo¹o, jin²in:

—¡Wa'a láa²u 'ino jo tyú² seen²¹u coon¹³ 'in tyu² to² nifu tyín¹ Roma! ¡Doñi'iin 'in jmee¹ i ña'a róøi¹³ la jmoo¹o 'ido, faa²¹a 'laa²¹ tya' 'in tyu² to² nifu tyín¹ Roma!

¹³ Joon mo ganúu²un Pilato júu³ tya'a, joon gatyu² to² 'láa² tsajée¹ Jesús fu li jmoo¹o 'ii²¹ tya' tsá². Joon do-o gacwoo¹o Pilato ni 'mosí¹³ tya'a ijmaa¹a 'ii'. Ni 'wó² do li si² 'mosí¹³ tya'a taa¹³ jmai² cuun²¹² coo¹³. Joon do-o galisii²¹ tsá² faa²¹a jmí¹ hebreo, Gabata. ¹⁴ Ningóo¹o ití² tyíaa² ñi¹ cwoun'ló¹ jmí²¹² pascua. Joon gajin² Pilato sii²¹; 'in tsá² Israel do:

—¡Lo-o siin¹³ róøi¹³ tyi'naa'!

¹⁵ Pe 'idogi ga'oo¹o tá², jin²in:

—¡Cwojúun²mo 'ino tsa² crúu¹³ tya'a! ¡Cwojúun²mo 'ino tsa² crúu¹³ tya'a!

Pilato do gajin²in:

—¿Ti 'iin²¹²naa' wa'a jngaa¹³na róøi¹³ tyii'?

Pe 'in tyu² to² untsá² do gajin²in:

—Jo róøi¹³ xeei'gi seein²¹ tyijna'a jiiin¹³ 'in tyu² to² nifu tyín¹ Roma líi¹i róøi¹³ tyijna'a.

¹⁶ Li gatséi¹ gajoon¹³ Pilato Jesús tya' 'in tsá² do wa'a téen¹in 'ido tsa² crúu¹³. Joon 'in tsá² do gajée¹mo Jesús.

Gateen¹in Jesús tsa² crúu¹³

17 Gacwo¹ii¹ Jesús tyaan¹an crúu¹³ tya'a, tsalín² coon²¹ li sii²¹ Mootyi² 'Lii²¹². Joon coon¹³ jmí¹ hebreo sii²¹ Gólgota. 18 Joon do-o gateen¹in tsaá' crúu¹³ caan²mo coon¹³ gáí¹gi tsañuu¹, jmai² jaain²¹ la cataain²¹² caai¹ Jesús. 19 Joon gatyu^{2u} Pilato to² 'e toon²¹²on tsá² coon²¹ júu³ yuu¹³ tyi² crúu¹³ tya' Jesús 'e jin²: “Jesús tsá² Nazaret, Róøi¹³ tya' tsá² Israel.” 20 Joon fúu¹mo tsá² Israel gauntsáa^{1a} 'e júu³ do tsu 'e júu³ do li 'ni¹ 'ii¹³ jmí¹, jmí¹ hebreo, jmí¹ griego joongi jmí¹ latín. Joon li tyan' ciudad do li gateen¹in tsá² Jesús tsaá' crúu¹³.

21 Tsu 'wii¹³ joon 'in tyu² to² untsá² tya' tsá² Israel gajin²in sii²¹i Pilato:

—Jo tóon¹³on 'e júu³ do 'e jin² “Róøi¹³ tya' tsá² Israel.” 'E tyú²gi wa'a tóon¹³on: “Iin 'in gajin²in 'e líi¹i Róøi¹³ tya' tsá² Israel.”

22 Pe gañii¹i Pilato:

—Jiin¹³ la 'e tóon³oon, la joon ilí².

23 Joon 'in tyúuin² 'láa² do 'in gateen¹in Jesús tsaá' crúu¹³ gajmaa^{1a} jmai^{2xu} siin³ Jesús la 'oo²¹ yaai. Joon coon²¹gi 'no³ 'mi² 'e tyú² gasáí¹. 'E 'mi² do lí¹ coon²¹ 'no³ 'mi². 24 Joon 'in 'láa² do jin²in sii²¹i la 'oo²¹ 'ii:

—Jo dyii²¹i 'e 'mi² no, tsacoo²¹o', joon jøø²¹ø' iin 'in líi¹i.

Joon coon¹³ la joon gauntiin¹³in 'e júu³ taa¹³ jí² tya' Dios 'e jin²: “Gajmaa^{1a} jmai^{2xu} siin³in jee²¹² 'ii, joon tya' siin³in dya^{1a} mi³.” La joon gajmaa^{1a} 'in 'láa² do.

25 Joon tyan' li si² crúu¹³ tya' Jesús siin¹³in sáa³ Jesús coon¹³ tsamí² ruu²¹i sáa^{3a}, coon¹³ María

tsamí² tya' Cleofas joongi coon¹³ María Magde-
lena. ²⁶ Joon gajó⁰2i Jesús sáa³a joongi jaain²¹ tsá²
tya'a 'in 'nee¹mo 'áai¹ joon gajin² Jesús sñ²¹i sáa³a:
—Saa²¹², jin²in —lo-o siin¹²in y^{uun}²¹ tyi'i.

²⁷ Joon gajin²in sñ²¹i tsá² tya'a do:

—Lo-o siin¹² in saa²¹a.

Joon jmñ²¹² joon ga'i²i 'in tsá² tya' Jesús do María,
sáa³ Jesús, in^u tya'a.

Júun²mo Jesús

²⁸ Noo²¹²_{xu} mo galiñii¹ Jesús 'e jilaa²¹ gaun-
tiin¹³in, 'e untiin¹³in jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios,
Jesús gajin²in:

—'Unjmñ²na.

²⁹ Joon do-o si² coon²¹ ts^u² si'oo¹o vino tiin²¹.
Joon 'in tsá² do gauncwii²¹i coon²¹ lawa joo²¹ 'e
sii²¹ esponja coon¹³ vino do. Joon gatyin² 'e joo²¹
do nii²¹² sñ² 'mó² sii²¹ hisopo joon gasaa¹³a 'oo²o
Jesús. ³⁰ Joon mo ngayuui¹³ ga'un¹un Jesús 'e vino
tiin²¹ do joon gajin²in:

—Jilaa²¹ 'e la tí²-i lí².

Joon tsifu joon gajgó¹ tyí¹i joon gajúun²mo.

'Yaa²¹a 'láa² 'mos^{uun}²¹ caa¹i Jesús

³¹ Cwoun'ló² jmñ²¹² no tya' pascua, joon ts^u
'wii¹³ coon²¹ jmñ²¹² fee¹ 'áai¹ mi jná² joon jo
'iin²¹²in 'in tsá² Israel wa'a taain²gi tsaá' crúu¹³ 'in
tsá² do mi tí² jmñ²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ijó¹. Joon
ngalín²mo 'in tsá² do tsamí¹i Pilato wa'a ty^u² to²
fiin¹in tsaá'mootñ²i 'in tsá² taan¹in crúu¹ do. Joon
jmoono ijúun²in joon lí² xiaa¹ cuerpos tya'a. ³² Joon
'in 'láa² ngalín² ngafín¹in tsaá'mootñ² tya' 'in nifu

do joongi tya' 'in jaain²¹gi do 'in gateen¹in tsaa' crúu¹ coon¹³ Jesús. ³³ Pe mo ngalín² ngatyéen¹in caai²¹ Jesús galili³i 'e najún¹mo Jesús tsu 'wii¹³ joon jo gafiin¹in tsaa'mootii² 'ido.

³⁴ Li coon²¹ ga'ya¹a 'in 'láa² do 'mosuun²¹ caai²¹ Jesús joon tsifu la joon gatuun²¹un jmi¹ sicaai¹³ jmii²¹. ³⁵ Joon 'iin 'in jmaa¹a júu³ lo 'e gani² joon jmoo¹o júu³ jai². Nii¹o 'e júu³ la ja²mo faa²¹a joon jmaa¹a 'naa' júu³ 'e lí² jo¹o líi²naa'. ³⁶ Joon jilaa²¹ 'elo gali² wa'a untiin¹³mo 'e júu³ taa¹³ ni jí² tya' Dios 'e jin²: “Ce jiin¹³ coon²¹ mootaa²i ifiin¹³in.” ³⁷ Joon li xiia' jin²in ni jí² tya' Dios: “Ijoo²i tsá² 'in niga'yá² tya'a.”

'Aa¹mo tsá² Jesús

³⁸ Mo ngayuui¹³ gajúun²in Jesús jaain²¹ 'in jai² líi²i Jesús sii²¹ José ngamii¹i Pilato wa'a cwo¹ 'ido cuerpo tya' Jesús. 'In Sé³ no ja²mo coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Arimatea joon 'uun²¹mo ngii¹ coon¹³ Jesús tsu 'goo²¹o 'in tsá² tyu² to² tya' Israel. Ga'ii²¹mo Pilato júu³ tya'a joon gangó¹o Sé³ ngatyiin¹an cuerpo tya' Jesús. ³⁹ Joon 'in Nicodemo, 'in ngafee¹³i Jesús li 'woo¹, gatyí¹³a tyaan¹an 'oo²¹ jmafuu²¹ mirra coon¹³ áloes ti dyadya¹ kilo. ⁴⁰ Je wáai² do gapaa¹³i cuerpo tya' Jesús coon¹³ 'mi² caai¹³ 'oo²¹ jmafuu²¹ do jiin¹³ la tisi² tya' tsá² Israel mi 'áa¹³i tsá². ⁴¹ Tyan' li taan¹in Jesús tsaa' crúu¹³ sá² goon²¹ jee²¹² 'mó². Joon jee²¹² do sá² goon²¹ 'aan¹ tya' líi²¹² tsi too²¹ tsaa' xá². Jo mo ga'aa¹i tsá² tsá² 'e tsi too²¹ do, jiin¹³ jaain²¹. ⁴² Tsi 'aan¹ do-o ga'aa¹i cuerpo tya'

Jesús tsu tyan'an 'áai¹, joongi ti li 'láa² 'wii²¹² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel.

20

Mo gajin¹ Jesús jee²¹² 'li²¹²

¹ 'Aa²¹ jmi²¹² láa² 'wii²¹² semóo¹³ ngóo¹o María Magdalena fu li niga'áai¹ Jesús. 'Nuu²¹ mogi. Joon gani²¹i 'e jo si²gi 'áan³ tya'a 'e cuun²¹² 'in jni¹ 'oo²¹ 'aan¹ do. ² Joon gangóo¹ cwiin¹in fu li tain²¹ Simón Pedro coon¹³ 'in jaain²¹gi tsá² tya' Jesús 'in 'nee¹i Jesús 'ái¹. Joon gajin² María do sii²¹i 'ido:

—Nigatyii¹mo tsá² Ña'ñu¹'u' tsi 'aan¹ joon jo nee³e'e xiafu ngajée¹³i.

³⁻⁴ Joon Tú³ coon¹³ 'in tsá² tya' Jesús catyaa² ngalín²in cwiin¹in fu li roon²¹on 'aan¹ do. Joon 'in jaain²¹ do, cwii²¹gi cwiin¹in lagi Tú³ joon tyí¹a 'aan¹ do nifu. Joon nga'ee²¹²e 'oo²¹ 'aan¹ jòø²ø. ⁵ Nii²¹o 'e 'no³ 'mi² roon¹on do pe jo ga'í²i 'aan¹ do. ⁶ Mi yuui¹³ joon gatyí¹a Simón Pedro caluu joon ga'í²o tsi 'aan¹ do. Nii²¹o jon 'e 'no³ 'mi² roon¹on do. ⁷ Nii²¹o jon 'e 'mi² 'e gapaa²¹i ni² Jesús jo roon¹on coon¹³ 'e 'no³ 'mi² 'e catyia² pe ijuui¹³ roon¹on coon²¹. ⁸ Joon ga'í²i jon 'in tsá² jaain²¹ do 'in gatyí¹a nifu 'aan¹ do, joon gani²¹i jilaa²¹ 'e nigalí² joon jo¹o galí²i. ⁹ Joon jo mo ga'øøi²¹-tsí jiin¹³ la nijin² ni jí² tya' Dios 'e 'ná¹ jiin¹ Jesús jee²¹² 'li²¹². ¹⁰ Joon gangaa¹³mo 'in tsá² tya'a do fu tya'a.

Jné¹i Jesús tyani María Magdalena

¹¹ Pe 'in María do gajaan¹an caluu 'oo²¹ 'aan¹, gatyí²i. La 'ii²¹² ci²i do ga'í¹i jòø²ø tsi 'aan¹ do.

12 Joon do-o gangoo²¹o gái¹ ángeles tyi²i 'mi² taa²¹. Do-o née¹i li garoon¹on cuerpo tya' Jesús. Joon jaain²¹ tyín¹ yu' li garoon¹on tyí¹i joon jaain²¹gi tyín¹ 'ée² tí² Jesús. 13 Joon gaunngí¹i 'in ángeles do 'ii:

—Tsamí², ¿'ee li cii²¹'i?

Joon gajin² 'in tsamí² do:

—Ci²oo tsu nigajee¹mo tsá² Ñu³ Fí³ii joon jo ñí³ii xiaafu gajée¹i.

14 Joon mo gajin²in 'elo gajin¹in ní¹i joon gangóo¹o Jesús siin¹³in do. Pe jo galili¹³i 'e Jesús 'ii.

15 Joon gaunngí¹i Jesús sii²¹i 'ido:

—Tsamí², ¿'ee li cii²¹'i? ¿'iin 'naai²¹ 'nu?

Joon tsu 'wii¹³ 'i¹-tsi 'e 'in 'aa¹a 'wó² do fee¹³i 'ii gajin²in:

—Tsañuu¹, owa gajee²mo'o, foo²'o xiaafu gatuu²¹u'u joon jna-a nitee²¹²ee.

16 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsamí² do:

—¡María!

Joon María do gajin¹mo joon gajin²in sii²¹i Jesús coon¹³ jmí¹ hebreo:

—¡Raboni! —'e 'øøi²¹-tsi tsá² jin²in: Tifo² tyi'.

17 Joon Jesús-gi gajin²in:

—Jo 'li²u'u jna, tsu jo mo ngóo³gii li tyín¹ Ñu³uu. Pe cwoo²¹'o, cwosii¹³i 'in ruu²¹na 'e nii¹³na li tyín¹ Ñu³uu 'in lí¹i Ñu²uu' jon, li tyín¹ Dios tyiia 'in lí¹i jon Dios tyi'.

18 Joon gangóo¹o María Magdalena do ngaj-maa¹a 'in tsá² tya' Jesús júu³ 'e niganí²in Ña'ñu¹u' Jesús joon 'e nigafee²¹i 'e júu³ do.

Jnéi² Jesús tyani tsá² tya'a

19 Can_{uu}²¹ jmi_i²¹² joon, jmi_i²¹² 'láa² 'wii²¹² semóo¹³ 'in caan²¹in tsá² tya' Jesús. Joon tsu 'wii¹³ 'gøø¹¹mo tsá² tyu² to² tya' Israel 'in jni_i¹ ca'ná¹. Joon ga'í²i Jesús tún² tsa² jee²¹² 'ii joon ga'i¹i júu³ jin²in:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa'.

20 Mo ngayuui¹³ joon ga'e²e Jesús tsá² tya'a cwoo²¹o, caa¹i. Joon 'in tsá² tya'a do galijløø¹³mo 'áai¹ mo jøø²i Ña'ñu¹u' Jesús. 21 Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido tún¹:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa'. La gasii¹in Ñu¹u' jna la joon jon sii¹na 'naa'.

22 Joon gaxuu¹u ni² 'ido joon gajin²in:

—Cwo'ii¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹.

23 Wa'a 'naa' jmaa²aa' feei¹-'oo' taa² tya' tsá², si'iin²mo taa² tya' 'ido. Pe joon wa'a jo jmaa²aa' feei¹-'oo' taa² tya' tsá² jo si'iin²in taa² tya' 'ido.

Tomás gangaa¹mo Ña'ñu¹u'

24 Pe jaain²¹ jee²¹² 'in apóstoles tya' Jesús 'in sii²¹i Tomás jo tyíin¹in mi tyí¹a Jesús. Suuin²¹² 'in Tomás do. 25 Joon 'in tsá² tya'a catyaa² gajin²in sii²¹i 'ii:

—Ganee²¹²mo'o Ña'ñu¹u' Jesús.

Pe 'in Tomás do gajin²in:

—Jo ijai² líi²na wa jo nijøø³øø li ga'yá² cwotóon¹ cwoo¹o, joon ngí³na unnicwóo³oo li ga'yá² cwotóon¹ do joongi ngí³na cwóo³oo li ga'yá² 'mosuu²¹ caa¹i.

26 La coon²¹ dyía¹ 'in caain²¹ tsá² tya'a coon²¹ inuu joon taan²mo Tomás coon¹³on. Joon xufin¹³

tyú² injni¹ jni'nú¹ ga'í² Jesús joon gajmaa¹a siin¹³in
tún² tsa² jee²¹² 'ii. Joon ga'i¹i júu³ jin²in:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa'.

²⁷ Mi yuui¹³ joon gajin²in sii²¹i Tomás:

—Ngii²u unnicwoo²¹o lo joon jóø²¹ø li ga'yá²
cwotóon¹ cwóo³oo. Xá² cwoo²¹o joon taan¹ caa¹na.
Jo ngii²¹gi'i 'e jo jai² líi²u la joon cwolitsáa¹mo-'o'o.

²⁸ Joon gañii¹i Tomás jin²in:

—jÑu'fii³ii, joongi Dios tyiia 'nu!

²⁹ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Tomás, jo¹o galíi²u'u jna tsu 'wii¹³ gañi²mo'o
jna. Pe jløø¹³mo 'in jai² líi²i jna xufiin¹³ jo mo
ngaa¹i jna.

'Yuto² tya' 'e jí² lo

³⁰ Líi¹ 'láai²gi li² milagro gajmaa¹a Jesús tyani tsá²
tya'a 'e jo taa¹³ 'e jí² lo. ³¹ Pe 'e jí² lo taa¹³ jilaa²¹
'e júu³ lo 'yuto² 'e lí² jai² líi²naa' 'e líi¹i Jesús Cristo,
Jóon¹on Dios. Joon tsu 'wii¹³ jo¹o líi²naa' Jesús 'e
seen²¹moo' coon²¹ tøø²mo coon¹³ 'ii²¹ tya' 'e sii²¹ 'ii.

21

Jnéi¹ Jesús tyani dyái¹ tsá² tya'a

¹ Mo ngayuui¹³ joon gajnéi² Jesús tyani tsá² tya'a
coon²¹ fu li ti² tyiia¹ sii²¹ Tiberias. La no galí²:
² Dyái¹ tsá² tya' Jesús taain²¹² caan²¹mo. 'In tsá² do
sii²¹ Simón Pedro, coon¹³ Tomás suuin²¹², coon¹³
Natanael, joon jaain²¹ tsá² seein²¹ Caná naa¹ li sii²¹
Galilea 'ii. Taain²¹² jon 'in gái¹ jóon¹on Zebedeo
coon¹³ gái¹gi tsá² tya' Jesús. ³ Joon Simón Pedro do
gajin²in sii²¹i 'in catyaa² do:

—Níi³ii, niseen¹²na joo²¹ jmíi²¹.

Joon gajin² 'in catyaa² do:

—Jna'a jon tsa²¹a' coon¹³ 'næ.

Joon ngalín²mo, ngatáa¹i coon²¹ barco. La tøøi² 'woo¹ táa¹i 'naa¹i joo²¹ jmíi²¹ pe jo gataan¹³in jiiin¹³ jaain²¹. ⁴ Mo ti li ngó¹o cajná² gajnéi¹ Jesús li ti' tyia¹ do pe jo galicwii¹in tsá² tya'a 'ii. ⁵ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² taai² barco do:

—'Naa', ¿ti jo mo taan¹³naa'?

Joon 'in tsá² do gañii¹i:

—'Un², jiiin¹³ jaain²¹.

⁶ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Li' tsáa¹ caai²¹ barco do nii¹³ii' núu³, joongi iteen¹³naa' joo²¹.

La joon gajmaa¹a, joon jo lí² saa¹³a 'e núu³ tsi barco tsu røø¹mo joo²¹ jmíi²¹ do. ⁷ Joon 'in tsá² tya' Jesús 'in 'nee¹i Jesús 'áai¹ gajin²in sii²¹i Tú³:

—¡Ña'ñu¹u' 'ido!

Joon mo ganúu²un Simón Pedro 'e jin²in: “Ña'ñu¹u' 'ido”, joon gaci²i siin¹³in (tsu gatyii¹i 'e saan¹in joo²¹ jmíi²¹). Joon mo ngayuui¹³ joon ga'íi²i tsi jmíi²¹ itsáa¹a li sin² Jesús. ⁸ Joon 'in tsá² tya'a catyaa² 'in taai² barco do gatyalín²mo ti' jmíi²¹ do jñuu¹u núu³ do røøi¹ joo²¹ jmíi²¹. Ga'ii²¹ barco do li 'oo² coon²¹ cíein¹³ metros 'e li' ti' do. ⁹ Joon mo cwo'íi¹ 'e barco do li' cwo¹³ tyuan²¹ gajnéi¹i coon²¹ jí² li coo²¹ jí² joon ni jí² do untyúun²in jaain²¹ joo²¹ jmíi²¹. Joon náa¹ 'iñi¹ caai²¹ do. ¹⁰ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Cwotyiin²naa' jaain²¹ gái¹gi joo²¹ do 'in la ngayuui¹³ gataan¹³naa' do.

11 Joon Simón Pedro gaí² tsi barco do joon gaun'óø¹i 'e núu³ do fu nitsaa². Røø¹mo 'e núu³ do joo'²¹ jmii²¹ cøøi'¹³, ti jiin'¹³ coon²¹ cíein¹³ tsi ca'no'³ tsi gi gaai²¹. Joon xufiin'¹³ 'áa¹mo røøi¹ 'e núu³ do jo ga'gii²¹i. 12 Joon gajin'² Jesús sii'²¹i 'ido:

—Ñilíin²naa', cøø'¹³xuu'.

Joon jo gatá²-tsi jiin'¹³ jaain²¹ tsá² tya'a do wa'a unngii¹i 'iin 'ii tsu ñi¹o 'e Ña'nü'¹ü' Jesús 'ii. 13 Joon gajatyéen¹mo Jesús joon gajmaa¹a jmai'²xü 'e 'iñi¹ do jee²¹² 'ii. La joon gajmaa¹a coon'¹³ 'in joo'²¹ jmii²¹ do.

14 Ningóo¹ 'ni¹ naa'¹³ 'e gajné¹i Jesús tyani tsá² tya'a mi yuui'¹³ gajjin'¹in jee²¹² 'lii²¹².

Jesus sii'¹i coon'¹³ Simón Pedro

15 Mo ngayuui'¹³ gagøø'¹²¹ø gaunngii¹i Jesús sii'²¹i Simón Pedro:

—Simón, jóon¹on Jonás ¿ti 'nee¹mo'o jna 'láai²gi lagi 'in no?

Joon Tú³ do gañii¹i:

—Joon, Ña'nü'¹ü', ñi²o'o 'e 'iin²¹²moo 'nü.

Jesús-gi gajin'²in:

—Joon, cwo'²o 'e dø¹² joo'saa'²¹ xuui²¹² tyiia.

16 Joon gatí² tún² naa'¹³ 'e gaunngii¹i jin'²in:

—Simón, jóon¹on Jonás, ¿ti 'nee¹mo'o jna?

Joon gañii¹i Tú³ do:

—Joon, Ña'ñü'¹ü', ñi²o'o 'e 'iin²¹²moo 'nü.

Joon gajin'² Jesús:

—Joon, 'aa²mo'o joo'saa'²¹ tyiia.

17 Joon gatí² 'ni¹ naa'¹³ 'e gaunngii¹i Jesús 'ii, jin'²in:

—Simón, jóon¹on Jonás, ¿ti 'iin²¹²mo'o jna?

Joon Tú³ do gajmaa¹o fa'í³ tsu wii¹³ Jesús ni-gaunngii¹i n'í¹ naa¹³ wa'a 'iin²¹²in Tú³ 'ii. Joon Tú³ gajin²in sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u, ñi²o'o jilaa²¹. Ñi²o'o 'e 'iin²¹²moo 'nu.

Joon gajin² Jesús:

—Joon, cwo²o 'e dø² joo'saa²¹ tyiia. 18 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nu: mo lí¹u'u simii²¹ gatyii¹i sii²¹in 'wo'o joon gatyii²a doñixiia' fu 'iin²¹²u'un. Pe mi li yuu¹³ 'nu inii¹³i cwaa¹a joon tsá² xee²¹mo ityii¹³i 'nu sii²¹in joon ijee²¹²mo tsá² 'nu xiia'li jo 'iin²¹²u'un cwoo¹³o.

19 Coon¹³ 'e júu³ joon gajmaa¹a Jesús júu³ xiiala ijúun²in Tú³ joongi xiiala iuntyúu¹i Dios. Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i Tú³:

—i'Na¹ coon¹³ jna!

'In tsá² 'in 'iin²¹²in Jesús

20 Joon gajin¹³in Tú³ ní¹i joon gajóø²i jaai¹³ caluu 'in tsá² tya' Jesús do 'in 'née¹i Jesús 'ido. 'In tsá² do tyín¹in caai¹ Jesús mo gagøø²¹ø li tséi¹ do. Joon gaunngii¹i Tú³ sii²¹i Jesús: “Ña'ñu¹u, ¿'iin 'in i'ní¹i 'nu?” 21 Joon mo gangaa²¹i Tú³ 'ii, gajin²in sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u, coon¹³ 'in no, ¿'ee 'ilí²?

22 Joon Jesús do gañii¹i:

—Wa' 'iin²¹²na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³na tún¹, ¿'ee cwáain¹ tyi'nu? Jiin¹³ cwáain¹ tyi'i 'e 'na¹ coon¹³ jna.

23 Joon coon²¹ júu³ 'atsaa²¹ gasii¹i 'in tsá² jai² lí²i Jesús 'e jo ijúun²in 'in tsá² do tsu Jesus gajin²in:

“Wa' 'iin²¹²na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³na tún¹,
¿'ee cwáain¹ tyi'nɛ?” Pe jo gajin²in 'e jo ijúun²in,
gajin²o: “Wa' 'iin²¹²na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³na
tún¹, ¿'ee cwáain¹ tyi'nɛ?”

²⁴Joon 'in tsá² tya' Jesus no, 'ii 'in nigataan¹an ni
jí² 'e júu³ lo. Joon 'ii jin²in 'e ja²mo júu³ tya'a. Joon
nee²¹e' 'e ja²mo júu³ tya'a.

²⁵Joon 'láai²gi nigajmaa¹a Jesús. Joon wana to²o
tsá² ni jí² jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús iunrøi¹ jí²
'láai² 'áai¹. Amén.

Juu³ ty² 'e gafaa^{'21} Dios tya' tsá²
New Testament in Chinantec, Quiotepec
(MX:chq:Chinantec, Quiotepec)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Quiotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Quiotepec [chq], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Quiotepec

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3808f8d2-c323-5477-a114-0f18fe74613e